วารสารการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่

Journal of social development and modern citizen

ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม – มิถุนายน 2569)

Vol 1 No.3 (May - June 2026)

ISSN 3088-3164 (Online)

_**********_

วัตถุประสงค์

วารสารการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่ (Journal of social development and modern citizen) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีทางวิชาการสำหรับการเผยแพร่องค์ความรู้ งานวิจัย และบทความวิชาการในมิติการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่ ทั้งในเชิงแนวคิด ทฤษฎี วิธีวิจัย นโยบาย และการประยุกต์ใช้ในบริบทสังคมร่วมสมัย

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ เป็นราย 2 เดือน

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์

ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน

ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน – ตุลาคม

ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน – ธันวาคม

❀ เจ้าของ

วารสารการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่
219 หมู่ที่ 3 ตำบลค่ายบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย 43100
Tel: 093-4457898 E-mail: journal.jd.and.c@gmail.com Line: kujiki007

❀ ที่ปรึกษา

พระเทพวชิรคุณ, รศ.ดร.
เจ้าคณะจังหวัดหนองคาย, ประธานสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย
พระภาวนาวัชรมุนี, ดร.
เจ้าคณะอำเภอเมืองหนองคาย, รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย
ผศ.ดร.สมภพ ระงับทุกข์
รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยรามคำแหง
รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลย์สงคราม

❀ บรรณาธิการบริหาร

พระมหาอำพล ธนปณฺโญ (ชัยสารี), ดร.
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

❀ หัวหน้ากองบรรณาธิการ

พระนัสชนะ มหามงฺคโล (ส่างช้าง), ดร.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

❀ กองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความประจำวารสาร

พระครูพิศาลสารบัณฑิต,รศ.ดร.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย
พระครูสุทธิเมธาวัฒน์, ดร.
หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระครูสังฆรักษ์นิพิฐพนธ์ จิรวฑฺฒโน,ดร.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย
พระครูอโสกภัทรวงศ์, ดร.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย
พระมหาจำนงค์ สิริวณฺโณ, ดร.
หลักสูตรรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย
ศ.ดร. ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์
มหาวิทยาลัยรังสิต
ผศ.ดร.เกษฎา ผาทอง
หลักสูตรรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.สัญญา เคณาภูมิ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ดร.อนิรุทธิ์ สมเสาร์
สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนกาาสอน วิทยาลัยนครราชสีมา
ดร.ธนภรณ์ แซ่ลิ่ม
สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนกาาสอน วิทยาลัยนครราชสีมา
ผศ.ดร.สถิตย์ กุลสอน
หลักสูตรและการสอน วิทยาลัยสัตนพล
ดร.ฐิติวัสส์ หมั่นกิจ
หัวหน้ากองบรรณาธิการวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี
รศ.ดร.ธโสธร ตู้ทองคำ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ดร.มุจจรินทร์ ทัศดรกุลพัฒน์
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย
ผศ.ดร.วินิจ ผาเจริญ
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ผศ.ดร.ธีระเดช จิราธนทัต
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสัตนพล
ผศ.ดร.สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ผศ.ดร.เชวงศักดิ์ พฤกษเทเวศ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
ผศ.ดร.อนุชา นิลประพันธ์
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย
ดร.นิติธร จันทเดช
หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด วิทยาเขตเพชรบุรี

ฝ่ายกฎหมาย
ดร.ชัยวิทย์ ฤทธิพิชัยวัฒน์
นิติกรกรชำนาญการ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ออกแบบปก
ดร.ฐิติวัสส์ หมั่นกิจ
หัวหน้ากองบรรณาธิการวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี

จัดรูปเล่ม
พระนัสชนะ มหามงฺคโล (ส่างช้าง), ดร.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

พิสูจน์อักษร
ดร.มุจจรินทร์ ทัศดรกุลพัฒน์
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

พิมพ์ที่
ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิตอล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ 20 ถ.พหลโยธิน ต.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 13180
โทรศัพท์ 0 2529 0574 7, 0 2909 1633 www.vru.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 1 ประจำปีพุทธศักราช 2569 บทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ เนื้อหาสาระของบทความยังคงเนื้อหาสาระที่หลากหลายเช่นเคย จำนวนบทความทั้งหมด จำนวน 5 เรื่อง ซึ่งประกอบด้วย บทความวิจัย จำนวน 5 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 2 เรื่อง บทวิจารณ์หนังสือ 0 เรื่อง รวม 7 เรื่องเป็นวารสารใหม่เข้าสู่ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัยและนักศึกษาระดับบัณฑิต ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่ ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

พระมหาอำพล ธนปญฺโญ (ชัยสารี), ดร.
บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ **(ข)**

บทบรรณาธิการ **(ค)**

สารบัญ **(ฆ)**

บทความวิจัย : Research Article

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMART-Literacy Model เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโนนสะอาด อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย **1-14**

DEVELOPMENT OF THE SMART-LITERACY LEARNING MANAGEMENT MODEL TO ENHANCE READING LITERACY AND ANALYTICAL THINKING SKILLS OF GRADE 4 STUDENTS.

คำจันทร์ ระวิพันธ์ และ ปกครอง ธานัง

Kamchan Rawipan and Pokkrong Tanang

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลวัดธาตุ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย **15-26**

DEVELOPMENT OF A GOOD GOVERNANCE ADMINISTRATION MODEL FOR WATTHATU SUBDISTRICT MUNICIPALITY, MUEANG NONG KHAI DISTRICT, NONG KHAI PROVINCE.

พระครูสุตสารบัณฑิต สิริวณฺโณ (จำนงค์ ผมไผ)

Phrakru Sutasarabandit Siriwunno (Jumnong Pompai)

ผลการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น **27-38**

EFFECTS OF ACTIVE LEARNING INTEGRATED WITH ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI) TECHNOLOGY ON SOCIAL STUDIES ACADEMIC ACHIEVEMENT OF LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS.

นุสรา คินาพิทย์

Nusara Khinaphit

ความพึงพอใจและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต **39-52**

STUDENTS' SATISFACTION AND PRIORITY NEEDS FOR THE DEVELOPMENT OF THE GRADUATE DIPLOMA PROGRAM IN TEACHING PROFESSION AT PITCHAYABUNDIT COLLEGE.

เชวงศักดิ์ พฤกษเทเวศ และ ประยงค์ หัตถพรหม

Chawengsak Prueksathewet and Prayong Hattaprom

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ 53-65

DEVELOPMENT OF MATHEMATICS LEARNING MANAGEMENT THROUGH PROBLEM-BASED LEARNING INTEGRATED WITH DIGITAL TECHNOLOGY TO ENHANCE PROBLEM-SOLVING SKILLS AND ACADEMIC ACHIEVEMENT OF GRADE 7 STUDENTS AT PRATHEPBUNDIT WITTAYANUSORN SCHOOL.

พระมงคล เต็มตาวงษ์ (เขมปญฺโญ)

PhraMongkol Temtavong (Khemapanyo)

บทความวิชาการ : Academic Article

ปัจจัยทางจิตวิทยาสังคมที่ส่งผลต่อการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ: การวิเคราะห์ผ่านกรอบทฤษฎีการตีตราและจิตวิทยาสังคม 66-78

PSYCHOSOCIAL FACTORS INFLUENCING DISCRIMINATION AGAINST PERSONS WITH DISABILITIES: AN ANALYSIS THROUGH STIGMATIZATION AND SOCIAL PSYCHOLOGY THEORETICAL FRAMEWORKS.

ทัตพิชา กลิ่นชื่น, ชนกร มุกดาสนิท, สิรามล กองแก้ว และ ณัฐชานันท์ ไตรวัฒนวงษ์

Thatphicha Klinchuen, Chanakon Mukdasanit, Siramon Kongkaew and Natchanan Traiwattanawong

อคติและความกลัวในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม: การวิเคราะห์เชิงบูรณาการผ่านกรอบจิตวิทยาและบริบทวัฒนธรรมไทย 79-91

BIAS AND FEAR IN SOCIAL INTERACTION: AN INTEGRATIVE ANALYSIS THROUGH PSYCHOLOGY AND THAI CULTURAL CONTEXT.

พระมหาจิรายุทธ อธิปญฺโญ (พลพุทธา), เอกบดินทร์ ลี, ฐิติพร ศรีจันทร์, อีเทิ่น ซิงค์ และ ณัฐชานันท์ ไตรวัฒนวงษ์

Phramaha Chirayut Athipanyo (Phonphuttha), Akebadin Lee, Thitiporn Srichan, Aithoen Sing and Natchanan Traiwattanawong

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน 92-116

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMART-Literacy Model เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโนนสะอาด อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย*

DEVELOPMENT OF THE SMART-LITERACY LEARNING MANAGEMENT MODEL TO ENHANCE READING LITERACY AND ANALYTICAL THINKING SKILLS OF GRADE 4 STUDENTS.

คำจันทร์ ระวิพันธ์[1] และ ปกครอง ธานัง[2]
Kamchan Rawipan[1] and Pokkrong Tanang[2]
โรงเรียนบ้านโนนสะอาด[1-2], ประเทศไทย
Ban Non-Sa-at School[1-2], Thailand
Corresponding Author's Email: chankam28102526@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMART-Literacy Model 3) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบ และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบ การวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา ดำเนินการ 3 ระยะ ได้แก่ การศึกษาความต้องการจำเป็น การพัฒนารูปแบบ และการทดลองใช้รูปแบบ กลุ่มเป้าหมายในการทดลองใช้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโนนสะอาด อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็น การทดสอบค่าที ดัชนีประสิทธิผล และขนาดอิทธิพล

ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา (PNI = 0.48) (2) รูปแบบการ

* คำจันทร์ ระวิพันธ์ และ ปกครอง ธานัง. (2569). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMART-Literacy Model เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโนนสะอาด อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย. วารสารการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่, 1(3), 1-14.
Kamchan Rawipan and Pokkrong Tanang. (2026). DEVELOPMENT OF THE SMART-LITERACY LEARNING MANAGEMENT MODEL TO ENHANCE READING LITERACY AND ANALYTICAL THINKING SKILLS OF GRADE 4 STUDENTS. Journal of social development and modern citizen, 1(3), 1-14.
Website: https://so13.tci-thaijo.org/index.php/jdc

จัดการเรียนรู้ SMART-Literacy Model ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ Stimulate Reading, Meaning Construction, Analyze Information, Reflect and Reason และ Transfer to Real Life โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (3) รูปแบบมีประสิทธิภาพ 84.26/85.73 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และส่งผลให้ความฉลาดรู้ด้านการอ่านและความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: SMART-Literacy Model, ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน, การคิดวิเคราะห์, ประถมศึกษา, รูปแบบการจัดการเรียนรู้

Abstract

The purposes of this research were to: (1) investigate the current conditions, desirable conditions, and priority needs for developing reading literacy and analytical thinking skills among Grade 4 students; (2) develop the SMART-Literacy Learning Model; (3) examine the effectiveness of the model; and (4) investigate students' satisfaction with learning through the model. This study employed a Research and Development (R&D) approach consisting of three phases: needs assessment, model development, and model implementation. The target group for the implementation phase consisted of 30 Grade 4 students from Ban Nonsa-at School, Fao Rai District, Nong Khai Province. Data were analyzed using mean, standard deviation, Priority Needs Index (PNI), dependent samples t-test, effectiveness index, and effect size.

The findings revealed that: (1) the overall current condition was at a moderate level, whereas the desirable condition was at the highest level, with a priority needs index of 0.48; (2) the SMART-Literacy Learning Model consisted of five stages: Stimulate Reading, Meaning Construction, Analyze Information, Reflect and Reason, and Transfer to Real Life, and was rated at the highest level of appropriateness; (3) the model achieved an efficiency of 84.26/85.73, exceeding the established criterion of 80/80, and significantly improved students' reading literacy and analytical thinking skills at the .05 level; and (4) students' overall satisfaction with learning through the model was at the highest level.

Keywords: SMART-Literacy Model, Reading Literacy, Analytical Thinking, Elementary Education, Learning Management Model

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต คิดอย่างมีวิจารณญาณ สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์จึงเป็นทักษะพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนในทุกระดับการศึกษา เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ การทำความเข้าใจข้อมูล การประเมินสารสนเทศ และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กำหนดให้ความสามารถในการคิดและความสามารถในการสื่อสารเป็นสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ขณะเดียวกันองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ได้ให้ความสำคัญกับความฉลาดรู้ด้านการอ่านในฐานะตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาที่สะท้อนศักยภาพของผู้เรียนในการใช้ความรู้และทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมยุคใหม่ (OECD, 2023)

แม้ว่าประเทศไทยจะมีนโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่ผลการประเมิน PISA 2022 พบว่า นักเรียนไทยยังมีผลการประเมินด้านความฉลาดรู้ด้านการอ่านต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิก OECD และมีข้อจำกัดในการตีความ วิเคราะห์ และประเมินข้อมูลจากข้อความที่มีความซับซ้อน (OECD, 2023) สอดคล้องกับแนวคิดของวิจารณ์ พานิช (2564) ที่เสนอว่าการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงควบคู่กับการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มากกว่าการเน้นการจดจำเนื้อหาเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2565) ยังชี้ให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการมีส่วนร่วมของผู้เรียนสามารถพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโนนสะอาด อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่สามารถอ่านและจับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้ แต่ยังมีข้อจำกัดในการตีความข้อมูล การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูล การสรุปอ้างอิงเชิงเหตุผล และการประยุกต์ใช้ความรู้จากการอ่านในสถานการณ์ใหม่ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา อีกทั้งครูผู้สอนยังขาดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบในการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านควบคู่กับการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นยังสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียน (สุวิมล ว่องวาณิช, 2565)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMART-Literacy Model เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 4 โดยบูรณาการแนวคิดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้เชิงรุก และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การกระตุ้นการอ่าน การสร้างความหมาย การวิเคราะห์ข้อมูล การสะท้อนคิดและให้เหตุผล และการประยุกต์ใช้ความรู้สู่ชีวิตจริง ผลการวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถยกระดับความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนเป็นแนวทางสำหรับครูและสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาของประเทศและการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMART-Literacy Model โรงเรียนบ้านโนนสะอาด อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMART-Literacy Model โรงเรียนบ้านโนนสะอาด อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบ SMART-Literacy Model โรงเรียนบ้านโนนสะอาด อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

สมมติฐานการวิจัย

1. ความฉลาดรู้ด้านการอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ประสิทธิภาพของรูปแบบเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80
4. ความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMART-Literacy Model เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโนนสะอาด อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย” เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research

and Development: R&D) ดำเนินการ 3 ระยะ ได้แก่ (1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ (2) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMART-Literacy Model และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ และ (3) การทดลองใช้รูปแบบเพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบและความพึงพอใจของนักเรียน

2. กลุ่มเป้าหมาย

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา จำนวน 5 คน และครูวิชาการ จำนวน 3 คน รวม 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านภาษาไทย และด้านการวัดและประเมินผล ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโนนสะอาด อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2569 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากเป็นห้องเรียนที่ผู้วิจัยรับผิดชอบจัดการเรียนการสอน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย (1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ (2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMART-Literacy Model พร้อมคู่มือการใช้รูปแบบและแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน (3) แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ (4) แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน จำนวน 30 ข้อ (5) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวน 20 ข้อ และ (6) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบ SMART-Literacy Model จำนวน 15 ข้อ

เครื่องมือทุกฉบับได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 จากนั้นนำแบบทดสอบและแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือพบว่า แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านมีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.31–0.78 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.28–0.75 และค่าความเชื่อมั่น (KR-20) เท่ากับ 0.87 ส่วนแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์มีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.33–0.76 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.30–0.72 และค่าความเชื่อมั่น (KR-20) เท่ากับ 0.85 สำหรับแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็น แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ และแบบสอบถามความพึงพอใจ มีค่าสัมประสิทธิ์

แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.94, 0.92 และ 0.93 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือทุกฉบับมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้และสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูผู้สอน โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบ

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องร่วมกับผลการศึกษาในระยะที่ 1 เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMART-Literacy Model จากนั้นนำรูปแบบเสนอผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปทดลองใช้

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบผู้วิจัยดำเนินการทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านการอ่านและแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จากนั้นจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ SMART-Literacy Model จำนวน 12 แผน รวม 24 ชั่วโมง เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมจึงดำเนินการทดสอบหลังเรียน และให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจก่อนรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ผล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNImodified)

5.2 วิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMART-Literacy Model โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 วิเคราะห์ประสิทธิผลของรูปแบบโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการทดสอบค่าทีสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples t-test)

5.4 วิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.) และขนาดอิทธิพล (Effect Size)

5.5 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลตามเกณฑ์มาตรประมาณค่า 5 ระดับ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น

รายการ	สภาพปัจจุบัน (D)	สภาพที่พึงประสงค์ (I)	$PNI_{modified}$
ความฉลาดรู้ด้านการอ่าน	3.24	4.79	0.48
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์	3.18	4.73	0.49
รวม	3.21	4.76	0.48

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (M = 3.21) ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด (M = 4.76) และมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) เท่ากับ 0.48 แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

2. ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

ด้าน	M	S.D.	ระดับ
ความถูกต้อง	4.86	0.22	มากที่สุด
ความเหมาะสม	4.88	0.18	มากที่สุด
ความเป็นไปได้	4.83	0.25	มากที่สุด
ความเป็นประโยชน์	4.92	0.14	มากที่สุด
รวม	4.87	0.19	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMART-Literacy Model มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (M = 4.87, S.D. = 0.19)

3. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMART-Literacy Model

3.1 ประสิทธิภาพของรูปแบบ

ตารางที่ 3 ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMART-Literacy Model

ประสิทธิภาพ	ผลการวิเคราะห์
E1	84.26
E2	85.73
E1/E2	84.26/85.73

จากตารางที่ 3 พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMART-Literacy Model มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.26/85.73 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

3.2 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดรู้ด้านการอ่าน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดรู้ด้านการอ่านก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	M	S.D.	t
ก่อนเรียน	30	15.48	3.12	16.84*
หลังเรียน	30	25.72	2.31	

$p < .05$

จากตารางที่ 4 พบว่า ความฉลาดรู้ด้านการอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	M	S.D.	t
ก่อนเรียน	30	10.63	2.15	15.29*
หลังเรียน	30	16.87	1.78	

$p < .05$

จากตารางที่ 5 พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 ค่าดัชนีประสิทธิผลและขนาดอิทธิพล ตารางที่ 6 ค่าดัชนีประสิทธิผลและขนาดอิทธิพล

รายการ	ค่า
Effectiveness Index (E.I.)	0.71
Effect Size (ES)	1.86

จากตารางที่ 6 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.71 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 71 และมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 1.86 ซึ่งอยู่ในระดับสูง

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบ SMART-Literacy Model

ตารางที่ 7 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบ SMART-Literacy Model

ด้าน	**M**	**S.D.**	**ระดับ**
กิจกรรมการเรียนรู้	4.75	0.32	มากที่สุด
สื่อและแหล่งเรียนรู้	4.61	0.41	มากที่สุด
บรรยากาศการเรียนรู้	4.65	0.39	มากที่สุด
ประโยชน์ที่ได้รับ	4.71	0.35	มากที่สุด
รวม	4.68	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 7 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบ SMART-Literacy Model โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (M = 4.68, S.D. = 0.37)

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษายังมีช่องว่างในการพัฒนาสมรรถนะดังกล่าวของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเนื่องจากความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และเป็นสมรรถนะสำคัญที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งส่งเสริมการอ่านอย่างมีความหมายควบคู่กับการคิดขั้นสูง สอดคล้องกับแนวคิดของสุวิมล ว่องวาณิช (2565) ที่เสนอว่าการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อให้สามารถแก้ปัญหาได้ตรงตามสภาพจริงและบริบทของสถานศึกษา

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMART-Literacy Model พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การกระตุ้นการอ่าน การสร้างความหมาย การวิเคราะห์ข้อมูล การสะท้อนคิดและให้เหตุผล และการประยุกต์ใช้ความรู้สู่ชีวิตจริง โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบได้รับการพัฒนาบนพื้นฐานของการสังเคราะห์แนวคิดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน แนวคิดการคิดวิเคราะห์ แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก และทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งผลให้กระบวนการเรียนรู้มีความต่อเนื่องจากการรับรู้ข้อมูลไปสู่การวิเคราะห์ ตีความ สังเคราะห์ และประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกที่มุ่งให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ การอภิปราย และการสะท้อนคิด (Bonwell & Eison, 1991)

3. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMART-Literacy Model มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.26/85.73 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนความฉลาดรู้ด้านการอ่านและความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อค้นพบดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการอ่านกับกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบสามารถช่วยพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิผล ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนได้รับการฝึกอ่านอย่างมีเป้าหมาย การตั้งคำถาม การวิเคราะห์ข้อมูล การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการสะท้อนคิดอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ดีขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget (1972) ที่อธิบายว่าการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการสร้างและปรับโครงสร้างทางปัญญาผ่านประสบการณ์

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและการคิดขั้นสูงสามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2565)

4. อีกประเด็นที่น่าสนใจ คือ นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบ SMART-Literacy Model อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลและความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจเนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติจริง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ความภาคภูมิใจในผลงาน และมีแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ในระยะยาว

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ในระดับประถมศึกษา โดยพัฒนาเป็น SMART-Literacy Model ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกระบวนการอ่าน การคิด และการประยุกต์ใช้ความรู้เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบดังนี้

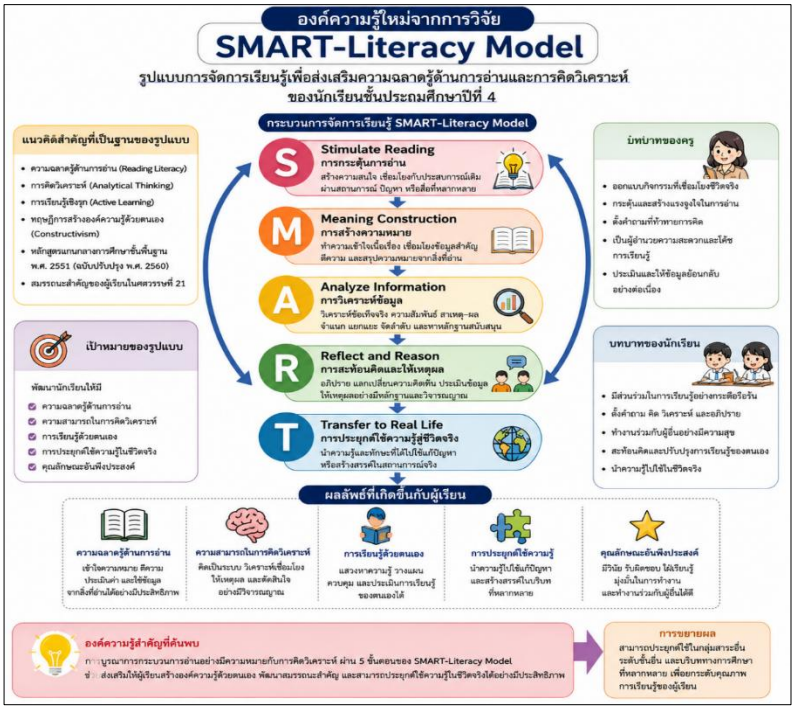

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย SMART-Literacy Model เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ SMART-Literacy Model ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยสังเคราะห์แนวคิดความฉลาดรู้ด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้เชิงรุก และทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

รูปแบบประกอบด้วย 5 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ (1) Stimulate Reading การกระตุ้นความสนใจและสร้างแรงจูงใจในการอ่าน (2) Meaning Construction การสร้างความหมายและความเข้าใจจากสิ่งที่อ่าน (3) Analyze Information การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อเท็จจริง และเหตุผลจากเนื้อหา (4) Reflect and Reason การสะท้อนคิด อภิปราย และให้เหตุผลอย่างมีวิจารณญาณ และ (5) Transfer to Real Life การประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะสู่สถานการณ์ในชีวิตจริง

กระบวนการทั้ง 5 ขั้นตอนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านไปสู่การคิดวิเคราะห์เชิงลึก การสร้างข้อสรุปอย่างมีเหตุผล และการนำองค์ความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในบริบทจริง ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย (Meaningful Learning) และสามารถพัฒนาสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ผลการวิจัยยืนยันว่า SMART-Literacy Model เป็นนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถยกระดับความฉลาดรู้ด้านการอ่านและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ อีกทั้งยังเป็นกรอบแนวทางใหม่สำหรับครูในการออกแบบการเรียนรู้ที่บูรณาการการอ่านและการคิดขั้นสูงเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMART-Literacy Model เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMART-Literacy Model ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบ และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบ

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความต้องการ

จำเป็นในการพัฒนาในระดับสูง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMART-Literacy Model ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การกระตุ้นการอ่าน (Stimulate Reading) การสร้างความหมาย (Meaning Construction) การวิเคราะห์ข้อมูล (Analyze Information) การสะท้อนคิดและให้เหตุผล (Reflect and Reason) และการประยุกต์ใช้ความรู้สู่ชีวิตจริง (Transfer to Real Life) โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการทดลองใช้รูปแบบพบว่า รูปแบบมีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.26/85.73 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ และส่งผลให้นักเรียนมีความฉลาดรู้ด้านการอ่านและความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้นักเรียนยังมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMART-Literacy Model สามารถส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนระดับประถมศึกษา

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ SMART-Literacy Model ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในระดับประถมศึกษาได้ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่ารูปแบบมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และช่วยพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ

1.2 ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการอ่านเชิงวิเคราะห์ การตั้งคำถาม การอภิปราย และการสะท้อนคิดอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้และนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้

1.3 สถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาครูให้มีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ SMART-Literacy Model รวมทั้งสนับสนุนสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลการใช้รูปแบบ SMART-Literacy Model กับนักเรียนในระดับชั้นอื่นหรือในบริบทของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน เพื่อยืนยันประสิทธิผลของรูปแบบและขยายผลการนำไปใช้

2.2 ควรศึกษาตัวแปรตามอื่นร่วมด้วย เช่น ความสามารถในการสื่อสาร การคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา หรือสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

2.3 ควรดำเนินการวิจัยเชิงทดลองโดยมีกลุ่มควบคุม เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้กับวิธีการสอนปกติ และเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย

2.4 ควรศึกษาผลคงทนของการเรียนรู้ (Retention Test) หลังจากสิ้นสุดการทดลองในระยะเวลาที่เหมาะสม เพื่อประเมินความยั่งยืนของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2565). *การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด*. วีพริ้นท์.

ทิศนา แขมมณี. (2566). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 27). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.

วิจารณ์ พานิช. (2564). *วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิสยามกัมมาจล.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2565). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom*. ASHE-ERIC Higher Education Report No. 1.

Piaget, J. (1972). *The psychology of the child*. Basic Books.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.

OECD. (2023). *PISA 2022 results (Volume I): The state of learning and equity in education*. OECD Publishing.

Ammarukleart, S., & Santiteerakul, W. (2025). Designing and developing game to enhance analytical thinking skills in media literacy for elementary school students. *TLA Research Journal, 18*(2), 1–15.

Khamsaw, N., Kanjanakate, S., & Jantharajit, N. (2025). A learning management model to enhance analytical reading and writing based on constructivist theory and linguistic principles for tenth grade students. *Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences, 8*(1), 572–594.

Kotmoraka, W., & Jongkonklang, S. (2025). A study of reading literacy through an instructional approach based on reading apprenticeship combined with semantic mapping of grade 8 students. *RMUTSB Academic Journal (Humanities and Social Sciences), 10*(2), 221–236.

Makaew, O., Intasena, A., & Yotha, N. (2025). Active learning management for enhancing 5th graders' reading literacy: A confirmatory factor analysis approach. *International Journal of Advanced and Applied Sciences, 12*(10), 195–202.

Phoncai, C., & Somprongtham, C. (2023). Balanced literacy approach-based learning model containing Thai core values for basic literacy learning in early grades. *IRAONO: Journal of Elementary and Childhood Education, 1*(1), 23–31.

Setchamroen, A., & Keeratichamroen, W. (2023). A study of learning achievement and analytical thinking ability of fourth-grade students using phenomenon-based learning. *Research Community and Social Development Journal, 17*(3), 612–626.

Sri-iam, S., & Jankrajangjang, N. (2025). The development of reading literacy using the KWL-Plus learning management combined with local information for secondary students. *Interdisciplinary Academic and Research Journal, 5*(1), 45–62.

Somnam, S., Wongtip, K., & Buaphanngam, S. (2025). The development of a literacy curriculum using activity-based learning, digital curriculum and spatial identity to enhance literacy skills of elementary students. *Journal of Curriculum and Teaching, 14*(4), 194–208.

Tawee, S., & Lanchwathanakorn, C. (2023). Development of reading comprehension learning package based on balanced literacy approach for elementary students. *An Online Journal of Education, 18*(1), 1–15.

Khamkokkrund, O., & Chaipichit, D. (2025). Enhancing analytical reading skills in elementary school students through self-regulation and collaborative learning. *Higher Education Studies, 15*(1), 213–225.

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลวัดธาตุ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย†

DEVELOPMENT OF A GOOD GOVERNANCE ADMINISTRATION MODEL FOR WATTHATU SUBDISTRICT MUNICIPALITY, MUEANG NONG KHAI DISTRICT, NONG KHAI PROVINCE.

พระครูสุตสารบัณฑิต สิริวณฺโณ (จำนงค์ ผมไผ)[1]
Phrakru Sutasarabandit Siriwunno (Jumnong Pompai)[1]
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย[1]**, ประเทศไทย**
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nongkhai Campus[1], Thailand
Corresponding Author's Email: Jumnongpompai12@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลวัดธาตุ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และ 3. พัฒนารูปแบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่เหมาะสมกับบริบทของเทศบาลตำบลวัดธาตุ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประชากรคือประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลวัดธาตุ ปีงบประมาณ 2568 จำนวน 5,842 คน กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ จำนวน 375 คน ได้มาโดยใช้สูตรของ Taro Yamane และการสุ่มแบบชั้นภูมิ กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ จำนวน 18 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยแบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่น Cronbach's Alpha = 0.93 และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูล

†พระครูสุตสารบัณฑิต สิริวณฺโณ (จำนงค์ ผมไผ). (2569). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลวัดธาตุ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. วารสารการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่, 1(3), 15-26.
Phrakru Sutasarabandit Siriwunno (Jumnong Pompai). (2026). DEVELOPMENT OF A GOOD GOVERNANCE ADMINISTRATION MODEL FOR WATTHATU SUBDISTRICT MUNICIPALITY, MUEANG NONG KHAI DISTRICT, NONG KHAI PROVINCE. Journal of social development and modern citizen, 1(3), 15-26.
Website: https://so13.tci-thaijo.org/index.php/jdc

เชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.87) และปัจจัยด้านสมรรถนะบุคลากร ความโปร่งใสในการใช้งบประมาณ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .05$) นำไปสู่การพัฒนา "รูปแบบ GOOD-4P" สำหรับเทศบาลตำบลวัดธาตุ

ส่วนที่ 1: หลักธรรมาภิบาล GOOD ซึ่งเป็นเสาหลักของรูปแบบ ประกอบด้วย G-Governance (ยึดหลักการกำกับดูแลที่ดี) O-Openness (ส่งเสริมความเปิดเผยและโปร่งใส) O-Ownership (สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมในชุมชน) D-Development (มุ่งสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน)

ส่วนที่ 2: กลไกการขับเคลื่อน 4P ประกอบด้วย P1-People (พัฒนาสมรรถนะบุคลากรอย่างต่อเนื่อง) P2-Process (ปรับกระบวนการทำงานให้โปร่งใสและตรวจสอบได้) P3-Participation (เปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกกระบวนการ) P4-Platform (พัฒนาระบบข้อมูลสาธารณะและช่องทางการสื่อสารที่ทันสมัย) รูปแบบนี้ผ่านการยืนยันความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ 12 คนในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.67, S.D. = 0.41)

คำสำคัญ: ธรรมาภิบาล, การบริหารงานท้องถิ่น, เทศบาลตำบล, รูปแบบการบริหาร

Abstract

This research aimed to: 1 . examine the level of good governance administration of Watthatu Subdistrict Municipality, Mueang Nong Khai District, Nong Khai Province; 2 . analyse factors influencing good governance administration; and 3. develop an appropriate good governance administration model for the municipality. A mixed methods research design was employed. The population comprised 5,842 eligible voters in the municipality in fiscal year 2025. A stratified random sample of 375 respondents was drawn using the Yamane formula, and 18 key informants were purposively selected for the qualitative strand. Instruments included a questionnaire (Cronbach's Alpha = 0.93) and a semi-structured interview guide. Quantitative data were analysed using descriptive statistics and multiple regression analysis; qualitative data were analysed through content analysis.

Findings revealed that the overall level of good governance administration was at a high level ($\bar{x}$ = 3.87). Personnel competency, budget transparency, and citizen participation significantly predicted good governance administration ($p < .05$), leading to the development of a "GOOD-4P Model" for Watthatu Subdistrict Municipality.

Part 1: The GOOD Governance Principles, which are the pillars of the model, consist of G-Governance (adhering to the principles of good governance), O-Openness (promoting openness and transparency), O-Ownership (creating a sense of shared ownership in the community), and D-Development (focusing on sustainable development).

Part 2: The 4P Driving Mechanism consists of P1-People (continuously developing the capabilities of personnel), P2-Process (refining work processes to be transparent and verifiable), P3-Participation (opening up spaces for public participation in all processes), and P4-Platform (developing a modern public information system and communication channels). This model received the highest level of suitability confirmation from 12 experts ($\bar{x}$ = 4.67, S.D. = 0.41).

Keywords: Good Governance, Local Administration, Subdistrict Municipality, Administration Model

บทนำ

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2562 กำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกระดับต้องบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งประกอบด้วย 6 หลักการสำคัญ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดจึงมีความรับผิดชอบอย่างยิ่งในการบริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาลอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2565) ระบุว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่บริหารตามหลักธรรมาภิบาลมีความพึงพอใจของประชาชนเฉลี่ยสูงกว่าองค์กรที่ไม่ดำเนินการร้อยละ 28.6

อย่างไรก็ตาม ปัญหาการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังพบอยู่อย่างต่อเนื่อง (สุวรรณา สุขประเสริฐ, 2566) ศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 20 แห่ง พบว่าร้อยละ 62.5 ยังมีระดับการบริหารตามหลักความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง สอดคล้องกับรายงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2566) ที่พบว่าการร้องเรียนเกี่ยวกับความไม่โปร่งใสในองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กยังอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ Ullah et al. (2022) ชี้ว่าการพัฒนารูปแบบการบริหารที่มีโครงสร้างชัดเจนและเหมาะสมกับบริบทเฉพาะพื้นที่เป็นแนวทางที่มีประสิทธิผลในการยกระดับธรรมาภิบาลท้องถิ่น

เทศบาลตำบลวัดธาตุ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดกลางที่มีประชาชนในเขตพื้นที่ 5,842 คน ครอบคลุม 7 หมู่บ้าน จากการสำรวจความพึงพอใจของเทศบาลตำบลวัดธาตุ (2567) พบว่าประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.41) โดยเฉพาะด้านความโปร่งใสในการใช้งบประมาณมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x}$ = 2.98) และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายมีค่าเฉลี่ยเพียง 3.12 ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบบริหารงานให้มีมาตรฐานและเป็นระบบมากขึ้น

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนารูปแบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่เหมาะสมกับบริบทของเทศบาลตำบลวัดธาตุ โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสานเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ครอบคลุมทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารท้องถิ่น บุคลากรเทศบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการยกระดับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพและตรงตามหลักธรรมาภิบาลอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลวัดธาตุ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลวัดธาตุ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลวัดธาตุ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านสมรรถนะบุคลากร ความโปร่งใสในการใช้งบประมาณ และการมีส่วนร่วมของประชาชน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลวัดธาตุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. รูปแบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของเทศบาลตำบลวัดธาตุ โดยได้รับการยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญในระดับมาก

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีธรรมาภิบาลในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) มีรากฐานทางทฤษฎีจากแนวคิด New Public Management (NPM) และ New Public Governance (NPG) โดย UNDP (1997) กำหนดคุณลักษณะสำคัญ 9 ประการ ได้แก่ การมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม ความโปร่งใส การตอบสนอง ฉันทามติ ความเสมอภาค ประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ความรับผิดชอบ และวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ ในบริบทไทย พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2562) กำหนด 6 หลักการที่ครอบคลุม ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย

สุวรรณา สุขประเสริฐ (2566) ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าหลักความโปร่งใสและหลักการมีส่วนร่วมเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดและมีผลต่อการพัฒนาองค์กรมากที่สุด สอดคล้องกับ พิมลพรรณ จิตต์จำนงค์ (2566) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือ พบว่าสมรรถนะของผู้บริหารและบุคลากรเป็นตัวทำนายธรรมาภิบาลที่สำคัญที่สุด (β = 0.412) นอกจากนี้ ธีรศักดิ์ รัตนธำรงค์ (2567) ศึกษาในบริบทพื้นที่ชายแดนพบว่ารูปแบบการบริหารที่บูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับหลักธรรมาภิบาลส่งผลให้ระดับความโปร่งใสเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

3. งานวิจัยระดับนานาชาติด้าน Good Governance ในองค์กรท้องถิ่น

Ullah et al. (2022) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อ Good Governance ของรัฐบาลท้องถิ่นในเอเชียใต้ พบว่าสมรรถนะบุคลากร ระบบข้อมูลสาธารณะ และการเปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยหลักสามอันดับแรกที่ส่งผลต่อคุณภาพธรรมาภิบาล และ Fukuyama (2022) เสนอว่าการวัดธรรมาภิบาลต้องพิจารณาทั้งมิติกระบวนการ (Process) และมิติผลลัพธ์ (Outcome) ควบคู่กัน ซึ่งสอดรับกับ Creswell & Plano Clark (2018) ที่แนะนำการวิจัยแบบผสมผสานสำหรับการพัฒนารูปแบบที่ต้องครอบคลุมทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

4. แนวคิดการพัฒนารูปแบบการบริหารสำหรับองค์กรท้องถิ่น

วิโรจน์ สารรัตนะ (2561) อธิบายว่ารูปแบบ (Model) ที่ดีสำหรับการบริหารองค์กรต้องมีความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (Feasibility) และความเหมาะสมกับบริบท (Contextual Fit) กระบวนการพัฒนารูปแบบควรผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก่อนนำไปปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับแนว

ทางการวิจัยและพัฒนา (R&D) ที่เน้นการผสานข้อมูลเชิงประจักษ์กับความต้องการของบริบทเฉพาะ

จากการทบทวนวรรณกรรมสรุปได้ว่า ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความซับซ้อน ต้องการการวิเคราะห์ทั้งระดับปัจจัยและระดับรูปแบบการบริหาร ซึ่งยังมีช่องว่างทางการวิจัยในบริบทเทศบาลตำบลพื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่การศึกษาครั้งนี้มุ่งเติมเต็ม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานแบบอธิบายตามลำดับ (Sequential Explanatory Mixed Methods Design) โดยเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในระยะที่ 1 จากนั้นใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพในระยะที่ 2 เพื่ออธิบายเสริมผลเชิงปริมาณ และสังเคราะห์เป็นรูปแบบในระยะที่ 3

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งและมีชื่อในทะเบียนราษฎร์ในเขตเทศบาลตำบลวัดธาตุ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ตามข้อมูลทะเบียนราษฎร์ ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2567 (ต้นปีงบประมาณ 2568) จำนวนทั้งสิ้น 5,842 คน ครอบคลุม 7 หมู่บ้าน (เทศบาลตำบลวัดธาตุ, 2567) กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณกำหนดขนาดโดยใช้สูตร Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อน ±0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ จำนวน 18 คน ประกอบด้วย นายกเทศมนตรีและรองนายกเทศมนตรี 3 คน สมาชิกสภาเทศบาล 4 คน ปลัดเทศบาลและหัวหน้าส่วนราชการ 4 คน ผู้นำชุมชน 4 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการปกครองท้องถิ่น 3 คน

2. วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณใช้การสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดหมู่บ้านทั้ง 7 แห่งเป็นชั้นภูมิ แต่ละชั้นใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนประชากรโดยใช้บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งจากสำนักทะเบียนเทศบาลตำบลวัดธาตุเป็นกรอบการสุ่ม กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์ และเกี่ยวข้องกับการบริหารงานหรือการรับบริการจากเทศบาลตำบลวัดธาตุมาไม่น้อยกว่า 2 ปี

3. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท ดังนี้

(1) แบบสอบถาม (Questionnaire) มี 4 ส่วน ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน (หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วน

ร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า) และความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารที่พึงประสงค์ มาตราวัดลิเคิร์ต 5 ระดับ ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ Cronbach's Alpha = 0.93

(2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview Guide) ครอบคลุมประเด็นระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล อุปสรรคและปัญหา และข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบ ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ค่า IOC = 0.87

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 (ตุลาคม-พฤศจิกายน 2567) เก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย 5 คนลงพื้นที่แจกและรับแบบสอบถามคืน ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 371 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.9 ระยะที่ 2 (ธันวาคม 2567-มกราคม 2568) สัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ 18 คน ใช้เวลาสัมภาษณ์ประมาณ 45-75 นาทีต่อคน บันทึกเสียงและถอดความทุกครั้ง ระยะที่ 3 (กุมภาพันธ์ 2568) ตรวจสอบร่างรูปแบบโดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 12 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ด้วย (1) สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (2) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ Pearson เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และ (3) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานและระบุน้ำหนักของปัจจัย ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive Reasoning) จากนั้นผสานข้อค้นพบทั้งสองแนวทางด้วยการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารที่สมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลวัดธาตุ

ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลวัดธาตุในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.87, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณารายหลัก ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลวัดธาตุ จำแนกรายด้าน (n = 371)

หลักธรรมาภิบาล	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. หลักนิติธรรม	4.12	0.48	มาก
2. หลักคุณธรรม	4.05	0.51	มาก
3. หลักความโปร่งใส	3.68	0.67	มาก
4. หลักการมีส่วนร่วม	3.72	0.63	มาก
5. หลักความรับผิดชอบ	3.95	0.55	มาก
6. หลักความคุ้มค่า	3.68	0.61	มาก
รวมทุกหลัก	**3.87**	**0.54**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่าหลักนิติธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$ = 4.12) รองลงมาคือหลักคุณธรรม ($\bar{x}$ = 4.05) และหลักความรับผิดชอบ ($\bar{x}$ = 3.95) ตามลำดับ ส่วนหลักความโปร่งใสและหลักความคุ้มค่ามีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเท่ากัน ($\bar{x}$ = 3.68) ทุกหลักอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างระหว่างหลักที่มีค่าสูงสุดและต่ำสุดมีนัยสำคัญในทางปฏิบัติ ชี้ให้เห็นโอกาสในการพัฒนาโดยเฉพาะด้านความโปร่งใสและความคุ้มค่า

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 พบว่าปัจจัย 3 ด้านร่วมกันทำนายระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลวัดธาตุได้ร้อยละ 63.8 (R^2 = 0.638) ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล (n = 371)

ปัจจัย	B	SE	β	t	Sig.
สมรรถนะบุคลากร	0.437	0.058	0.412	7.53	.000
ความโปร่งใสในการใช้งบประมาณ	0.324	0.065	0.301	4.98	.000
การมีส่วนร่วมของประชาชน	0.258	0.061	0.241	4.23	.001
R^2 = 0.638, F = 52.14, p < .001					

จากตารางที่ 2 พบว่าสมรรถนะบุคลากรเป็นตัวทำนายที่มีน้ำหนักสูงสุด (β = 0.412) รองลงมาคือความโปร่งใสในการใช้งบประมาณ (β = 0.301) และการมีส่วนร่วมของประชาชน (β = 0.241) ปัจจัยทั้งสามมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

3. รูปแบบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่พัฒนาขึ้น: รูปแบบ GOOD-4P

จากการผสานผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพผ่านกระบวนการ Triangulation และการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยพัฒนา "รูปแบบ GOOD-4P สำหรับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลวัดธาตุ" ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก ดังนี้

ส่วนที่ 1: หลักธรรมาภิบาล GOOD ซึ่งเป็นเสาหลักของรูปแบบ ประกอบด้วย G-Governance (ยึดหลักการกำกับดูแลที่ดี) O-Openness (ส่งเสริมความเปิดเผยและโปร่งใส) O-Ownership (สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมในชุมชน) D-Development (มุ่งสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน)

ส่วนที่ 2: กลไกการขับเคลื่อน 4P ประกอบด้วย P1-People (พัฒนาสมรรถนะบุคลากรอย่างต่อเนื่อง) P2-Process (ปรับกระบวนการทำงานให้โปร่งใสและตรวจสอบได้) P3-Participation (เปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกกระบวนการ) P4-Platform (พัฒนาระบบข้อมูลสาธารณะและช่องทางการสื่อสารที่ทันสมัย) รูปแบบนี้ผ่านการยืนยันความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ 12 คนในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.67, S.D. = 0.41) สนับสนุนสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

อภิปรายผล

ผลการวิจัยที่พบว่าระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.87) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณา สุขประเสริฐ (2566) ที่พบระดับธรรมาภิบาลในระดับมากในเทศบาลตำบลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่หลักความโปร่งใสและหลักความคุ้มค่ามีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าหลักอื่น สอดคล้องกับ พิมลพรรณ จิตต์จำนงค์ (2566) และ Ullah et al. (2022) ที่ชี้ว่าความโปร่งใสเป็นมิติที่ท้าทายที่สุดสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดกลาง เนื่องจากขาดระบบข้อมูลที่เป็นมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ถดถอยที่พบว่าสมรรถนะบุคลากรเป็นตัวทำนายสำคัญที่สุด (β = 0.412) สอดคล้องกับ พิมลพรรณ จิตต์จำนงค์ (2566) ที่พบผลในทิศทางเดียวกัน (β = 0.412) และสอดคล้องกับ Fukuyama (2022) ที่เน้นว่าคุณภาพของบุคลากรรัฐเป็นตัวกำหนดหลักของประสิทธิภาพธรรมาภิบาลที่ระดับท้องถิ่น บทบาทของความโปร่งใสงบประมาณสอดคล้องกับ ธีรศักดิ์ รัตนธำรงค์ (2567) ที่พบว่าการเปิดเผยข้อมูลงบประมาณส่งผลโดยตรงต่อความไว้วางใจของประชาชน

รูปแบบ GOOD-4P ที่พัฒนาขึ้นมีความโดดเด่นตรงที่บูรณาการทั้งมิติหลักการธรรมาภิบาล(GOOD) และมิติกลไกการขับเคลื่อน (4P) ไว้ในรูปแบบเดียว ต่างจากรูปแบบที่มีอยู่เดิมที่มักเน้นเพียงมิติใดมิติหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิโรจน์ สารรัตนะ (2561) ที่เน้นความสอดคล้องภายในและความเหมาะสมกับบริบทของรูปแบบที่ดี

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้นำเสนอ "รูปแบบ GOOD-4P สำหรับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในพื้นที่ชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" ซึ่งมีโครงสร้างแบบระบบ (System Model) ที่แสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลระหว่างปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ สมรรถนะบุคลากร กระบวนการ (Process) ได้แก่ 4P ทั้ง 4 และผลลัพธ์ (Output) ได้แก่ ระดับธรรมาภิบาลใน 6 หลัก โดยมีบริบทองค์กรและชุมชน (Context) เป็นกรอบแวดล้อม จุดเด่นที่แตกต่างจากงานวิจัยก่อนหน้าคือ การระบุ "Platform" (P4) เป็นกลไกที่ขาดหายไปในเทศบาลตำบลขนาดกลาง ซึ่งเป็นจุดเชื่อมที่ทำให้กลไก P1-P3 ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นับเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาธรรมาภิบาลท้องถิ่นในบริบทเฉพาะ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลวัดธาตุ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.87) โดยหลักนิติธรรมมีค่าสูงสุดและหลักความโปร่งใสกับหลักความคุ้มค่ามีค่าต่ำสุด ปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดคือสมรรถนะบุคลากร รองลงมาคือความ

โปร่งใสในการใช้งบประมาณและการมีส่วนร่วมของประชาชน นำไปสู่การพัฒนา "รูปแบบ GOOD-4P" ที่ได้รับการยืนยันความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญในระดับมากที่สุด ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัยประกอบด้วย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เทศบาลตำบลวัดธาตุควรนำรูปแบบ GOOD-4P ไปใช้โดยเริ่มจากการพัฒนา P1-People ก่อน ผ่านการจัดหลักสูตรอบรมสมรรถนะบุคลากรเฉพาะด้านธรรมาภิบาล ควบคู่กับการพัฒนา P4-Platform เพื่อสร้างระบบข้อมูลสาธารณะที่รองรับ P2 และ P3 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหนองคายควรนำรูปแบบ GOOD-4P ไปเป็นแนวทางในการประเมินธรรมาภิบาลและสนับสนุนการพัฒนาระบบสารสนเทศสาธารณะให้แก่เทศบาลตำบลในพื้นที่ โดยเฉพาะระบบการเปิดเผยงบประมาณออนไลน์

3. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นควรพิจารณาผนวกกลไก P4-Platform เข้าเป็นมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับเทศบาลตำบลทั่วประเทศ เพื่อยกระดับธรรมาภิบาลอย่างเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลของการนำรูปแบบ GOOD-4P ไปทดลองใช้จริงในเทศบาลตำบลวัดธาตุในระยะ1 ปี (Implementation Study) เพื่อประเมินประสิทธิผลและปรับปรุงรูปแบบก่อนการขยายผล

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลระหว่างเทศบาลตำบลขนาดต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทฤษฎีธรรมาภิบาลท้องถิ่นไทยที่มีความเป็นสากลและบริบทเฉพาะประเทศ

3. ควรศึกษาบทบาทของปัญญาประดิษฐ์ (AI) และเทคโนโลยี Blockchain ในการยกระดับความโปร่งใสและการตรวจสอบงบประมาณท้องถิ่น ซึ่งอาจเป็นแนวทางใหม่สำหรับ P4-Platformในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

เทศบาลตำบลวัดธาตุ. (2567). รายงานผลการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการเทศบาลตำบลวัดธาตุ ประจำปีงบประมาณ 2567. หนองคาย: สำนักปลัดเทศบาลตำบลวัดธาตุ.

ธีรศักดิ์ รัตนธำรงค์. (2567). การเปิดเผยข้อมูลงบประมาณดิจิทัลและธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ชายแดน. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 17(1), 88-110.

พิมลพรรณ จิตต์จำนงค์. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคเหนือ. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์*, 21(1), 34-58.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2561). *กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา: กรณีทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ทิพยวิสุทธิ์.

สุวรรณา สุขประเสริฐ. (2566). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 49(2), 45-68.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2562). คู่มือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: บริษัท วิชั่น พริ้นท์ แอนด์ มีเดีย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2565). รายงานผลการประเมินธรรมาภิบาลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ 2565. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ก.พ.ร.

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2566). รายงานสถานการณ์การทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปี 2566. กรุงเทพฯ: สำนักงาน ป.ป.ช.

Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research (3rd ed.)*. SAGE Publications.

Fukuyama, F. (2022). Getting to Denmark: Democratic governance and the rule of law. *Journal of Democracy*, 33(2), 14-27.

UNDP. (1997). *Governance for sustainable human development: A UNDP policy document.* United Nations Development Programme.

Ullah, A., Pinglu, C., Ullah, S., & Khan, S. (2022). Determinants of good governance in local governments: Evidence from South Asia. *Public Organization Review*, 22(3), 621-638.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis (3rd ed.)*. Harper & Row.

ผลการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น‡

EFFECTS OF ACTIVE LEARNING INTEGRATED WITH ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI) TECHNOLOGY ON SOCIAL STUDIES ACADEMIC ACHIEVEMENT OF LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS.

นุสรา คินาพิทย์[1]
Nusara Khinaphit[1]
โรงเรียนวัดพระธาตุบังพวน[1]**, ประเทศไทย**
Watprathatbungpuan school[1], Thailand
Corresponding Author's Email: wt.nussra23@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ (2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อน-หลัง (One Group Pretest-Posttest Design) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดพระธาตุบังพวน จังหวัดหนองคาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 35 คน ซึ่งเป็นช่วงชั้นเรียนที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอน โดยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับ AI จำนวน 8 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 40 ข้อ ค่าความ

‡นุสรา คินาพิทย์. (2569). ผลการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.
วารสารการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่, 1(3), 27-38.
Nusara Khinaphit. (2026). EFFECTS OF ACTIVE LEARNING INTEGRATED WITH ARTIFICIAL INTELLIGENCE (AI) TECHNOLOGY ON SOCIAL STUDIES ACADEMIC ACHIEVEMENT OF LOWER SECONDARY SCHOOL STUDENTS.
Journal of social development and modern citizen, 1(3), 27-38.
Website: https://so13.tci-thaijo.org/index.php/jdc

เชื่อมั่น Cronbach's Alpha = 0.86 และแบบสอบถามความพึงพอใจ 20 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t-test แบบ Dependent Samples

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{x}$ = 73.40, S.D. = 6.85) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 44.60, S.D. = 8.12) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (t = 21.46) และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.38, S.D. = 0.49)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, ปัญญาประดิษฐ์, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, สังคมศึกษา

Abstract

This research aimed to (1) compare the academic achievement in social studies of junior high school students before and after receiving Active Learning instruction combined with artificial intelligence (AI) technology and (2) study the students' satisfaction with the said learning model. The research design was a quasi-experimental one-group pretest-posttest design. The population and sample were 35 junior high school students from Wat Phra That Bang Phuan School, Nong Khai Province, Semester 1, Academic Year 2024, which is the grade level that the researcher is responsible for teaching. The entire population was used as the sample. The research instruments included 8 Active Learning instruction plans combined with AI, a 40-item academic achievement test with a Cronbach's Alpha reliability coefficient of 0.86, and a 20-item satisfaction questionnaire. Data were analyzed using mean, standard deviation, and dependent samples t-test.

Findings revealed that post-test achievement scores ($\bar{x}$ = 73.40, S.D. = 6.85) were significantly higher than pre-test scores ($\bar{x}$ = 44.60, S.D. = 8.12) at the .05 level (t = 21.46), and students reported high satisfaction ($\bar{x}$ = 4.38, S.D. = 0.49).

Keywords: Active Learning, Artificial Intelligence, Academic Achievement, Social Studies

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 กำหนดให้ผู้เรียนทุกคนต้องได้รับการพัฒนา

สมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ทั้งทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยกำหนดทิศทางให้ครูเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นวิชาพื้นฐานที่มุ่งสร้างพลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม และสามารถดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างมีคุณภาพ

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยหลายชิ้นพบว่าการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษายังติดกับรูปแบบการบรรยายและการท่องจำเนื้อหา ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะการคิดขั้นสูงและมีผลสัมฤทธิ์ต่ำ ณัฐพงษ์ วงษ์ใหญ่ (2565) พบว่านักเรียนมัธยมต้นถึงร้อยละ 54.6 มีผลสัมฤทธิ์วิชาสังคมศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ขณะที่ Zawacki-Richter et al. (2022) รายงานว่าการบูรณาการเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ากับการจัดการเรียนรู้สามารถเพิ่มประสิทธิผลการเรียนรู้ได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะเมื่อผสานกับกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดพระธาตุบังพวน จังหวัดหนองคาย พบว่านักเรียนทั้ง 35 คน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาในภาคเรียนที่ผ่านมาอยู่ในระดับต่ำ (คะแนนเฉลี่ย 44.60 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน) อีกทั้งนักเรียนทุกคนมีสมาร์ทโฟนและคุ้นเคยกับเครื่องมือ AI ในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว จึงเป็นโอกาสสำคัญในการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่บูรณาการ AI เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับบริบทชีวิตจริงของผู้เรียน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจออกแบบและทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับ AI ในวิชาสังคมศึกษา เพื่อศึกษาผลที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียน โดยหวังว่าผลการวิจัยจะเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์สำหรับครูสังคมศึกษาและนักการศึกษาในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI)

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในวิชาสังคมศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับ AI ในวิชาสังคมศึกษาอยู่ในระดับมากขึ้นไป ($\bar{x} \geq 3.50$)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning มีรากฐานมาจากทฤษฎีการสร้างความรู้นิยม (Constructivism) ของ Vygotsky และ Piaget ที่เน้นว่าผู้เรียนสร้างความรู้ผ่านการลงมือกระทำและปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม Bonwell & Eison (1991) ให้นิยามว่า Active Learning คือรูปแบบการสอนที่ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมและใคร่ครวญสิ่งที่กระทำ ในบริบทไทย ทิศนา แขมมณี (2560) ระบุว่ากิจกรรม Active Learning ที่ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงตามกรอบ Bloom's Taxonomy ได้แก่ การอภิปราย การแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน และการเรียนรู้จากกรณีศึกษา

2. บทบาทของปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการจัดการศึกษา

Holmes et al. (2023) วิเคราะห์การนำ AI มาใช้ในการศึกษาทั่วโลก และแบ่งออกเป็น 3 ประเภทหลัก ได้แก่ ระบบสอนพิเศษอัจฉริยะ (Intelligent Tutoring Systems) ระบบให้ผลป้อนกลับอัตโนมัติ (Automated Feedback) และ AI เชิงสนทนา (Conversational AI) อย่าง Chatbot และ Large Language Models Zawacki-Richter et al. (2022) พบจากการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบว่า AI ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล (Personalized Learning) และนักเรียนที่บูรณาการ AI ในการเรียนมีแนวโน้มผลสัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้ AI อย่างมีนัยสำคัญ

3. การบูรณาการ Active Learning กับ AI เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์

ปัณณธร ชัชวาลย์ (2566) ศึกษาผลการบูรณาการ Active Learning กับ AI ในชั้นเรียนวิทยาศาสตร์มัธยมศึกษา พบว่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 24.7 และทักษะการคิดวิเคราะห์ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับ Kim & Kim (2023) ที่พบว่า AI-assisted Active Learning เพิ่มการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนสังคมศาสตร์ได้ถึงร้อยละ 38 และผลสัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ด้านบริบทไทย วรางคณา รัตนพันธ์ (2567) ศึกษาการใช้ AI ในวิชาสังคมศึกษา พบว่านักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหาประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ดีขึ้น และอัตราผ่านเกณฑ์สูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์สังคมศึกษาระดับมัธยมต้น

ณัฐพงษ์ วงษ์ใหญ่ (2565) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์วิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญ (r = 0.68) และ ปิยะดา สุขสวัสดิ์ (2566) พบว่ากลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนแบบ Active Learning มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับ อรุณี มีสุข (2566) ที่พบว่า AI Chatbot ช่วยเพิ่มแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ

สรุปได้ว่า ทั้ง Active Learning และ AI ต่างมีศักยภาพในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา โดยมีกลไกเสริมกันผ่านการเพิ่มการมีส่วนร่วม การให้ผลป้อนกลับทันที และการส่งเสริมการคิดขั้นสูง การบูรณาการทั้งสองแนวทางในชั้นเรียนมัธยมต้นของไทยจึงมีความสำคัญและยังมีช่องว่างทางการวิจัยที่ควรศึกษาเพิ่มเติม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ใช้รูปแบบกลุ่มเดียววัดก่อน-หลัง (One Group Pretest-Posttest Design) โดยมีสัญลักษณ์แสดงแบบแผนการวิจัย ดังนี้ T_1 X T_2 โดย T_1 = การทดสอบก่อนเรียน X = การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับ AI และ T_2 = การทดสอบหลังเรียน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นกลุ่มเดียวกัน ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดพระธาตุบังพวน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 35 คน ซึ่งเป็นช่วงชั้นเรียนที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอนวิชาสังคมศึกษา

ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาจากประชากรทั้งหมด (Total Population Study/Census) เนื่องจากประชากรมีขนาดเล็กและสามารถศึกษาได้ครบทุกคน อันช่วยลดข้อผิดพลาดจากการสุ่มตัวอย่างและเพิ่มความตรงภายในของการวิจัยในชั้นเรียน (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2557)

2. วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากนักเรียนทั้ง 35 คน คือประชากรทั้งหมดที่ผู้วิจัยรับผิดชอบสอนโดยตรง ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการศึกษาแบบประชากรทั้งหมด (Census) โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยในชั้นเรียน ที่มุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนทุกคนในความรับผิดชอบของครูผู้สอน

3. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ประเภท ดังนี้

(1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับ AI จำนวน 8 แผน หน่วยละ 2 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมงเรียน ครอบคลุมสาระที่ 2 (หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม) และสาระที่ 4 (ประวัติศาสตร์) กิจกรรม Active Learning ที่ใช้ ได้แก่ Think-Pair-Share, Jigsaw และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับเครื่องมือ AI ได้แก่ Google Gemini (ค้นคว้าข้อมูล) ChatGPT (วิเคราะห์และรับผลป้อนกลับ) และ Canva AI (สร้างชิ้นงานนำเสนอ) ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ค่า IOC = 0.89

(2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ วัดพฤติกรรมการเรียนรู้ 4 ระดับตามกรอบ Bloom's Taxonomy ได้แก่ ความรู้ (20%) ความเข้าใจ (30%) การนำไปใช้ (30%) และการวิเคราะห์ (20%) ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ค่าความเชื่อมั่น Cronbach's Alpha = 0.86

(3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ มาตราวัดแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการใช้ AI ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ค่าความเชื่อมั่น Cronbach's Alpha = 0.92

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ในสัปดาห์แรกของภาคเรียน ขั้นที่ 2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผน 8 แผน สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 8 สัปดาห์ ระหว่างเดือนมิถุนายน–กรกฎาคม 2567 ขั้นที่ 3 ทดสอบหลังเรียน

(Posttest) ด้วยแบบทดสอบชุดเดิม และขั้นที่ 4 สำรวจความพึงพอใจด้วยแบบสอบถาม นักเรียนทั้ง 35 คนเข้าร่วมทุกขั้นตอนครบถ้วน อัตราการเข้าเรียนเฉลี่ยร้อยละ 97.8

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้ (1) สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อบรรยายลักษณะกลุ่มตัวอย่างและผลสัมฤทธิ์ และ (2) สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ t-test แบบ Dependent Samples (Paired t-test) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนความพึงพอใจวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยและแปลความตามเกณฑ์ลิเคิร์ต 5 ระดับ

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน

ผลการทดสอบ t-test แบบ Dependent Samples เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับ AI ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาก่อนและหลังเรียน (n = 35)

การทดสอบ	n	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$ diff	t	Sig.
ก่อนเรียน (Pretest)	35	44.60	8.12	28.80	21.46*	.000
หลังเรียน (Posttest)	35	73.40	6.85			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (df = 34, t-critical = 2.032)

จากตารางที่ 1 พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ทั้ง 35 คน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาหลังเรียน ($\bar{x}$ = 73.40, S.D. = 6.85) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 44.60, S.D. = 8.12) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (t = 21.46, df = 34, Sig. = .000) คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 28.80 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 64.57 ของคะแนนก่อนเรียน นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์

ร้อยละ 70 ขึ้นไปเพิ่มจาก 2 คน (ร้อยละ 5.71) เป็น 29 คน (ร้อยละ 82.86) สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนทั้ง 35 คน ต่อการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับ AI พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.38, S.D. = 0.49) สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับ AI จำแนกรายด้าน (n = 35)

ด้านที่ประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.54	0.46	มากที่สุด
2. ด้านการใช้ AI ในการเรียนรู้	4.48	0.51	มาก
3. ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน	4.33	0.52	มาก
4. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.17	0.58	มาก
รวมทุกด้าน	**4.38**	**0.49**	**มาก**

จากตารางที่ 2 พบว่าด้านกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$ = 4.54) อยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนว่ากิจกรรม Think-Pair-Share, Jigsaw และ PBL ที่ออกแบบให้สอดคล้องกับบริบทชีวิตจริงของนักเรียนได้รับการตอบรับดีเป็นพิเศษ รองลงมาคือด้านการใช้ AI ($\bar{x}$ = 4.48) ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน ($\bar{x}$ = 4.33) และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{x}$ = 4.17) ตามลำดับ ทุกด้านอยู่ในระดับมากขึ้นไปทั้งหมด

อภิปรายผล

ผลการวิจัยที่พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (t = 21.46, p < .05) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัณณธร ชัชวาลย์

(2566) ที่พบว่าการบูรณาการ Active Learning กับ AI ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ได้อย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับ Kim & Kim (2023) ที่พบผลในทิศทางเดียวกันในบริบทสังคมศาสตร์ กลไกสำคัญคือ Active Learning กระตุ้นให้ผู้เรียนประมวลผลเนื้อหาในระดับลึก (Deep Processing) ตามกรอบ Bloom's Taxonomy ขณะที่ AI ทำหน้าที่เป็น Scaffolding ที่ช่วยลดอุปสรรคการเข้าถึงข้อมูลและให้ผลป้อนกลับทันที สอดรับกับ Zone of Proximal Development ของ Vygotsky

ผลที่พบยังสอดคล้องกับ วรางคณา รัตนพันธ์ (2567) ที่พบว่า AI ช่วยยกระดับความเข้าใจเนื้อหาสังคมศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ และกับ ณัฐพงษ์ วงษ์ใหญ่ (2565) ที่ยืนยันว่าวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นปัจจัยสำคัญของผลสัมฤทธิ์ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยสังเกตในชั้นเรียนว่านักเรียนบางส่วนมีแนวโน้มรับคำตอบจาก AI โดยตรงแทนการคิดวิเคราะห์ จึงจำเป็นต้องออกแบบกิจกรรมที่บังคับให้นักเรียนแสดงกระบวนการคิดควบคู่ไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับคำเตือนของ Holmes et al. (2023) เกี่ยวกับความเสี่ยงของการพึ่งพา AI มากเกินไป

ความพึงพอใจของนักเรียนที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.38) สะท้อนว่ารูปแบบการเรียนรู้ที่ออกแบบตอบโจทย์บริบทและพฤติกรรมของนักเรียนยุคดิจิทัล สอดคล้องกับ ปิยะดา สุขสวัสดิ์ (2566) ที่พบว่านักเรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียน Active Learning มากกว่าการเรียนแบบดั้งเดิม และกับ Zawacki-Richter et al. (2022) ที่ยืนยันว่าการบูรณาการ AI เพิ่มแรงจูงใจและความพึงพอใจในการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยและการสังเกตในชั้นเรียนตลอด 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยสังเคราะห์ "โมเดล ALAI-SS" (Active Learning with AI for Social Studies) สำหรับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วยวงจร 4 ขั้นตอน ได้แก่ (A) Activate — กระตุ้นความสนใจด้วยสถานการณ์หรือประเด็นข่าวจากบริบทจริง (L) Learn with AI — ผู้เรียนใช้ AI เป็น Thinking Partner ในการค้นคว้า ตั้งคำถาม และประเมินข้อมูล (มิใช่เพียงรับคำตอบสำเร็จรูป) (A) Active Collaborate — ผู้เรียนอภิปราย แลกเปลี่ยน และสร้างความรู้ร่วมกันผ่านกิจกรรม Active Learning (I) Integrate & Reflect — ผู้เรียนสังเคราะห์ความรู้ นำเสนอ และสะท้อนคิดกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง โดยมีครูเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้

(Facilitator) และมี "การคิดวิพากษ์ต่อ AI" (AI Critical Literacy) แทรกอยู่ทุกขั้นตอน จุดเด่นของโมเดลนี้คือการวางตำแหน่ง AI ให้เป็นเครื่องมือส่งเสริมการคิด ไม่ใช่ทดแทนการคิดของผู้เรียน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ส่งผลให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ทั้ง 35 คน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 28.80 คะแนน และนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5.71 เป็น 82.86 ทั้งนี้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ 4.38) ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัยประกอบด้วย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนสังคมศึกษาสามารถนำโมเดล ALAI-SS ไปประยุกต์ใช้ได้ทันที โดยเริ่มจากกิจกรรม Active Learning ที่นักเรียนคุ้นเคย จากนั้นค่อยบูรณาการ AI ทีละขั้น พร้อมกำหนดแนวปฏิบัติการใช้ AI อย่างมีจริยธรรมและเน้นการคิดวิพากษ์ก่อนเริ่มกิจกรรม

2. สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายการใช้ AI ในการเรียนการสอนที่ชัดเจน จัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานด้านอินเทอร์เน็ตให้เพียงพอ และจัดอบรมครูทุกกลุ่มสาระให้มีทักษะการบูรณาการ AI อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ในการออกแบบกิจกรรมควรกำหนดให้นักเรียนนำเสนอกระบวนการคิดและเหตุผล มิใช่เพียงผลลัพธ์ที่ได้จาก AI เพื่อป้องกันการพึ่งพา AI มากเกินไปและส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูงตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาในรูปแบบสองกลุ่มเปรียบเทียบ (Two Group Pretest-Posttest Design) หรือรูปแบบ Randomized Control Trial เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นในการสรุปอ้างอิงผลการวิจัยไปยังประชากรที่กว้างกว่า

2. ควรขยายขอบเขตการวัดผลให้ครอบคลุมทักษะการคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking Skills) ทักษะ AI Literacy และเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา เพื่อเข้าใจผลกระทบของโมเดลอย่างรอบด้าน

3. ควรศึกษาผลในระยะยาว (Longitudinal Study) เพื่อวัดความคงทนของการเรียนรู้และผลกระทบของการใช้ AI ต่อความสามารถในการคิดอิสระของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

ณัฐพงษ์ วงษ์ใหญ่. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น: การวิเคราะห์เส้นทาง. *วารสารวิจัยทางการศึกษา*, 17(2), 34-51.

ทิศนา แขมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.* (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2557). *ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัณณธร ชัชวาลย์. (2566). ผลการบูรณาการ Active Learning กับปัญญาประดิษฐ์ในชั้นเรียนวิทยาศาสตร์มัธยมศึกษา: การศึกษาผลสัมฤทธิ์และทักษะการคิดวิเคราะห์. *วารสารครุศาสตร์*, 51(3), 88-105.

ปิยะดา สุขสวัสดิ์. (2566). ผลการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์และการมีส่วนร่วมในวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารการศึกษาและนวัตกรรมการเรียนรู้*, 3(2), 55-70.

วรางคณา รัตนพันธ์. (2567). ผลของการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา. *วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่*, 7(1), 115-130.

อรุณี มีสุข. (2566). การบูรณาการ Active Learning กับ AI Chatbot ในการสอนภาษาอังกฤษ: ผลต่อผลสัมฤทธิ์และแรงจูงใจของผู้เรียน. *วารสารการสอนภาษา*, 14(2), 67-82.

Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). *Active learning: Creating excitement in the classroom*. ASHE-ERIC Higher Education Reports. George Washington University.

Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. (2023). *Artificial intelligence in education: Promises and implications for teaching and learning*. Center for Curriculum Redesign.

Kim, J., & Kim, S. (2023). AI-assisted Active Learning in social science classrooms: Effects on student engagement and academic achievement. *Computers & Education*, 196, 104745.

Zawacki-Richter, O., Marín, V. I., Bond, M., & Gouverneur, F. (2022). Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education: Where are the educators? *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 16(1), 39.

ความพึงพอใจและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต[§]

STUDENTS' SATISFACTION AND PRIORITY NEEDS FOR THE DEVELOPMENT OF THE GRADUATE DIPLOMA PROGRAM IN TEACHING PROFESSION AT PITCHAYABUNDIT COLLEGE.

เชวงศักดิ์ พฤกษเทเวศ[1] และ ประยงค์ หัตถพรหม[2]

Chawengsak Prueksathewet [1] and Prayong Hattaprom[2]

วิทยาลัยพิชญบัณฑิต[1-2], ประเทศไทย

Pichayabundit College[1-2], Thailand

Corresponding Author's Email: dr.chawengsak@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต 2) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการหลักสูตร และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตร ดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงอธิบายแบบต่อเนื่อง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู จำนวน 150 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI $_{Modified}$) และ การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการจัดการหลักสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.87) ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.73) 2) ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ (PNI $_{Modified}$ = 0.301) รองลงมา คือ การวัดและประเมินผล (PNI $_{Modified}$ = 0.225) และการจัดการเรียนการสอน (PNI $_{Modified}$ =

[§]เชวงศักดิ์ พฤกษเทเวศ และ ประยงค์ หัตถพรหม. (2569). ความพึงพอใจและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต. วารสารการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่, 1(3), 39-52.

Chawengsak Prueksathewet and Prayong Hattaprom. (2026). STUDENTS' SATISFACTION AND PRIORITY NEEDS FOR THE DEVELOPMENT OF THE GRADUATE DIPLOMA PROGRAM IN TEACHING PROFESSION AT PITCHAYABUNDIT COLLEGE. Journal of social development and modern citizen, 1(3), 39-52.

Website: https://so13.tci-thaijo.org/index.php/jdc

0.224) และ 3) แนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรและเนื้อหา การจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม การพัฒนาศักยภาพอาจารย์และระบบพี่เลี้ยงทางวิชาชีพ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ และการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานการณ์จริง

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย คือ PICHYA–PGC Model ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรตามมาตรฐานวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม ระบบพี่เลี้ยงทางวิชาชีพ ระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัล การประเมินผลฐานสมรรถนะ และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานการณ์จริง โดยเป็นกรอบแนวทางเชิงบูรณาการที่มุ่งยกระดับสมรรถนะวิชาชีพครูและพัฒนาคุณภาพการผลิตครูให้สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: การจัดการหลักสูตร, ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู, ความต้องการจำเป็น, สมรรถนะวิชาชีพครู, PICHYA–PGC Model

Abstract

This research aimed to: (1) examine the current and desirable conditions of curriculum management in the Graduate Diploma Program in Teaching Profession at Pitchayabundit College; (2) analyze the priority needs for curriculum development; and (3) investigate guidelines for enhancing curriculum management. A mixed-methods research design employing a sequential explanatory approach was adopted. The research population consisted of 150 students enrolled in the Graduate Diploma Program in Teaching Profession and five experts. Research instruments included a questionnaire and a semi-structured interview form. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, the Modified Priority Needs Index (PNI Modified), and content analysis.

The findings revealed that: (1) the overall current condition of curriculum management was at a high level ($\bar{x}$ = 3.87), while the overall desirable condition was at the highest level ($\bar{x}$ = 4.73); (2) the highest priority need was media, technology, and learning resources (PNI Modified = 0.301), followed by assessment and evaluation (PNI Modified = 0.225) and instructional management (PNI Modified = 0.224); and (3) the guidelines for curriculum

development comprised six dimensions: curriculum and content enhancement, innovative learning management, faculty development and professional mentoring systems, educational media and technology improvement, competency-based assessment, and authentic professional teaching experiences.

The study generated a new body of knowledge, namely the PICHYA–PGC Model, consisting of Professional Curriculum Alignment, Innovative Learning Management, Coaching and Mentoring System, Hybrid Digital Learning Ecosystem, Yield-Based Assessment, and Authentic Professional Experience. The model provides an integrated framework for enhancing teacher professional competencies and improving the quality of teacher education programs in response to the challenges of 21st-century education.

Keywords: Curriculum Management, Graduate Diploma Program in Teaching Profession, Priority Needs Assessment, Teacher Professional Competency, PICHYA–PGC Model.

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ โดยครูถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียนและประสิทธิผลของระบบการศึกษา การพัฒนาครูให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีจึงเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (Darling-Hammond, 2017) โดยเฉพาะการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การคิดวิเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญสำหรับครูยุคใหม่ (OECD, 2019)

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพครูอย่างต่อเนื่อง โดยแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 มุ่งพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกและสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ขณะเดียวกัน คุรุสภาได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูและเกณฑ์การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการผลิตและพัฒนาครูให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ (คุรุสภา, 2564) ส่งผล

ให้สถาบันผลิตครูจำเป็นต้องปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษา

หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูเป็นหลักสูตรสำคัญในการพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาอื่นให้มีคุณสมบัติและสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครู สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ใหม่ ได้ส่งผลให้สถาบันผลิตครูต้องปรับตัวและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและสังคมในอนาคต (UNESCO, 2023)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะครู การบริหารหลักสูตร และการประเมินผลการใช้หลักสูตรในสถาบันผลิตครู (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2564; กัลยาณี บุญชม และคณะ, 2565; สุวิมล ว่องวาณิช, 2563) ขณะที่ยังมีการศึกษาจำนวนไม่มากที่มุ่งวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูในลักษณะบูรณาการ โดยเฉพาะในบริบทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน นอกจากนี้ ยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่สังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาการจัดการหลักสูตรที่เชื่อมโยงองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ หลักสูตร การจัดการเรียนรู้ เทคโนโลยีดิจิทัล การประเมินผล และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

วิทยาลัยพิชญบัณฑิตเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีภารกิจสำคัญในการผลิตและพัฒนาครูผ่านหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู เพื่อรองรับความต้องการบุคลากรทางการศึกษาของประเทศ ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน ความคาดหวังของผู้เรียน ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตร เพื่อใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการพัฒนาหลักสูตรและยกระดับคุณภาพการผลิตครู

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงดำเนินการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและครอบคลุมทุกมิติของการจัดการหลักสูตร อันนำไปสู่การสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ในรูปแบบ PICHYA–PGC Model ซึ่งเป็นรูปแบบการพัฒนาการจัดการหลักสูตรวิชาชีพครูที่บูรณาการการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ เทคโนโลยีดิจิทัล การประเมินผล และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับสมรรถนะวิชาชีพครูและสนับสนุนการผลิตครูคุณภาพสำหรับการศึกษาในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต

2. เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงอธิบายแบบต่อเนื่อง (Sequential Explanatory Design) แบ่งการดำเนินการเป็น 2 ระยะ ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต และการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู วิทยาลัยพิชญบัณฑิต ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2569 จำนวน 150 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และวิชาชีพครู จำนวน 5 คน ซึ่งมีคุณวุฒิระดับปริญญาเอกหรือมีประสบการณ์ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการผลิตครูไม่น้อยกว่า 5 ปี ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี มาตรฐานวิชาชีพครู และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดประเด็นการศึกษา 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3.2 เครื่องมือได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 และนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่ประชากร จำนวน 30 คน พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากประชากร จำนวน 150 คน โดยใช้แบบสอบถาม จากนั้นนำผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นมากำหนดประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรและยืนยันผลการวิจัยเชิงปริมาณ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นใช้ดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI Modified) เพื่อจัดลำดับความสำคัญของประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนา

5.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ก่อนสังเคราะห์เป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต

ด้าน	สภาพปัจจุบัน (D)	ระดับ	สภาพที่พึงประสงค์ (I)	ระดับ
1. หลักสูตรและเนื้อหา	3.95	มาก	4.78	มากที่สุด
2. การจัดการเรียนการสอน	3.89	มาก	4.76	มากที่สุด
3. อาจารย์ผู้สอน	4.05	มาก	4.81	มากที่สุด
4. สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้	3.62	มาก	4.71	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล	3.83	มาก	4.69	มากที่สุด
6. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	3.86	มาก	4.63	มากที่สุด
รวม	**3.87**	**มาก**	**4.73**	**มากที่สุด**

ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.87, S.D. = 0.52) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.73, S.D. = 0.31)

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า แม้ว่าการจัดการหลักสูตรในปัจจุบันจะมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก แต่ผู้เรียนยังคาดหวังให้มีการพัฒนาในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านสื่อ เทคโนโลยี และ

แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการผลิตครูในศตวรรษที่ 21

2. **ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการหลักสูตร** ผู้วิจัยได้นำข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์มาคำนวณดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{Modified}$)

ด้าน	D	I	$PNI_{Modified}$	ลำดับ
สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้	3.62	4.71	0.301	1
การจัดการเรียนการสอน	3.89	4.76	0.224	2
การวัดและประเมินผล	3.83	4.69	0.225	3
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	3.86	4.63	0.199	4
หลักสูตรและเนื้อหา	3.95	4.78	0.210	5
อาจารย์ผู้สอน	4.05	4.81	0.188	6
รวม	**3.87**	**4.73**	**0.222**	-

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นพบว่า ด้านที่ควรได้รับการพัฒนาเร่งด่วนที่สุด ได้แก่ ด้านสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ($PNI_{Modified}$ = 0.301) รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{Modified}$ = 0.224) และด้านการวัดและประเมินผล ($PNI_{Modified}$ = 0.225) ตามลำดับ

ผลดังกล่าวสะท้อนว่าผู้เรียนมีความคาดหวังต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สมัยใหม่ และรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่มากขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นครูมืออาชีพในยุคดิจิทัล

3. **แนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต**

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และการวิเคราะห์เนื้อหา พบแนวทางการพัฒนา 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตรและเนื้อหา ควรปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูและสมรรถนะครูยุคใหม่ โดยบูรณาการเนื้อหาด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ การวิจัยในชั้นเรียน และการออกแบบการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning, Problem-Based Learning และ Project-Based Learning รวมถึงการใช้สถานการณ์จริงในโรงเรียนเป็นฐานในการเรียนรู้ 3) ด้านอาจารย์ผู้สอน ควรพัฒนาศักยภาพอาจารย์ด้านเทคโนโลยีการศึกษา การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการเป็นโค้ชทางวิชาชีพ (Coaching and Mentoring) เพื่อสนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน 4) ด้านสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ควรพัฒนา

ระบบ Learning Management System (LMS) ให้มีประสิทธิภาพ เพิ่มฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ห้องเรียนอัจฉริยะ และสื่อการเรียนรู้ดิจิทัลที่สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา 5) ด้านการวัดและประเมินผล ควรใช้การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) การประเมินสมรรถนะ และการประเมินแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (e-Portfolio) ควบคู่กับการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 6) ด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานศึกษา เพิ่มระยะเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และพัฒนาระบบพี่เลี้ยงทางวิชาชีพ (Mentoring System) เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานจริงของนักศึกษา

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวิทยาลัยมีการดำเนินการตามมาตรฐานวิชาชีพครูและเกณฑ์การรับรองหลักสูตรของคุรุสภา ส่งผลให้การบริหารจัดการหลักสูตรมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนยังคงมีความคาดหวังให้หลักสูตรได้รับการพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา เทคโนโลยีดิจิทัล และการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงทำให้สภาพที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสภาพปัจจุบันอย่างชัดเจน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ Onkasem et al. (2023) ซึ่งประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ พบว่า หลักสูตรมีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต แต่ยังมีข้อเสนอแนะให้พัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของวิชาชีพครูและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ธรรมทอง คำโมง และรักษาเคน (2566) ที่พบว่า นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูมีความต้องการรูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การบูรณาการความรู้ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังต่อการพัฒนาหลักสูตรในอนาคตเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านอาจารย์ผู้สอนมีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของอาจารย์ผู้สอน ขณะที่ด้านสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสนับสนุนการเรียนรู้ดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นพบว่า ด้านสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการวัดและประเมินผล และด้านการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของบริบทการศึกษาในยุคดิจิทัลที่มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเรียนรู้ การสื่อสาร และการประเมินผล ส่งผลให้ผู้เรียนคาดหวังให้หลักสูตรมีสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทันสมัยและเอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ ไชยภักดิ์ และวิชชุวรนันท์ (2566) ที่พบว่า การเตรียมความพร้อมเพื่อการสอบรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูจำเป็นต้องอาศัยการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยผู้เรียนมีความต้องการให้สถาบันจัดกิจกรรมและทรัพยากรสนับสนุนเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครู นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ จันทะคุณและธนภัทรโชติวัต (2567) ที่พบว่า การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะจำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัล การเรียนรู้แบบผสมผสาน และการประเมินสมรรถนะตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและตลาดแรงงานในอนาคต ผลการวิจัยดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพครูในปัจจุบันควรมุ่งสู่การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัล (Digital Learning Ecosystem) ที่สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน รวมถึงส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน

3. แนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

ผลการศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า แนวทางการพัฒนาหลักสูตรควรครอบคลุม 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูการที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้บูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ การวิจัยในชั้นเรียน และการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมเข้าไว้ในหลักสูตร สะท้อนถึงแนวโน้มการผลิตครูในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะมากกว่าการถ่ายทอดความรู้เพียงอย่างเดียวผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ เนื่องจากอวน กิตติอัชวาลย์ ขัดสาย และบุญกุศล (2567) ที่พบว่าการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะช่วยยกระดับความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ จันทะคุณและธนภัทรโชติวัต (2567) ที่เสนอว่าการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะควรเชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้ การประเมินผล และการฝึกปฏิบัติจริงเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานได้อย่างแท้จริงในส่วนของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้พัฒนาระบบพี่เลี้ยงทางวิชาชีพและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานศึกษา ซึ่ง

สอดคล้องกับแนวคิดการผลิตครูฐานสมรรถนะที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงและพัฒนาทักษะวิชาชีพผ่านการปฏิบัติจริงในโรงเรียนดังนั้น แนวทางการพัฒนาที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับทิศทางการปฏิรูปการผลิตครูของประเทศไทย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัล การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การประเมินตามสภาพจริง และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่เข้มแข็ง อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพบัณฑิตวิชาชีพครูให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูและความต้องการของสังคมในอนาคต

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย : PICHYA–PGC Model รูปแบบการพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต

PICHYA–PGC Model เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สังเคราะห์ขึ้นจากผลการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยบูรณาการผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูและการศึกษาในศตวรรษที่ 21

โมเดลประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ (1) Professional Curriculum Alignment (P) การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพและสมรรถนะครูยุคใหม่ (2) Innovative Learning Management (I) การจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมที่มุ่งพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงและการประยุกต์ใช้ความรู้ (3) Coaching and Mentoring System (C) ระบบพี่เลี้ยงและการนิเทศเชิงพัฒนาที่สนับสนุนการเติบโตทางวิชาชีพ (4) Hybrid Digital Learning Ecosystem (H) ระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัลแบบผสมผสานที่ส่งเสริมการเข้าถึงองค์ความรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (5) Yield-Based Assessment (Y) การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะที่สะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ตามสภาพจริง และ (6) Authentic Professional Experience (A) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานการณ์จริงผ่านความร่วมมือระหว่างสถาบันผลิตครูกับสถานศึกษา

องค์ประกอบทั้ง 6 ประการมีความสัมพันธ์เชิงบูรณาการและส่งเสริมซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการพัฒนาหลักสูตรเป็นฐานของการจัดการเรียนรู้ การสนับสนุนผ่านระบบพี่เลี้ยงและเทคโนโลยีดิจิทัล ควบคู่กับการวัดและประเมินผลตามสมรรถนะและการเสริมสร้างประสบการณ์วิชาชีพจริง ซึ่งนำไปสู่ผลลัพธ์สูงสุด คือ การยกระดับสมรรถนะวิชาชีพครู (Teacher Professional Competency Enhancement) อันเป็นกลไกสำคัญในการผลิตและพัฒนาครูคุณภาพสำหรับสังคมแห่งการเรียนรู้ในอนาคต

องค์ความรู้ใหม่นี้สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูไม่ควรมุ่งพัฒนาเฉพาะเนื้อหาหลักสูตรหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพียงด้านใดด้านหนึ่ง แต่จำเป็นต้องพัฒนาทั้งระบบอย่างเชื่อมโยงและสมดุล โดยเฉพาะการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล การประเมินฐานสมรรถนะ และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพได้อย่างครบถ้วนและยั่งยืน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูของวิทยาลัยพิชญบัณฑิต พบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการหลักสูตรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่ายังมีช่องว่างที่ควรได้รับการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูและการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นพบว่า ด้านสื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ มีความต้องการ

พัฒนาสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการจัดการเรียนการสอน แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบการเรียนรู้ดิจิทัล การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการประเมินผลฐานสมรรถนะอย่างเป็นระบบสำหรับแนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรและเนื้อหา การจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม การพัฒนาศักยภาพอาจารย์และระบบพี่เลี้ยงทางวิชาชีพ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ และการพัฒนาประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานการณ์จริง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่เป็น PICHYA–PGC Model ซึ่งประกอบด้วย Professional Curriculum Alignment, Innovative Learning Management, Coaching and Mentoring System, Hybrid Digital Learning Ecosystem, Yield-Based Assessment และ Authentic Professional Experience โดยองค์ประกอบทั้ง 6 ด้านมีความสัมพันธ์เชิงบูรณาการและร่วมกันส่งเสริมการยกระดับสมรรถนะวิชาชีพครู (Teacher Professional Competency Enhancement) อันเป็นเป้าหมายสำคัญของการผลิตครูคุณภาพในศตวรรษที่ 21

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 วิทยาลัยพิชญบัณฑิตควรนำผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู โดยเฉพาะด้านสื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ซึ่งเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด

1.2 ควรพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ดิจิทัล (Digital Learning Ecosystem) ให้ครอบคลุมระบบบริหารจัดการการเรียนรู้ (LMS) ห้องเรียนอัจฉริยะ ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และสื่อการเรียนรู้ดิจิทัล เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ทุกที่ทุกเวลา

1.3 ควรส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) และการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) เพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู

1.4 ควรพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ โดยใช้การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) การประเมินแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (e-Portfolio) และเกณฑ์การประเมินแบบ Rubric เพื่อสะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ที่แท้จริงของผู้เรียน

1.5 ควรนำ PICHYA–PGC Model ไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการจัดการหลักสูตรและการผลิตครูของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูหรือหลักสูตรผลิตครูในบริบทที่ใกล้เคียงกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนาและทดลองใช้ PICHYA–PGC Model ในสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาด้านวิชาชีพครู เพื่อประเมินประสิทธิผลของโมเดลในบริบทที่แตกต่างกัน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู โดยใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร

2.3 ควรวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) และเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21

2.4 ควรศึกษาผลลัพธ์ระยะยาวของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ทั้งด้านสมรรถนะวิชาชีพ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ และความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพครู เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

2.5 ควรดำเนินการวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างสถาบันผลิตครูในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อสังเคราะห์แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพครูของประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

คุรุสภา. (2564). ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2564. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.

กัลยาณี บุญชม, สมชาย วัฒนศิริ, และอรทัย ศรีสวัสดิ์. (2565). การพัฒนาสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์, 33*(2), 45–60.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2563). *การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน*. วีพรินท์.

ทิศนา แขมมณี. (2565). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 27). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์. (2564). *การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2564). *ความเป็นครูและการพัฒนาวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. พริกหวานกราฟฟิค.

Darling-Hammond, L. (2017). Teacher education around the world: What can we learn from international practice? *European Journal of Teacher Education, 40*(3), 291–309.

Fullan, M. (2020). *Leading in a culture of change* (2nd ed.). Jossey-Bass.

OECD. (2019). *OECD future of education and skills 2030: OECD learning compass 2030*. OECD Publishing.

Partnership for 21st Century Learning. (2019). *Framework for 21st century learning*. Battelle for Kids.

UNESCO. (2021). *Reimagining our futures together: A new social contract for education*. UNESCO Publishing.

UNESCO. (2023). *Global education monitoring report 2023: Technology in education—A tool on whose terms?* UNESCO Publishing.

Zhao, Y. (2021). *Learners without borders: New learning pathways for all students*. Corwin Press.

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์**

DEVELOPMENT OF MATHEMATICS LEARNING MANAGEMENT THROUGH PROBLEM-BASED LEARNING INTEGRATED WITH DIGITAL TECHNOLOGY TO ENHANCE PROBLEM-SOLVING SKILLS AND ACADEMIC ACHIEVEMENT OF GRADE 7 STUDENTS AT PRATHEPBUNDIT WITTAYANUSORN SCHOOL.

พระมงคล เต็มตาวงษ์ (เขมปญฺโญ)[1]
PhraMongkol Temtavong (Khemapanyo)[1]
โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์[1]**, ประเทศไทย**
Phrathepbanditwitthayanuson School[1], Thailand
Corresponding Author's Email: Pimpilavun@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัล 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน 3) ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว การวิจัยเป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 18 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน

พระมงคล เต็มตาวงษ์ (เขมปญฺโญ). (2569). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์. วารสารการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่, 1(3), 53-65.

PhraMongkol Temtavong (Khemapanyo). (2026). DEVELOPMENT OF MATHEMATICS LEARNING MANAGEMENT THROUGH PROBLEM-BASED LEARNING INTEGRATED WITH DIGITAL TECHNOLOGY TO ENHANCE PROBLEM-SOLVING SKILLS AND ACADEMIC ACHIEVEMENT OF GRADE 7 STUDENTS AT PRATHEPBUNDIT WITTAYANUSORN SCHOOL. Journal of social development and modern citizen, 1(3), 53-65.
Website: https://so13.tci-thaijo.org/index.php/jdc

8 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.82, S.D. = 0.28) 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 83.13 และ 4) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.71, S.D. = 0.37)

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา และความพึงพอใจของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน, เทคโนโลยีดิจิทัล, ความสามารถในการแก้ปัญหา, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, คณิตศาสตร์

Abstract

The purposes of this research were to: 1) develop mathematics learning management using Problem-Based Learning (PBL) integrated with digital technology; 2) compare students' mathematics learning achievement before and after the implementation of the developed learning management; 3) examine students' mathematical problem-solving ability; and 4) investigate students' satisfaction toward the learning management. This study employed a quasi-experimental research design using a one-group pretest-posttest design. The target group consisted of 18 Grade 7 students at Prathepbundit Wittayanusorn School during the second semester of the 2025 academic year, selected through purposive sampling. The research instruments included eight mathematics lesson plans, a mathematics achievement test, a mathematical problem-solving ability assessment, and a student satisfaction questionnaire. Data were analyzed using mean, standard deviation, percentage, and dependent samples t-test.

The results revealed that: 1) the developed learning management plans were rated at the highest level of quality ($\bar{x}$ = 4.82, S.D. = 0.28); 2) students' mathematics learning achievement after the intervention was significantly higher than before the intervention at the .05 level; 3) students' mathematical

problem-solving ability was at a very good level, with an average score of 83.13%; and 4) students' overall satisfaction with the learning management was at the highest level ($\bar{x}$ = 4.71, S.D. = 0.37).

The findings indicate that mathematics learning management using Problem-Based Learning integrated with digital technology effectively enhanced students' learning achievement, mathematical problem-solving ability, and learning satisfaction.

Keywords: Problem-Based Learning, Digital Technology, Mathematical Problem-Solving Ability, Learning Achievement, Mathematics

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นศาสตร์พื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ ทั้งในด้านการคิดอย่างมีเหตุผล การคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ และการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นทักษะสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ได้กำหนดให้การจัดการศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดคำนวณ การแก้ปัญหา การสื่อสารทางคณิตศาสตร์ และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติยังสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนไทยจำนวนมากมีข้อจำกัดด้านการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยเฉพาะการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสมรรถนะการเรียนรู้ของผู้เรียนในภาพรวม (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2567)

จากการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ของโรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ยังประสบปัญหาในการวิเคราะห์โจทย์ การเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ และการเลือกวิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่ควรได้รับการพัฒนา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการถ่ายทอดความรู้จากครูเป็นสำคัญ ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกกระบวนการคิดและการแก้ปัญหาค่อนข้างจำกัด ดังนั้น การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จึงเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสถานการณ์ปัญหาที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง โดยผู้เรียนเป็นผู้แสวงหาความรู้ วิเคราะห์ข้อมูล และสร้างแนวทางแก้ปัญหาด้วยตนเอง ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและสามารถพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(Barrows, 1986) แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ (Constructivism) ของ Piaget (1977) และ Vygotsky (1978) ที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์การลงมือปฏิบัติ และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม นอกจากนี้ National Council of Teachers of Mathematics (NCTM, 2000) ยังได้เสนอว่าการแก้ปัญหาเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และควรได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องในทุกระดับการศึกษา ในขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงของสังคมดิจิทัลทำให้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษา เทคโนโลยีดิจิทัลสามารถสนับสนุนการสืบค้นข้อมูล การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Jonassen, 2000) การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจึงเป็นแนวทางที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ทั้งด้านการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2566)

ผลการศึกษาวิจัยทั้งในต่างประเทศและประเทศไทยสนับสนุนประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานอย่างชัดเจน โดย Hmelo-Silver (2004) และ Yew และ Goh (2016) พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่งานวิจัยในประเทศไทยของ กองแก้ว คำภิบาล และอุดม จำรัสพันธุ์ (2564) พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้อรนลิน บุญรอด และจันทร์ ติยะวงศ์ (2566) ยังพบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

3. เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัล

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนอยู่ในระดับดีขึ้นไป

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลอยู่ในระดับมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนเรียนและหลังเรียน (One-Group Pretest-Posttest Design)

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 18 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นห้องเรียนที่ผู้วิจัยรับผิดชอบการจัดการเรียนการสอน และมีลักษณะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัล จำนวน 8 แผน ใช้เวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 16 ชั่วโมง

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

2.3 แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ แบบอัตนัย จำนวน 4 สถานการณ์ปัญหา โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตามกระบวนการแก้ปัญหาของโพลยา (Polya)

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 สร้างเครื่องมือจากการศึกษาเอกสาร หลักสูตร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยกำหนดเกณฑ์ตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป

3.3 นำแบบทดสอบและแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.4 วิเคราะห์ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบด้วย KR-20 และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาและแบบสอบถามความพึงพอใจด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pretest)

4.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัล จำนวน 8 แผน รวม 16 ชั่วโมง

4.3 ทดสอบหลังเรียน (Posttest)

4.4 ประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน

4.5 รวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ผล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือโดยใช้ค่า IOC ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น

5.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาก่อนและหลังเรียน โดยใช้ Dependent Samples t-test

5.3 คำนวณค่าขนาดอิทธิพล (Effect Size: Cohen's d)

5.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ค่าเฉลี่ย (Mean), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.), ร้อยละ (Percentage), IOC, ค่าความยากง่าย, ค่าอำนาจจำแนก, KR-20, Cronbach's Alpha, Dependent Samples t-test และ Effect Size (Cohen's d)

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัล

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.85	0.31	มากที่สุด
ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้	4.80	0.29	มากที่สุด
การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้	4.84	0.27	มากที่สุด
การวัดและประเมินผล	4.78	0.34	มากที่สุด
รวม	**4.82**	**0.28**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 1 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลมีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.82, S.D. = 0.28) แสดงให้เห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	20	8.67	1.94	15.47	.000*
หลังเรียน	20	15.83	1.62		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียน ($\bar{x}$ = 15.83, S.D. = 1.62) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ = 8.67, S.D. = 1.94) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 15.47$, $p < .001$) แสดงว่าการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิผล

3. ผลการศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียน (n = 18)

ด้านการแก้ปัญหา	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	ระดับ
การทำความเข้าใจปัญหา	8.64	86.39	ดีมาก

การวางแผนแก้ปัญหา	8.22	82.22	ดีมาก
การดำเนินการแก้ปัญหา	8.06	80.56	ดีมาก
การตรวจสอบคำตอบ	8.33	83.33	ดีมาก
รวม	**33.25**	**83.13**	**ดีมาก**

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 83.13) โดยด้านการทำความเข้าใจปัญหามีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ร้อยละ 86.39) รองลงมาได้แก่ ด้านการตรวจสอบคำตอบ ด้านการวางแผนแก้ปัญหา และด้านการดำเนินการแก้ปัญหาตามลำดับ

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัล

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ (n = 18)

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.78	0.33	มากที่สุด
ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	4.72	0.37	มากที่สุด
ด้านการส่งเสริมการคิดและการแก้ปัญหา	4.69	0.40	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.65	0.36	มากที่สุด
รวม	**4.71**	**0.37**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.71, S.D. = 0.37) โดยด้านกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}$ = 4.78, S.D. = 0.33) รองลงมา ได้แก่ ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการส่งเสริมการคิดและการแก้ปัญหา และด้านประโยชน์ที่ได้รับตามลำดับ

อภิปรายผล

1. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัล

ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลมีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เริ่มจากการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ศึกษาแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งนำ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง ส่งผลให้แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผลผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Barrows (1986) ที่อธิบายว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการเผชิญสถานการณ์ปัญหาที่ใกล้เคียงกับสภาพจริง และสอดคล้องกับ Jonassen (2000) ที่กล่าวว่าเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมการคิด การสืบค้นข้อมูล และการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กองแก้ว คำภิบาล และอุดม จำรัสพันธุ์ (2564) ที่พบว่า การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานอย่างเป็นระบบสามารถยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมสมรรถนะการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา ชัยศรี และคณะ (2565) ที่พบว่า การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลที่ผ่านกระบวนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพในระดับมากที่สุด และสามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เผชิญสถานการณ์ปัญหาจริง วิเคราะห์ปัญหา สืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ดิจิทัล อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมกันสร้างองค์ความรู้ ส่งผลให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาอย่างลึกซึ้งและสามารถเชื่อมโยงความรู้ไปสู่การประยุกต์ใช้ได้จริง ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ของ Piaget ที่เชื่อว่าผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่จากประสบการณ์และการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และสอดคล้องกับแนวคิดของ Vygotsky ที่เน้นบทบาทของการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เรียนนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hmelo-Silver (2004) และ Hung (2011) ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดขั้นสูง และแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทของประเทศไทย ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรนลิน บุญรอด และจันทร์ ติยะวงศ์ (2566) ที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ละดา ดอนหงษา

(2567) ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับแบบฝึกทักษะการแก้ปัญหาช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

3. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 83.13) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบตามกระบวนการแก้ปัญหาของ Polya ซึ่งประกอบด้วย การทำความเข้าใจปัญหา การวางแผนแก้ปัญหา การดำเนินการแก้ปัญหา และการตรวจสอบคำตอบ ส่งผลให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ และสามารถเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Polya (1957) ที่อธิบายว่าการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นกระบวนการคิดที่สามารถพัฒนาได้ผ่านการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับ NCTM (2000) ที่กำหนดให้การแก้ปัญหาเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้คณิตศาสตร์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Yew และ Goh (2016) ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีเหตุผล และความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้เรียนได้อย่างมีนัยสำคัญสำหรับงานวิจัยในประเทศไทย ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กองแก้ว คำภิบาล และอุดม จำรัสพันธุ์ (2564) ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนได้สูงกว่าก่อนเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรัญชลี จันทร์สมัคร และมณีญา สุราช (2567) ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL สามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และการคิดอย่างเป็นระบบของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นแนวทางที่ช่วยส่งเสริมกระบวนการคิด การวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดีมาก

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการค้นคว้าและนำเสนอผลงาน ทำให้เกิดความสนุกสนานและแรงจูงใจในการเรียนรู้ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Keller (2010) ที่อธิบายว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถ

ดึงดูดความสนใจ สร้างความเกี่ยวข้อง และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้เรียน จะส่งผลต่อแรงจูงใจและความพึงพอใจในการเรียนรู้นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kokotsaki et al. (2016) ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้มากยิ่งขึ้นในบริบทของประเทศไทย ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรนลิน บุญรอด และจันทร์ ติยะวงศ์ (2566) ที่พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ละดา ดอนหงษา (2567) ที่รายงานว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลสามารถตอบสนองความต้องการและลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัล ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนคณิตศาสตร์

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.82, S.D. = 0.28) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 83.13) และ ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.71, S.D. = 0.37)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูคณิตศาสตร์ควรนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลไปประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้เรียน

1.2 ควรออกแบบสถานการณ์ปัญหาให้สอดคล้องกับชีวิตจริง และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสืบค้นและสร้างองค์ความรู้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากับกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นหรือสถานศึกษาอื่น เพื่อยืนยันผลการวิจัย

2.2 ควรใช้รูปแบบการวิจัยที่มีกลุ่มควบคุมเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ให้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษาผลต่อทักษะสำคัญอื่น เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงคำนวณ และการรู้เท่าทันดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2567). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2566. สทศ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในยุคดิจิทัล. พริกหวานกราฟฟิค.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2565). *80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ* (พิมพ์ครั้งที่ 9). แดเน็กซ์ อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.

ทิศนา แขมมณี. (2566). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 27). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรทิพย์ แก้วสุวรรณ, และคณะ. (2565). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 24*(2), 112–126.

สุพัตรา ชัยศรี, และคณะ. (2565). การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, 12*(1), 89–104.

วรัญชลี จันทร์สมัคร, และมณีญา สุราช. (2567). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL. *วารสารศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการเรียนรู้, 4*(1), 45–61.

Barrows, H. S. (1986). A taxonomy of problem-based learning methods. *Medical Education, 20*(6), 481–486.

Hmelo-Silver, C. E. (2004). Problem-based learning: What and how do students learn? *Educational Psychology Review, 16*(3), 235–266.

Jonassen, D. H. (2000). *Computers as mindtools for schools: Engaging critical thinking* (2nd ed.). Prentice Hall.

Keller, J. M. (2010). *Motivational design for learning and performance: The ARCS model approach*. Springer.

National Council of Teachers of Mathematics. (2000). *Principles and standards for school mathematics*. NCTM.

Piaget, J. (1977). *The development of thought: Equilibration of cognitive structures*. Viking Press.

Polya, G. (1957). *How to solve it* (2nd ed.). Princeton University Press.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.

Yew, E. H. J., & Goh, K. (2016). Problem-based learning: An overview of its process and impact on learning. *Health Professions Education, 2*(2), 75–79.

Anazifa, R. D., & Djukri. (2021). Project-based learning and problem-based learning: Are they effective to improve student's thinking skills? *Jurnal Pendidikan IPA Indonesia, 10*(3), 346–355.

Suh, J., & Seshaiyer, P. (2023). Examining mathematical problem solving through technology-enhanced learning environments. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology, 54*(5), 911–927.

OECD. (2023). *PISA 2022 Results (Volume I): The state of learning and equity in education*. OECD Publishing.

ปัจจัยทางจิตวิทยาสังคมที่ส่งผลต่อการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ: การวิเคราะห์ผ่านกรอบทฤษฎีการตีตราและจิตวิทยาสังคม[††]

PSYCHOSOCIAL FACTORS INFLUENCING DISCRIMINATION AGAINST PERSONS WITH DISABILITIES: AN ANALYSIS THROUGH STIGMATIZATION AND SOCIAL PSYCHOLOGY THEORETICAL FRAMEWORKS.

ทัตพิชา กลิ่นชื่น[1], ชนกร มุกดาสนิท[2], สิรามล กองแก้ว[3] และ ณัฐชานันท์ ไตรวัฒนวงษ์[4]

Thatphicha Klinchuen[1], Chanakon Mukdasanit[2], Siramon Kongkaew[3] and Natchanan Traiwattanawong[4]

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย[1-4], ประเทศไทย

Department of Sociology and Anthropology, Faculty of Social Sciences,

Mahamakut Buddhist University[1-4], Thailand

Corresponding Author's Email: Natchanan.tra@mbu.ac.th

บทคัดย่อ

แม้ว่าหลักสิทธิมนุษยชนสากลและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 จะรับรองสิทธิ และความเสมอภาคของบุคคลทุกคน แต่ในทางปฏิบัติ คนพิการยังคงเผชิญกับการเลือกปฏิบัติในหลายบริบท ทั้งด้านการศึกษา การจ้างงาน และการเข้าถึงบริการสาธารณะ บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัย ทางจิตวิทยาสังคม ได้แก่ ภาพเหมารวม (stereotype) อคติ (prejudice) ทัศนคติ (attitude) และ บรรทัดฐานทางสังคม (social norms) ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ โดยใช้กรอบทฤษฎีการตีตรา

[††]ทัตพิชา กลิ่นชื่น, ชนกร มุกดาสนิท, สิรามล กองแก้ว และ ณัฐชานันท์ ไตรวัฒนวงษ์. (2569). ปัจจัยทางจิตวิทยาสังคมที่ส่งผลต่อการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ: การวิเคราะห์ผ่านกรอบทฤษฎีการตีตราและจิตวิทยาสังคม. วารสารการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่, 1(3), 66-78.

Thatphicha Klinchuen, Chanakon Mukdasanit, Siramon Kongkaew and Natchanan Traiwattanawong. (2026). PSYCHOSOCIAL FACTORS INFLUENCING DISCRIMINATION AGAINST PERSONS WITH DISABILITIES: AN ANALYSIS THROUGH STIGMATIZATION AND SOCIAL PSYCHOLOGY THEORETICAL FRAMEWORKS. Journal of social development and modern citizen, 1(3), 66-78.

Website: https://so13.tci-thaijo.org/index.php/jdc

(stigmatization) ของ Goffman (1963) และ Link and Phelan (2001) ทฤษฎีอัตลักษณ์ทางสังคมของ Tajfel and Turner (1979) ทฤษฎีธรรมชาติของอคติของ Allport (1954) และ Stereotype Content Model ของ Fiske et al. (2002) ผลการวิเคราะห์พบว่า กระบวนการเลือกปฏิบัติมีลักษณะเป็นลำดับขั้นที่เชื่อมโยงกัน เริ่มจาก การติดป้าย (labeling) ซึ่งนำไปสู่การสร้างภาพเหมารวม พัฒนาเป็นอคติ หล่อหลอมเป็นทัศนคติที่มีเสถียรภาพ และได้รับการตอกย้ำผ่านบรรทัดฐานทางสังคม จนนำไปสู่การเลือกปฏิบัติทั้งในระดับปัจเจกและระดับโครงสร้าง สถาบัน บทความนี้เสนอแนวทางแก้ไขที่ครอบคลุมทั้งในระดับปัจเจก ได้แก่ การให้ความรู้และการเรียนรู้ เชิงประสบการณ์ข้ามกลุ่ม และในระดับโครงสร้าง ได้แก่ การปรับนโยบาย การบังคับใช้กฎหมาย และการสร้าง บรรทัดฐานทางสังคมใหม่ เพื่อลดการเลือกปฏิบัติและส่งเสริมความเท่าเทียมของคนพิการในสังคมไทย

คำสำคัญ: จิตวิทยาสังคม, การเลือกปฏิบัติ, คนพิการ, บรรทัดฐานทางสังคม, การตีตรา

Abstract

Despite the guarantees of equal rights enshrined in international human rights principles and the Thai Constitution of 2017 (B.E. 2560), persons with disabilities continue to experience discrimination across multiple domains, including education, employment, and access to public services. This academic article aims to analyze psychosocial factors—namely, stereotypes, prejudice, attitudes, and social norms—that contribute to discrimination against persons with disabilities. Drawing upon Goffman's (1963) stigma theory, Link and Phelan's (2001) conceptualization of the stigmatization process, Tajfel and Turner's (1979) social identity theory, Allport's (1954) theory of the nature of prejudice, and Fiske et al.'s (2002) Stereotype Content Model, the analysis reveals that discrimination operates through an interconnected sequential process: labeling of disability leads to stereotype formation, which develops into prejudice, consolidates into stable attitudes, and is reinforced through prevailing social norms, ultimately resulting in both interpersonal and institutional discrimination. The article proposes comprehensive interventions at both the

individual level (education and intergroup experiential learning) and the structural level (policy reform, legal enforcement, and norm transformation) to reduce discrimination and promote equality for persons with disabilities in Thai society.

Keywords: social psychology, discrimination, persons with disabilities, social norms, stigmatization

บทนำ

มนุษย์ทุกคนมีสิทธิและความเท่าเทียมกันตามหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งมีที่มาจากปฏิญญาสากล ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ขององค์การสหประชาชาติ ที่รับรองสิทธิ ตามธรรมชาติอันติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่กำเนิด (พีระศักดิ์ พอจิต, 2559) ในบริบทของประเทศไทย รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 4 ได้บัญญัติว่า "ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง" หลักการดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับคนพิการ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มักถูกมองข้ามและเผชิญกับการเลือกปฏิบัติในหลายมิติของชีวิต

แม้ว่าสังคมไทยจะมีนโยบายและกฎหมายที่ส่งเสริมสิทธิและความเท่าเทียมของคนพิการ เช่น พระราชบัญญัติ ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2550) แต่ในทางปฏิบัติ คนพิการยังคงประสบการเลือกปฏิบัติในหลายบริบท ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การจ้างงาน การเข้าถึงบริการสาธารณะ และการมีส่วนร่วมทางสังคม (ฐิติวัจน์ ทองแก้ว, วิรัญญา สุทธิกุล และธีระวัฒน์ จันทึก, 2560) ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการเลือกปฏิบัติมีรากฐานสำคัญจากปัจจัยทางจิตวิทยาสังคมที่ซับซ้อน ซึ่งต้องการการทำความเข้าใจอย่างเป็นระบบ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตวิทยาสังคมที่ส่งผลต่อ การเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ โดยใช้กรอบทฤษฎีการตีตราและจิตวิทยาสังคม และ (2) เพื่อเสนอแนวทาง การแก้ไขปัญหาทั้งในระดับปัจเจกและระดับโครงสร้าง เพื่อลดการเลือกปฏิบัติและส่งเสริมความเท่าเทียม ของคนพิการในสังคมไทย

กรอบแนวคิดและการทบทวนวรรณกรรม

ความหมายของความพิการ

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization [WHO], 2011) ให้คำนิยามความพิการ (disability) ว่าหมายถึงสภาวะที่บุคคลประสบความไม่สมบูรณ์ทางร่างกายหรือจิตใจ ซึ่งส่งผลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพ การศึกษา และโอกาสในการทำงาน ในบริบทของประเทศไทย พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการ พ.ศ. 2550 มาตรา 4 บัญญัติว่า "คนพิการ" หมายถึง บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรม ในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด (กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์, 2550)

คำนิยามเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าความพิการไม่ใช่เพียงสภาพทางกายภาพหรือจิตใจของบุคคล แต่รวมถึงการกีดกันและอุปสรรคที่สังคมสร้างขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแบบจำลองทางสังคมของความพิการ (Social Model of Disability) ที่เน้นว่าความพิการเป็นผลจากการออกแบบสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อความหลากหลาย ของมนุษย์ (Shakespeare, 2014)

ทฤษฎีการตีตรา (Stigma Theory)

ทฤษฎีการตีตราของ Erving Goffman (1963) เป็นรากฐานสำคัญในการทำความเข้าใจกระบวนการที่นำไปสู่ การเลือกปฏิบัติ Goffman อธิบายว่าตราบาป (stigma) เกิดขึ้นเมื่อสังคมให้ความหมายเชิงลบแก่ความแตกต่าง บางประการของบุคคล จนทำให้อัตลักษณ์ของบุคคลนั้นถูกลดทอน (spoiled identity) ความพิการจึงไม่ใช่เพียง สภาพทางกายภาพ แต่เป็นสถานะทางสังคมที่ถูกสร้างและผลิตซ้ำผ่านวาทกรรม และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

Link and Phelan (2001) ได้พัฒนากรอบแนวคิดการตีตราให้มีโครงสร้างชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเสนอว่าการตีตรา เกิดจากการเกิดร่วมกัน (co-occurrence) ของ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การติดป้าย (labeling) คือการระบุ และจำแนกความแตกต่างของบุคคล (2) การสร้างภาพเหมารวม (stereotyping) คือการเชื่อมโยงป้ายดังกล่าว กับลักษณะเชิงลบ (3) การแยกสถานะ (separation) คือการแบ่งแยกระหว่าง "เรา" กับ "เขา" (4) การสูญเสีย สถานะและการเลือกปฏิบัติ (status loss and discrimination) และ (5) อำนาจ (power) ซึ่งเป็น

เงื่อนไขจำเป็น ที่ทำให้กระบวนการทั้งหมดสามารถเกิดขึ้นได้ กรอบแนวคิดนี้แสดงให้เห็นว่าการตีตราเป็นกระบวนการทางสังคม ที่มีโครงสร้างและเกี่ยวข้องกับอำนาจอย่างแยกไม่ออก

ทฤษฎีอัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity Theory)

ทฤษฎีอัตลักษณ์ทางสังคมของ Henri Tajfel และ John Turner (1979) อธิบายว่ามนุษย์มีแนวโน้ม จัดจำแนกตนเองและผู้อื่นออกเป็น "กลุ่มเรา" (in-group) และ "กลุ่มเขา" (out-group) เพื่อสร้างความภาคภูมิใจ ในอัตลักษณ์ของตน กระบวนการนี้นำไปสู่การให้คุณค่าเชิงบวกกับกลุ่มตนเอง (in-group favoritism) และการ ลดทอนคุณค่าของกลุ่มอื่น (out-group derogation) เมื่อคนพิการถูกจัดให้อยู่ใน "กลุ่มเขา" ความแตกต่าง ทางกายภาพจึงถูกตีความเป็นความด้อยค่าเชิงสังคม ทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติที่ดูเหมือนมีเหตุผล

ทฤษฎีธรรมชาติของอคติ (The Nature of Prejudice)

Gordon Allport (1954) ในงาน The Nature of Prejudice เสนอว่าอคติเป็นการประเมินเชิงลบ ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบทางความคิด (cognitive) อารมณ์ (affective) และแนวโน้มพฤติกรรม (behavioral) โดยภาพเหมารวมทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบทางความคิดที่นำไปสู่อคติ ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางอารมณ์ และทั้งสองจะหล่อหลอมเป็นทัศนคติที่มีแนวโน้มสะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมการเลือกปฏิบัติ Allport ยังเสนอลำดับขั้นของอคติ (scale of prejudice) ที่แสดงว่าอคติสามารถพัฒนาจากการใช้ถ้อยคำเหยียดหยาม (antilocution) ไปสู่การหลีกเลี่ยง (avoidance) การเลือกปฏิบัติ (discrimination) และการโจมตีทางกายภาพ (physical attack) ตามลำดับ

Stereotype Content Model

Fiske, Cuddy, Glick และ Xu (2002) เสนอว่ากลุ่มทางสังคมถูกประเมินผ่านสองมิติ คือ ความอบอุ่น (warmth) และความสามารถ (competence) คนพิการมักถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่มีความอบอุ่นสูงแต่มีความสามารถต่ำ (high warmth-low competence) ซึ่งก่อให้เกิดอคติแบบสงเคราะห์ (paternalistic prejudice) กล่าวคือ สังคมอาจแสดงความเห็นใจแต่ไม่เปิดโอกาสให้ดำรงบทบาทที่มีอำนาจหรือความรับผิดชอบสูง ผลลัพธ์คือ การเลือกปฏิบัติในรูปแบบที่ดูเหมือนเมตตา แต่แอบแฝงการลดทอนศักยภาพ

ทฤษฎีบรรทัดฐานทางสังคมและอิทธิพลทางสังคม

Muzafer Sherif (1936) ศึกษาอิทธิพลของบรรทัดฐานทางสังคมผ่านการทดลอง autokinetic effect พบว่าบุคคลมีแนวโน้มปรับการตัดสินใจให้สอดคล้องกับกลุ่มเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่คลุมเครือ (informational conformity) ในขณะที่ Solomon Asch (1951)

พบผ่านการทดลองเปรียบเทียบเส้น (line judgment experiment) ว่าบุคคลอาจปรับความคิดเห็นตามเสียงส่วนใหญ่แม้ในกรณีที่รู้ว่าไม่ถูกต้อง (normative conformity) Robert Cialdini (1993) ได้แยกบรรทัดฐานเป็น 2 ประเภท คือ บรรทัดฐานเชิงพรรณนา (descriptive norms) ซึ่งเป็นการรับรู้ว่าคนส่วนใหญ่ "ทำอะไร" และบรรทัดฐานเชิงบังคับ (injunctive norms) ซึ่งเป็นการรับรู้ว่า คนส่วนใหญ่ "คิดว่าอะไรถูกหรือผิด" บรรทัดฐานทั้งสองประเภทมีอิทธิพลต่อการกำหนดทิศทาง ทัศนคติ และพฤติกรรมของบุคคลในสังคม

การวิเคราะห์ประเด็นตามหลักวิชาการ

การติดป้าย (Labeling): จุดเริ่มต้นของกระบวนการตีตรา

การติดป้ายเป็นขั้นตอนแรกและเป็นรากฐานสำคัญของกระบวนการตีตราที่นำไปสู่การเลือกปฏิบัติ ตามแนวคิดของ Goffman (1963) การติดป้ายมิใช่เพียงการระบุข้อเท็จจริงทางกายภาพหรือชีวภาพ แต่เป็น กระบวนการทางสังคมที่คัดเลือก "ความแตกต่าง" บางประการขึ้นมาเป็นแก่นหลักของตัวตน ทำให้ลักษณะนั้น กลายเป็นเอกลักษณ์หลัก (master status) และลดทอนมิติอื่นของบุคคล การติดป้ายว่า "คนพิการ" จึงเป็นมากกว่า คำเรียก แต่เป็นการจัดวางตำแหน่งทางสังคม (social positioning) ที่มีผลต่อการรับรู้และปฏิบัติต่อบุคคลนั้น

Link and Phelan (2001) อธิบายว่าการติดป้ายมีเงื่อนไขสำคัญคือ (1) สังคมต้องนิยามความแตกต่างว่า "มีนัยสำคัญ" (2) ความแตกต่างนั้นต้องถูกทำให้เห็นชัด (salient) และ (3) ต้องมีโครงสร้างอำนาจรองรับ การนิยามดังกล่าว ในสังคมที่ยกย่องความสมบูรณ์ทางร่างกายหรือผลิตภาพทางเศรษฐกิจเป็นบรรทัดฐาน ความพิการจึงถูกนิยามในเชิง "ขาดแคลน" (deficit model) มากกว่ามองเป็น "ความหลากหลาย" (diversity model) การติดป้ายจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการลดสถานะ (status loss) และเป็นพื้นฐานสำหรับการเลือกปฏิบัติในขั้นตอนต่อมา (Shakespeare, 2014)

ในบริบทของสังคมไทย การติดป้ายคนพิการยังผูกพันกับความเชื่อทางศาสนาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะความเชื่อเรื่องกรรมที่มองว่าความพิการเป็นผลจากบาปกรรมในอดีตชาติ (อธิภัทร เอิบกมล, 2565) ความเชื่อเช่นนี้ไม่เพียงสร้างตราบาปให้กับคนพิการ แต่ยังทำให้ครอบครัวและชุมชนรู้สึกละอายหรือพยายาม ซ่อนเร้นความพิการ ซึ่งเป็นการตอกย้ำการแยกตัวและจำกัดโอกาสในการมีส่วนร่วมทางสังคม

ภาพเหมารวม (Stereotype): กลไกทางปัญญาของการตีตรา

ภาพเหมารวมเป็นกลไกทางปัญญาที่มนุษย์ใช้จัดหมวดหมู่ข้อมูลทางสังคมเพื่อลดความซับซ้อนของโลกทางสังคม ตามแนวคิดของ Allport (1954) ภาพเหมารวมคือความเชื่อแบบเหมารวมเกี่ยวกับกลุ่มบุคคล ซึ่งมักมีลักษณะ เกินจริงและตายตัว แม้จะมีหน้าที่ช่วยประหยัดพลังงานทางความคิด (cognitive economy) แต่ในขณะเดียวกัน ก็เป็นรากฐานสำคัญของอคติและการเลือกปฏิบัติ ในบริบทของคนพิการ ภาพเหมารวมมักเกี่ยวข้องกับการรับรู้ว่าเป็น "กลุ่มที่มีข้อจำกัด" "ไร้ความสามารถ" หรือ "ต้องพึ่งพิงผู้อื่น" การจัดหมวดหมู่ดังกล่าวทำให้คนพิการถูกวางตำแหน่งเป็น "กลุ่มอื่น" (out-group) ตามกรอบทฤษฎีอัตลักษณ์ทางสังคมของ Tajfel and Turner (1979)

Fiske et al. (2002) ผ่าน Stereotype Content Model เสนอว่าคนพิการมักถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่มี "ความอบอุ่นสูงแต่ความสามารถต่ำ" (high warmth-low competence) การรับรู้ดังกล่าวนำไปสู่อคติแบบสงเคราะห์ (paternalistic prejudice) ซึ่งแม้ดูเหมือนเป็นความเมตตา แต่แฝงด้วยการลดทอนศักยภาพ เช่น การตัดสินใจแทนการไม่เปิดโอกาสให้ดำรงตำแหน่งผู้นำ หรือการมองว่าความสำเร็จของคนพิการเป็น "ข้อยกเว้น" ในระดับโครงสร้าง รายงาน World Report on Disability ของ WHO and World Bank (2011) ระบุว่าทัศนคติและอคติทางสังคมเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเข้าถึงการศึกษา การจ้างงาน และบริการสาธารณะของคนพิการ

อคติ (Prejudice): มิติทางอารมณ์ของการตีตรา

หากภาพเหมารวมเป็นองค์ประกอบด้านความเชื่อ (cognitive component) ของทัศนคติ อคติคือ องค์ประกอบด้านอารมณ์ (affective component) ที่เกิดขึ้นเมื่อความเชื่อดังกล่าวถูกประเมินคุณค่าเชิงลบ และเชื่อมโยงกับอารมณ์ เช่น ความกลัว ความรังเกียจ หรือความสงสารแบบลดทอนศักดิ์ศรี Allport (1954) อธิบายว่าอคติมิใช่เพียงความไม่รู้ แต่เป็นการตัดสินคุณค่าทางศีลธรรมและสังคมโดยปราศจากข้อมูลรายบุคคล อย่างเพียงพอ

การเปลี่ยนผ่านจากภาพเหมารวมสู่อคติสามารถอธิบายผ่านกระบวนการตีตราของ Link and Phelan (2001) เมื่อสังคมติดป้ายบุคคลว่าเป็นคนพิการและเชื่อมโยงกับภาพเหมารวมเชิงลบ จะเกิดการแบ่งแยก "เรา-เขา" อย่างชัดเจน (separation) การแบ่งแยกนี้เปิดพื้นที่ให้เกิดการประเมินคุณค่าเชิงลบต่อกลุ่มเป้าหมาย งานวิจัยของ Corrigan and Watson (2002) พบว่าเมื่อคนพิการรับรู้และยอมรับอคติที่สังคมมีต่อตน จะนำไปสู่การลดความเชื่อมั่น

ในตนเอง จำกัดความมุ่งหวัง และหลีกเลี่ยงการแสวงหาโอกาส ซึ่งเป็นผลกระทบร้ายแรงต่อสุขภาพจิต และคุณภาพชีวิต

ทัศนคติ (Attitude): การหล่อหลอมความเชื่อและอารมณ์สู่แนวโน้มพฤติกรรม

ทัศนคติในทางจิตวิทยาสังคมถูกอธิบายผ่านโมเดลสามองค์ประกอบ (tri-component model) ที่รวมองค์ประกอบทางความคิด (cognitive) อารมณ์ (affective) และพฤติกรรม (behavioral tendency) ตามทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior) ของ Ajzen (1991) ทัศนคติคือ การประเมิน โดยรวมต่อวัตถุหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งเกิดจากความเชื่อเกี่ยวกับคุณลักษณะ (beliefs) และการให้ค่าน้ำหนัก เชิงประเมิน (evaluation) เมื่อภาพเหมารวมทำหน้าที่เป็น "ความเชื่อ" และอคติทำหน้าที่เป็น "การประเมินค่าเชิงลบ" ทั้งสองจะถูกรวมเข้าด้วยกันเป็นทัศนคติที่มีเสถียรภาพ

ในกรณีของคนพิการ ภาพเหมารวมด้าน "ความสามารถต่ำ" เมื่อผสานกับอารมณ์สงสารปนดูแคลน จะก่อรูปเป็นทัศนคติที่มองคนพิการว่า "ควรได้รับการดูแลแต่ไม่เหมาะสมกับบทบาทที่ต้องใช้ความรับผิดชอบสูง" แนวคิดความไม่สอดคล้องทางความคิด (Cognitive Dissonance) ของ Festinger (1957) ยังช่วยอธิบายว่า บุคคลที่เคยปฏิเสธคนพิการในการจ้างงานมีแนวโน้มสร้างเหตุผลสนับสนุนการตัดสินใจนั้น เช่น "เพื่อประสิทธิภาพ องค์กร" กระบวนการให้เหตุผลดังกล่าวทำให้ทัศนคติยิ่งแข็งแรงและยากต่อการเปลี่ยนแปลง ตาม Theory of Planned Behavior ของ Ajzen (1991) ทัศนคติเป็นตัวทำนายสำคัญของ "เจตนาพฤติกรรม" (behavioral intention) ซึ่งเป็นตัวกลางก่อนเกิดพฤติกรรมจริง เมื่อทัศนคติต่อคนพิการมีลักษณะเชิงลบ แม้ไม่แสดงออก ตรงไปตรงมา แต่จะส่งผลต่อความตั้งใจ เช่น ไม่สนับสนุนโครงการเรียนรวม หรือไม่สนับสนุนการเลื่อนตำแหน่ง

บรรทัดฐานทางสังคม (Social Norms): กลไกตอกย้ำและผลิตซ้ำการเลือกปฏิบัติ

บรรทัดฐานทางสังคมคือความคาดหวังร่วมกันเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ "เหมาะสม" ในบริบทหนึ่ง ตามแนวคิด อิทธิพลทางสังคมของ Asch (1951) บุคคลมีแนวโน้มปรับความคิดเห็นและพฤติกรรมให้สอดคล้องกับเสียงส่วนใหญ่ แม้ในกรณีที่รู้ว่าความเห็นนั้นไม่ถูกต้อง (normative conformity) เมื่อสังคมส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงสงเคราะห์ หรือลดทอนศักยภาพของคนพิการ บุคคลที่อาจไม่มีอคติรุนแรงก็อาจปรับตนให้สอดคล้องกับบรรทัดฐาน เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกปฏิเสธทางสังคม

ตาม Cialdini (1993) หากองค์กรส่วนใหญ่ไม่จ้างงานคนพิการ (descriptive norm) และสังคมมองว่า การไม่จ้างเป็นเรื่อง "เข้าใจได้" (injunctive norm) ทัศนคติเชิงลบจะถูกทำ

ให้เป็นเรื่องปกติ (normalization of bias) การศึกษาของ Haller and Dorries (2010) พบว่าเมื่อสื่อมวลชนนำเสนอคนพิการในบทบาทผู้รับความช่วยเหลือ มากกว่าผู้มีศักยภาพ บรรทัดฐานทางวัฒนธรรมจะเน้นความน่าสงสารมากกว่าความสามารถ ทำให้ทัศนคติแบบ paternalistic กลายเป็นมาตรฐานทางสังคม Shakespeare (2014) ชี้ว่าแม้มีกรอบทางกฎหมายที่ส่งเสริม สิทธิคนพิการ แต่หากบรรทัดฐานทางสังคมยังไม่เปลี่ยนแปลง กฎหมายจะถูกบังคับใช้อย่างไม่เต็มประสิทธิภาพ

การเลือกปฏิบัติ (Discrimination): ผลลัพธ์เชิงพฤติกรรมของปัจจัยทางจิตวิทยาสังคม

การเลือกปฏิบัติเป็นขั้นตอนสุดท้ายในกระบวนการที่ทัศนคติและบรรทัดฐานทางสังคมถูกแปรเปลี่ยนไปสู่พฤติกรรมที่เป็นรูปธรรม ตาม Allport (1954) เมื่ออคติได้รับการทำให้ชอบธรรมผ่านบรรทัดฐานทางสังคม ความโน้มเอียงทางจิตวิทยาจะค่อย ๆ เคลื่อนจากระดับความคิดไปสู่ระดับพฤติกรรมอย่างเป็นลำดับขั้น การเลือกปฏิบัติต่อคนพิการสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งแบบโดยตรง (direct discrimination) เช่น การปฏิเสธการจ้างงาน เพราะความพิการ และแบบโดยอ้อม (indirect discrimination) เช่น การกำหนดนโยบายหรือกฎเกณฑ์ ที่ดูเหมือนเป็นกลางแต่ส่งผลเสียต่อคนพิการโดยเฉพาะ (Shakespeare, 2014)

งานวิจัยของ Pager and Shepherd (2008) พบว่านายจ้างมักมีอคติโดยไม่รู้ตัว (implicit bias) ต่อกลุ่มที่ถูกตีตรา รวมถึงคนพิการ แม้ในกรณีที่ผู้สมัครมีคุณสมบัติเหมาะสม รายงานของ WHO and World Bank (2011) ชี้ว่าคนพิการมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาน้อยกว่า มีอัตราความยากจนสูงกว่า และมีสุขภาพโดยรวมแย่กว่า ประชากรทั่วไป ซึ่งเป็นผลมาจากการเลือกปฏิบัติเชิงสถาบัน (institutionalized discrimination) สำหรับ ประเทศไทย ฐิติวัจน์ ทองแก้ว และคณะ (2560) พบว่าคนพิการยังคงประสบปัญหาการเข้าถึงการศึกษา และการจ้างงาน แม้จะมีกฎหมายคุ้มครอง โดยปัญหาหลักมาจากทัศนคติและความไม่เข้าใจของคนในสังคม

อภิปรายและแสดงทัศนะทางวิชาการ

จากการวิเคราะห์ข้างต้น พบว่าปัจจัยทางจิตวิทยาสังคมทั้งสี่ประการ ได้แก่ ภาพเหมารวม อคติ ทัศนคติ และบรรทัดฐานทางสังคม ทำงานเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบในการสร้างและรักษาการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการ กระบวนการนี้มีลักษณะเป็นวงจรที่ผลิตซ้ำตัวเอง (self-reinforcing cycle) กล่าวคือ การเลือกปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริง จะกลับไปตอกย้ำภาพเหมารวมและอคติ ทำให้การตีตราดำรงอยู่อย่างยั่งยืน

ข้อค้นพบที่น่าสนใจของการวิเคราะห์นี้คือการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการในสังคมไทยมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากบริบทตะวันตก กล่าวคือ อคติส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบ "อคติแบบสงเคราะห์" (paternalistic prejudice) ตามที่ Fiske et al. (2002) อธิบาย ซึ่งแสดงออกในรูปของความเมตตาสงสารแต่แฝงด้วยการลดทอนศักยภาพ รูปแบบนี้ ยากต่อการตระหนักรู้และท้าทายมากกว่าอคติเชิงรุกแบบเปิดเผย เนื่องจากผู้กระทำมักไม่ตระหนักว่าตนเอง กำลังเลือกปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยด้าน implicit bias ที่ชี้ว่าอคติสามารถดำรงอยู่โดยไม่ผ่านการรับรู้อย่างมีสติ (Pager & Shepherd, 2008)

ยิ่งไปกว่านั้น บริบททางวัฒนธรรมไทยที่เน้นความเชื่อเรื่องกรรมในพุทธศาสนาทำให้การติดป้ายคนพิการ มีมิติเพิ่มเติมที่ไม่พบในทฤษฎีตะวันตก กล่าวคือ ความพิการถูกมองเป็นผลของกรรมในอดีตชาติ ทำให้เกิดการยอมรับ ความไม่เท่าเทียมในฐานะ "ความเป็นธรรมทางกรรม" (karmic justice) ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับ Just-World Hypothesis ของ Lerner (1980) ที่อธิบายว่าบุคคลมีแนวโน้มเชื่อว่าโลกมีความยุติธรรมในตัวมันเอง ทำให้เกิดการ "โทษเหยื่อ" (victim blaming) ปรากฏการณ์นี้เป็นมิติทางวัฒนธรรมที่ต้องได้รับการศึกษาเพิ่มเติม

อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์นี้มีข้อจำกัดบางประการที่ควรกล่าวถึง ประการแรก เป็นการวิเคราะห์เชิงทฤษฎี ที่อาศัยการทบทวนวรรณกรรม จึงยังขาดข้อมูลเชิงประจักษ์จากการวิจัยภาคสนามในบริบทสังคมไทย ประการที่สอง กรอบทฤษฎีที่ใช้ส่วนใหญ่พัฒนาจากบริบทตะวันตก การนำไปประยุกต์ใช้กับบริบทไทยจึงต้องพิจารณาปัจจัย ทางวัฒนธรรมที่อาจส่งผลต่อกลไกทางจิตวิทยาสังคม ประการที่สาม บทความนี้ไม่ได้ครอบคลุมปัจจัยเชิงตัดข้าม (intersectionality) เช่น ผลกระทบร่วมของความพิการกับเพศ ชนชั้น หรือชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นมิติที่ควรได้รับการศึกษา ในอนาคต

ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรส่งเสริมการให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับความพิการ (disability awareness education) และการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ข้ามกลุ่ม (intergroup contact) ตามสมมติฐานการติดต่อ (Contact Hypothesis) ของ Allport (1954) ซึ่งเสนอว่าการมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างกลุ่มสามารถลดอคติได้ โดยมีเงื่อนไขว่าต้องเกิดขึ้นในสถานะที่เท่าเทียมกัน มีเป้าหมายร่วมกัน และได้รับการสนับสนุนจากสถาบัน

2. ควรดำเนินการใน 3 แนวทางสำคัญ ได้แก่ (1) การบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่อย่างจริงจัง โดยเฉพาะ พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ในเรื่องโควตาการจ้างงาน (2) การปรับนโยบาย สื่อสาธารณะให้นำเสนอภาพคนพิการในบทบาทผู้มีศักยภาพมากกว่าบทบาทผู้รับความช่วยเหลือ ตามข้อเสนอของ Haller and Dorries (2010) และ (3) การส่งเสริมหลักการออกแบบที่เป็นสากล (Universal Design) เพื่อลดอุปสรรคทางกายภาพและทัศนคติที่เป็นพื้นฐานของการเลือกปฏิบัติเชิงโครงสร้าง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

3. ควรมีการวิจัยเชิงประจักษ์เพื่อตรวจสอบกลไกทางจิตวิทยาสังคมที่อธิบายในบทความนี้ในบริบทสังคมไทย โดยอาจใช้แนวทางวิจัยเชิงปริมาณ เช่น การวัด implicit bias ต่อคนพิการด้วย Implicit Association Test (IAT) หรือการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อทำความเข้าใจประสบการณ์ของคนพิการเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติ ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ควรศึกษาอิทธิพลของความเชื่อทางพุทธศาสนาต่อทัศนคติเกี่ยวกับคนพิการ และศึกษาปัจจัยเชิงตัดข้าม (intersectionality) ที่อาจเพิ่มหรือลดผลกระทบของการเลือกปฏิบัติ

สรุป

บทความนี้ได้วิเคราะห์ปัจจัยทางจิตวิทยาสังคมที่ส่งผลต่อการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการผ่านกรอบทฤษฎีการตีตราและจิตวิทยาสังคม ผลการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยทั้งสี่ ได้แก่ ภาพเหมารวม อคติ ทัศนคติ และบรรทัดฐานทางสังคม ทำงานเชื่อมโยงกันเป็นกระบวนการที่มีลำดับขั้น เริ่มจากการติดป้ายความพิการ นำไปสู่การสร้างภาพเหมารวมเชิงลบ พัฒนาเป็นอคติทางอารมณ์ หล่อหลอมเป็นทัศนคติที่มีเสถียรภาพ และได้รับการตอกย้ำผ่านบรรทัดฐานทางสังคม จนนำไปสู่การเลือกปฏิบัติทั้งในระดับปัจเจกและเชิงโครงสร้าง

การเลือกปฏิบัติต่อคนพิการในสังคมไทยมักอยู่ในรูปแบบของ "อคติแบบสงเคราะห์" ที่ดูเหมือนเป็น ความเมตตาแต่แฝงด้วยการลดทอนศักยภาพ ผลกระทบที่สำคัญคือการจำกัดโอกาสในการศึกษา การจ้างงาน และการมีส่วนร่วมทางสังคม การแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องดำเนินการในหลายมิติ ทั้งในระดับปัจเจกผ่านการให้ความรู้ และการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ข้ามกลุ่ม และในระดับโครงสร้างผ่านการบังคับใช้กฎหมาย การปรับนโยบายสื่อ และการสร้างบรรทัดฐานทางสังคมใหม่ที่ยอมรับความหลากหลายของมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงกฎหมายเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและบรรทัดฐานทางสังคมควบคู่ไปด้วย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2550). พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

ฐิติวัจน์ ทองแก้ว, วิรัญญา สุทธิกุล และธีระวัฒน์ จันทึก. (2560). ทัศนคติต่อคนพิการ: ปัจจัยสำคัญที่ผลักดัน หรือขวางกั้นการสร้างความเท่าเทียม. *วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร, 19*(2), 20-36.

ปนัดดา รักษาแก้ว. (2564). ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันของมนุษย์**:** แนวคิดของเบอร์นาร์ด วิลเลียมส์**.** *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 12*(1), 45-62.

พีระศักดิ์ พอจิต. (2559). *สิทธิมนุษยชน: หลักการและการปฏิบัติ.* สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

อธิภัทร เอิบกมล. (2565). ความเชื่อทางศาสนากับทัศนคติต่อคนพิการในสังคมไทย. *วารสารพุทธศาสตร์, 15*(2), 78-95.

Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes, 50*(2), 179-211. https://doi.org/10.1016/0749-5978(91)90020-T

Allport, G. W. (1954). *The nature of prejudice*. Addison-Wesley.

Asch, S. E. (1951). Effects of group pressure upon the modification and distortion of judgments. In H. Guetzkow (Ed.), *Groups, leadership, and men: Research in human relations* (pp. 177-190). Carnegie Press.

Cialdini, R. B. (1993). *Influence: The psychology of persuasion* (Rev. ed.). William Morrow.

Corrigan, P. W., & Watson, A. C. (2002). Understanding the impact of stigma on people with mental illness. *World Psychiatry, 1*(1), 16-20.

Festinger, L. (1957). *A theory of cognitive dissonance*. Stanford University Press.

Fiske, S. T., Cuddy, A. J. C., Glick, P., & Xu, J. (2002). A model of (often mixed)

stereotype content: Competence and warmth respectively follow from perceived status and competition. *Journal of Personality and Social Psychology, 82*(6), 878-902. https://doi.org/10.1037/0022-3514.82.6.878

Goffman, E. (1963). *Stigma: Notes on the management of spoiled identity*. Prentice-Hall.

Haller, B., & Dorries, B. (2010). Disability and the media: Prescriptions for change. In C. Keith (Ed.), *Cross-cultural perspectives on policy and practice: Deconstructing disability* (pp. 157-171). Routledge.

Jones, J. M. (1997). *Prejudice and racism* (2nd ed.). McGraw-Hill.

Link, B. G., & Phelan, J. C. (2001). Conceptualizing stigma. *Annual Review of Sociology, 27*, 363-385. https://doi.org/10.1146/annurev.soc.27.1.363

Pager, D., & Shepherd, H. (2008). The sociology of discrimination: Racial discrimination in employment, housing, credit, and consumer markets. *Annual Review of Sociology, 34*, 181-209. https://doi.org/10.1146/annurev.soc.33.040406.131740

Shakespeare, T. (2014). *Disability rights and wrongs revisited* (2nd ed.). Routledge.

Sherif, M. (1936). *The psychology of social norms*. Harper.

Tajfel, H., & Turner, J. C. (1979). An integrative theory of intergroup conflict. In W. G. Austin & S. Worchel (Eds.), *The social psychology of intergroup relations* (pp. 33-47). Brooks/Cole.

World Health Organization & World Bank. (2011). *World report on disability*. World Health Organization. https://www.who.int/publications/i/item/9789241564182

อคติและความกลัวในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม: การวิเคราะห์เชิงบูรณาการผ่านกรอบจิตวิทยาและบริบทวัฒนธรรมไทย‡‡

BIAS AND FEAR IN SOCIAL INTERACTION: AN INTEGRATIVE ANALYSIS THROUGH PSYCHOLOGY AND THAI CULTURAL CONTEXT.

พระมหาจิรายุทธ อธิปญฺโญ (พลพุทธา)[1], เอกบดินทร์ ลี[2], ฐิติพร ศรีจันทร์[3], อีเทิ่น ซิงค์[4] และ ณัฐชานันท์ ไตรวัฒนวงษ์[5]

Phramaha Chirayut Athipanyo (Phonphuttha)[1], Akebadin Lee[2], Thitiporn Srichan[3], Aithoen Sing[4] and Natchanan Traiwattanawong[5]

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย[1-5], ประเทศไทย

Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University[1-5], Thailand

Corresponding Author's Email: Natchanan.tra@mbu.ac.th

บทคัดย่อ

ความกลัวและอคติในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นปรากฏการณ์สำคัญที่ส่งผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อคุณภาพชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความสามารถในการปรับตัวของบุคคลในสังคมร่วมสมัย ปรากฏการณ์ดังกล่าวมิได้เป็นเพียงอารมณ์ชั่วคราวที่เกิดขึ้นแล้วดับไป หากแต่เป็นแบบแผนของความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมที่ดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องและหล่อหลอมการตีความสิ่งเร้าทางสังคมให้เป็นภัยคุกคาม แม้ในสถานการณ์ที่เป็นกลางหรือไม่รุนแรง บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลไกทางจิตวิทยา ที่อยู่เบื้องหลังอคติและความกลัวในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ผ่านกรอบทฤษฎีเชิงบูรณาการ 3

‡‡พระมหาจิรายุทธ อธิปญฺโญ (พลพุทธา), เอกบดินทร์ ลี, ฐิติพร ศรีจันทร์, อีเทิ่น ซิงค์ และ ณัฐชานันท์ ไตรวัฒนวงษ์. (2569). อคติและความกลัวในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม: การวิเคราะห์เชิงบูรณาการผ่านกรอบจิตวิทยาและบริบทวัฒนธรรมไทย. วารสารการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่, 1(3), 79-91.

Phramaha Chirayut Athipanyo (Phonphuttha), Akebadin Lee, Thitiporn Srichan, Aithoen Sing and Natchanan Traiwattanawong. (2026). BIAS AND FEAR IN SOCIAL INTERACTION: AN INTEGRATIVE ANALYSIS THROUGH PSYCHOLOGY AND THAI CULTURAL CONTEXT.

Journal of social development and modern citizen, 1(3), 79-91.

Website: https://so13.tci-thaijo.org/index.php/jdc

มิติ ได้แก่ มิติทางการรู้คิด (cognitive) โดยอาศัยทฤษฎีความเชื่อหลักของ Beck (1976) และแบบจำลองความวิตกกังวล ทางสังคมของ Clark and Wells (1995) มิติทางประสาทชีววิทยา (neurobiological) โดยอาศัยงานของ LeDoux (2003) เกี่ยวกับระบบการตอบสนองต่อภัยคุกคามของอะมิกดาลา และมิติทางวัฒนธรรม (cultural) โดยอาศัยแนวคิด อัตลักษณ์แบบพึ่งพากลุ่มของ Markus and Kitayama (1991) การวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่าอคติทางความคิด เช่น การตีความเชิงลบ การอ่านใจผู้อื่น และการคาดการณ์หายนะ ทำงานร่วมกับกลไกประสาทที่ตอบสนองต่อภัยคุกคาม ทางสังคมอย่างรวดเร็ว และได้รับการเสริมแรงผ่านพฤติกรรมหลีกเลี่ยงตามกลไกการเรียนรู้สองปัจจัยของ Mowrer (1960) ในบริบทสังคมไทย ค่านิยมเรื่องความเกรงใจ การรักษาหน้า และความกลมเกลียวของกลุ่มเป็นปัจจัยเสริม ที่ทำให้บุคคลไวต่อการประเมินจากผู้อื่นเป็นพิเศษ บทความนี้เสนอให้พัฒนามาตรการทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อบรรเทาอคติทางความคิดและความกลัวทางสังคม อันจะนำไปสู่การส่งเสริมสุขภาวะทางจิตในสังคมไทย

คำสำคัญ: อคติทางสังคม, ความกลัวทางสังคม, วัฒนธรรมไทย, ความวิตกกังวลทางสังคม

Abstract

Fear and bias in social interaction represent significant phenomena within the context of social psychology and Thai culture, as they profoundly affect quality of life, interpersonal relationships, and individuals' ability to adapt in contemporary society. These forms of fear and bias are not merely temporary emotions that arise and dissipate; rather, they constitute enduring patterns of cognition, emotion, and behavior that continuously shape the interpretation of social reality as threatening, even when objective circumstances are neutral or non-severe. This academic article aims to analyze the psychological mechanisms underlying bias and fear in social interaction through an integrative three-dimensional theoretical framework: the cognitive dimension, drawing upon Beck's (1976) core belief theory and Clark and Wells's (1995) cognitive model of social anxiety; the neurobiological dimension, drawing upon LeDoux's (2003) research on the amygdala-based threat response system; and the cultural dimension, drawing upon Markus and Kitayama's (1991)

concept of interdependent self-construal. The analysis reveals that cognitive biases—such as negative interpretation bias, mind reading, and catastrophizing—interact with rapid neurobiological threat detection mechanisms and are reinforced through avoidance behaviors consistent with Mowrer's (1960) two-factor learning theory. In the Thai cultural context, values of kreng jai (consideration for others), face-saving, and group harmony serve as additional factors that heighten individuals' sensitivity to social evaluation. The article proposes the development of social and cultural measures to alleviate cognitive bias and social fear, thereby promoting psychological wellbeing in Thai society.

Keywords: social bias, social fear, Thai culture, social anxiety

บทนำ

ในสังคมร่วมสมัยที่การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการแสดงออกในพื้นที่สาธารณะมีบทบาทสำคัญ ต่อความก้าวหน้าทางการศึกษาและวิชาชีพ ความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างมั่นใจ จึงเป็นทุนทางจิตสังคม (psychosocial capital) ที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง ทั้งในระดับบุคคลที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเอง และในระดับสังคมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการทำงานร่วมกันและการสร้างสรรค์นวัตกรรม อย่างไรก็ตาม บุคคลจำนวนไม่น้อยประสบกับอคติทางความคิดและความกลัวต่อการถูกประเมินจากผู้อื่น ซึ่งส่งผลให้เกิด การหลีกเลี่ยงสถานการณ์ทางสังคม การจำกัดบทบาทของตนเอง และการลดทอนศักยภาพในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ (Rapee & Heimberg, 1997; Stein & Stein, 2008) ปัญหาดังกล่าวมิได้เป็นเพียงประสบการณ์ส่วนบุคคล หากแต่เชื่อมโยงกับกลไกทางจิตวิทยา ระบบประสาท และโครงสร้างคุณค่าทางสังคมอย่างซับซ้อนและลึกซึ้ง

สังคมไทยในปัจจุบันกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ ทั้งจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้เส้นแบ่ง ระหว่างวัฒนธรรมเลือนลาง เทคโนโลยีดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงวิถีการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ และการแข่งขัน ทางการศึกษาและการทำงานที่ทวีความเข้มข้น พื้นที่ออนไลน์กลายเป็นเวทีสำคัญที่ทำให้การประเมินทางสังคมเกิดขึ้น อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ขณะเดียวกัน ค่านิยมดั้งเดิมของสังคมไทยเรื่องความเกรงใจ การรักษาหน้า และความกลม

เกลียวของกลุ่มยังคงมีอิทธิพลต่อการกำกับพฤติกรรมของบุคคล (Komin, 1991) บริบทที่ซับซ้อนดังกล่าว อาจเพิ่มความไวต่อการถูกประเมิน และเอื้อต่อการก่อตัวของความวิตกกังวลทางสังคมในรูปแบบที่มีลักษณะเฉพาะ

แม้ว่างานวิจัยจำนวนมากในต่างประเทศจะอธิบายความกลัวทางสังคมผ่านกรอบทฤษฎีทางความคิด พฤติกรรม และประสาทชีววิทยา แต่ยังคงมีช่องว่างทางวิชาการที่สำคัญในประเด็นการบูรณาการกรอบทฤษฎีดังกล่าว เข้ากับบริบทวัฒนธรรมไทยอย่างเป็นระบบ (Hofmann et al., 2010) การทำความเข้าใจปรากฏการณ์ความกลัวทางสังคมในบริบทไทยจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยทางวัฒนธรรมที่แตกต่าง เช่น ระบบคุณค่าแบบกลุ่มนิยม ค่านิยมเรื่องลำดับชั้น และบรรทัดฐานเกี่ยวกับความสุภาพและการยับยั้งชั่งใจ ซึ่งอาจมีบทบาทเป็นทั้งปัจจัยปกป้องและปัจจัยเสี่ยง ในเวลาเดียวกัน (Heinrichs et al., 2006)

บทความวิชาการนี้จึงมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ได้แก่ (1) วิเคราะห์กลไกทางจิตวิทยาที่อยู่เบื้องหลังอคติ และความกลัวในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ผ่านกรอบทฤษฎีเชิงบูรณาการ 3 มิติ ได้แก่ มิติทางการรู้คิด ประสาทชีววิทยา และวัฒนธรรม และ (2) เสนอแนวทางการพัฒนามาตรการทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อบรรเทาอคติ ทางความคิดและความกลัวทางสังคมในบริบทสังคมไทย

กรอบแนวคิดและการทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีความเชื่อหลักและอคติทางการรู้คิด (Beck's Core Belief Theory)

กรอบแนวคิดทางการรู้คิดของ Aaron T. Beck (1976) ถือเป็นรากฐานสำคัญในการทำความเข้าใจกลไก ทางจิตวิทยาที่อยู่เบื้องหลังอคติและความกลัวทางสังคม กรอบแนวคิดนี้อธิบายว่าความเชื่อหลัก (core beliefs) เชิงลบเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งก่อรูปตั้งแต่วัยเด็กจากประสบการณ์การเลี้ยงดูที่เน้นการประเมินผล การตำหนิเมื่อผิดพลาด หรือการให้คุณค่าแบบมีเงื่อนไข เป็นปัจจัยกำหนดการตีความประสบการณ์ทางสังคมอย่างลึกซึ้ง ความเชื่อหลักเหล่านี้มีลักษณะเป็นโครงสร้างความรู้ที่ฝังแน่น มั่นคง และมักทำงานในระดับอัตโนมัติโดยไม่ผ่านการตรวจสอบอย่างมีสติ

เมื่อบุคคลที่มีความเชื่อหลักเชิงลบเผชิญสถานการณ์ที่ต้องแสดงออกต่อหน้าผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอ ในที่ประชุม การพูดคุยกับคนแปลกหน้า หรือแม้เพียงการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ความเชื่อหลักจะกระตุ้น ให้เกิดความคิดอัตโนมัติ (automatic thoughts) เชิงลบ

ขึ้นมาทันที เช่น ความคิดว่า "ฉันจะพูดผิดแน่นอน" "คนอื่นจะมองว่าฉันโง่" หรือ "ฉันไม่คู่ควรที่จะอยู่ที่นี่" นำไปสู่อารมณ์กลัว อับอาย และพฤติกรรมหลีกเลี่ยง

อคติทางความคิด (cognitive biases) ที่เกี่ยวข้องกับความกลัวทางสังคมมีหลายประเภทที่ทำงานร่วมกัน อย่างเป็นระบบ ได้แก่ (1) การตีความเชิงลบ (negative interpretation bias) คือการตีความสถานการณ์ ที่กำกวมไปในทางลบเสมอ (2) การอ่านใจผู้อื่น (mind reading) คือการสันนิษฐานว่ารู้ความคิดของผู้อื่น โดยไม่มีหลักฐาน และ (3) การคาดการณ์หายนะ (catastrophizing) คือการคาดคะเนผลลัพธ์ที่เลวร้ายที่สุด จากสถานการณ์ อคติเหล่านี้ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้สถานการณ์ที่กำกวมถูกประเมินว่าเป็นภัยคุกคาม ล่วงหน้า ก่อนที่จะมีข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสิน

แบบจำลองความวิตกกังวลทางสังคมของ Clark and Wells

แบบจำลองความวิตกกังวลทางสังคมของ Clark and Wells (1995) เป็นทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับ อย่างกว้างขวางในการอธิบายกระบวนการทางจิตวิทยาที่ดำรงรักษาความวิตกกังวลทางสังคม เมื่อบุคคลรู้สึกว่า กำลังถูกประเมินจากผู้อื่น จะเกิดกระบวนการทางจิตวิทยาหลายประการที่ทำงานร่วมกัน ประการแรก ความสนใจ จะเบี่ยงเข้าสู่ตนเอง (self-focused attention) อย่างเข้มข้น บุคคลจะเริ่มสังเกตและตรวจสอบอาการทางกาย ของตนเอง เช่น มือสั่น เสียงสั่น หน้าแดง หรือหัวใจเต้นเร็ว และตีความอาการเหล่านี้ว่าเป็นสัญญาณว่า ตนกำลังแสดงออกอย่างไม่เหมาะสม

ประการที่สอง บุคคลจะสร้างภาพแทนตน (self-image) ในเชิงลบ โดยจินตนาการว่าตนเองปรากฏในสายตา ผู้อื่นอย่างน่าอับอาย ภาพจินตนาการเหล่านี้มีพลังทางอารมณ์สูงและยิ่งตอกย้ำความเชื่อเดิมว่าตนเองไม่สามารถรับมือ กับสถานการณ์ทางสังคมได้ ประการที่สาม ภายหลังเหตุการณ์ทางสังคม บุคคลมักเข้าสู่กระบวนการทบทวน เหตุการณ์ย้อนหลัง (post-event processing) อย่างยืดเยื้อ โดยมุ่งเน้นไปที่ข้อบกพร่องและความผิดพลาดของตนเอง กระบวนการนี้สอดคล้องกับแนวคิด Spotlight Effect ของ Gilovich, Medvec and Savitsky (2000) ที่ระบุว่า มนุษย์มีแนวโน้มประเมินว่าตนเป็นจุดสนใจของผู้อื่นมากเกินความเป็นจริง

ระบบการตอบสนองต่อภัยคุกคามทางประสาทชีววิทยา

งานวิจัยของ Joseph E. LeDoux (2003) ได้เผยให้เห็นบทบาทสำคัญของอะมิกดาลา (amygdala) ซึ่งเป็นโครงสร้างสมองในระบบลิมบิก ในการตรวจจับและตอบสนองต่อภัยคุกคามทางสังคมอย่างรวดเร็ว น่าสนใจคือ อะมิกดาลาสามารถประมวลผลสัญญาณภัยคุกคาม

ได้ก่อนที่กระบวนการคิดเชิงเหตุผลของสมองส่วนคอร์เท็กซ์จะเข้ามามีบทบาทเต็มที่ กระบวนการนี้เรียกว่า "เส้นทางด่วน" (low road) ของการประมวลผลทางอารมณ์ ซึ่งช่วยให้มนุษย์สามารถตอบสนองต่อภัยคุกคามได้อย่างรวดเร็วเพื่อความอยู่รอด

อย่างไรก็ตาม ในบริบทของความกลัวทางสังคม ระบบการตอบสนองอย่างรวดเร็วนี้อาจทำงานในลักษณะ ที่เกินจำเป็น เมื่ออะมิกดาลาตรวจจับสัญญาณทางสังคมที่คล้ายกับภัยคุกคาม เช่น สีหน้าที่ดูเคร่งเครียด น้ำเสียงที่เฉยชา หรือท่าทีที่ตีความได้ว่าไม่สนใจ จะเกิดการกระตุ้นระบบประสาทอัตโนมัติขึ้นทันที ส่งผลให้เกิด ปฏิกิริยา "สู้หรือหนี" (fight-or-flight response) อาการทางกายเหล่านี้มักถูกบุคคลตีความว่าเป็น **"สัญญาณ ของความผิดปกติ"** ก่อให้เกิดวงจรป้อนกลับระหว่างร่างกายกับความคิดที่เสริมแรงกันเอง

ทฤษฎีการเรียนรู้สองปัจจัย (Two-Factor Learning Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้สองปัจจัยของ O. Hobart Mowrer (1960) ให้กรอบอธิบายที่สำคัญเกี่ยวกับกลไก การดำรงอยู่ของความกลัวและการหลีกเลี่ยงทางสังคม ทฤษฎีนี้แบ่งกระบวนการเรียนรู้ออกเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกคือการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (classical conditioning) ที่ทำให้สิ่งเร้าทางสังคมที่เคยเป็นกลาง กลายเป็นตัวกระตุ้นความกลัว เช่น ประสบการณ์ถูกล้อเลียนต่อหน้าชั้นเรียนอาจทำให้การพูดในที่สาธารณะ กลายเป็นสิ่งเร้าที่กระตุ้นความวิตกกังวล ขั้นตอนที่สองคือการวางเงื่อนไขแบบลงมือกระทำ (operant conditioning) ที่ทำให้พฤติกรรมหลีกเลี่ยงคงอยู่ผ่านการเสริมแรงทางลบ (negative reinforcement) เนื่องจากทันทีที่บุคคล หลีกเลี่ยงสถานการณ์ ระดับความวิตกกังวลจะลดลงอย่างรวดเร็ว สมองจึงเรียนรู้ว่าการถอยออกจากสถานการณ์ คือวิธีที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ

ทฤษฎีตัวชี้วัดทางสังคม (Sociometer Theory)

ทฤษฎี Sociometer ของ Leary and Baumeister (2000) เสนอมุมมองที่น่าสนใจเกี่ยวกับบทบาทของ การเห็นคุณค่าในตนเอง (self-esteem) ในบริบทของปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทฤษฎีนี้เสนอว่า self-esteem มิใช่เพียงลักษณะบุคลิกภาพที่คงที่ หากแต่ทำหน้าที่เสมือนตัวชี้วัดภายใน (internal gauge) ที่คอยติดตาม ระดับการยอมรับทางสังคมอย่างต่อเนื่อง เมื่อบุคคลรู้สึกว่าตนกำลังถูกยอมรับ self-esteem จะอยู่ในระดับสูง แต่เมื่อรู้สึกว่ากำลังถูกปฏิเสธ self-esteem จะลดลง ผู้ที่มี self-esteem ต่ำเป็นฐานจึงมีความไวต่อการประเมิน จากผู้อื่นเป็นพิเศษ และตอบสนองต่อสัญญาณทางสังคมที่กำกวมด้วยความวิตกกังวลในระดับที่สูงกว่าบุคคลที่มี self-esteem สูง

อัตลักษณ์แบบพึ่งพากลุ่ม (Interdependent Self-Construal)

แนวคิดอัตลักษณ์แบบพึ่งพากลุ่มของ Markus and Kitayama (1991) เป็นทฤษฎีที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการทำความเข้าใจความกลัวทางสังคมในบริบทวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมเอเชียตะวันออก ทฤษฎีนี้อธิบายว่า ในสังคมที่ให้ความสำคัญกับกลุ่ม (collectivistic societies) อัตลักษณ์ของบุคคลมิได้ถูกกำหนดโดยคุณลักษณะ ส่วนบุคคลเป็นหลัก หากแต่ถูกสร้างขึ้นผ่านความสัมพันธ์กับผู้อื่นและบทบาทที่ตนมีในกลุ่ม ดังนั้น ความผิดพลาดในที่สาธารณะจึงไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของบุคคล แต่อาจถูกตีความว่ากระทบต่อภาพลักษณ์ ของทั้งตนเองและกลุ่ม โครงสร้างแบบกลุ่มนิยมทำให้การประเมินจากสังคมมีอิทธิพลสูงต่อการสร้างอัตลักษณ์ ส่วนบุคคล

การวิเคราะห์ประเด็นตามหลักวิชาการ

โครงสร้างความคิดและกลไกการรับรู้เชิงลบ

ภายใต้กรอบการรู้คิด ความกลัวทางสังคมมิได้เกิดจากลักษณะเฉพาะของสถานการณ์ที่เผชิญ หากแต่เกิดจาก โครงสร้างความเชื่อหลักที่ก่อรูปตั้งแต่วัยเด็กและทำงานอย่างอัตโนมัติ เมื่อบุคคลเผชิญสถานการณ์ทางสังคม ความเชื่อหลักเชิงลบทำหน้าที่เสมือนแว่นกรองข้อมูล (cognitive filter) ที่เลือกรับข้อมูลที่สอดคล้องกับความเชื่อเดิม และปฏิเสธข้อมูลที่ขัดแย้ง ความคิดอัตโนมัติ เช่น "ถ้าพูดผิดจะถูกหัวเราะ" หรือ "ถ้าไม่สมบูรณ์แบบจะหมดคุณค่า" เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจนบุคคลอาจไม่ตระหนักว่าเป็นความคิดมิใช่ข้อเท็จจริง (Beck, 1976)

แบบจำลองเชิงกระบวนการของ Clark and Wells (1995) เสนอว่าเมื่อเกิดความวิตกกังวล บุคคลจะ หันความสนใจเข้าหาตนเองอย่างเข้มข้น เกิดการเฝ้าสังเกตสัญญาณทางกายอย่างต่อเนื่อง และจินตนาการภาพตนเอง ในสายตาผู้อื่นในทางลบ กระบวนการจดจ่อกับตนเองนี้ลดความสามารถในการประมวลผลข้อมูลจากภายนอก ทำให้บุคคลไม่สามารถรับรู้สัญญาณเชิงบวกจากผู้อื่น เช่น สีหน้าที่เป็นมิตร หรือการตอบสนองที่แสดงความสนใจ ผลลัพธ์คือความเชื่อเชิงลบได้รับการยืนยันซ้ำแล้วซ้ำเล่า เกิดเป็นวงจรความวิตกกังวลที่เลี้ยงตัวเองและยากต่อการหยุดยั้ง

มิติทางประสาทชีววิทยาและวงจรป้อนกลับ

ในระดับประสาทชีววิทยา สมองของมนุษย์มีระบบตรวจจับภัยคุกคามที่วิวัฒนาการมาเป็นเวลาหลายล้านปี โดยมีอะมิกดาลาเป็นศูนย์กลางในการประเมินว่าสิ่งเร้าใดเป็นภัยคุกคาม

และควรตอบสนองอย่างไร เมื่อระบบดังกล่าวถูกกระตุ้น จะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาหลายประการ ได้แก่ อัตราการเต้นของหัวใจเพิ่มขึ้น การหายใจถี่ขึ้น กล้ามเนื้อตึงตัว และมีเหงื่อออก อาการทางกายเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของปฏิกิริยา "สู้หรือหนี" แต่ในบริบทของความกลัวทางสังคม อาการเหล่านี้มักถูกบุคคลตีความว่าเป็น "หลักฐานที่ผู้อื่นสามารถมองเห็นได้" เกิดเป็นวงจรป้อนกลับระหว่างความคิด-ร่างกาย-อารมณ์ที่เสริมแรงกันเอง (LeDoux, 2003)

หากบุคคลเคยมีประสบการณ์เชิงลบในสถานการณ์ทางสังคม สมองอาจจดจำรูปแบบสัญญาณที่คล้ายคลึงกัน และลดเกณฑ์การกระตุ้น (lower the activation threshold) ให้ต่ำลง กล่าวคือ เพียงสิ่งเร้าที่คล้ายคลึงเล็กน้อย กับประสบการณ์เดิม เช่น น้ำเสียงที่คล้ายกับเสียงของครูที่เคยตำหนิ ก็อาจเพียงพอที่จะกระตุ้นปฏิกิริยาความกลัว อย่างเต็มรูปแบบ กลไกนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าความกลัวทางสังคมมีพื้นฐานทางชีววิทยาที่สัมพันธ์กับระบบ การอยู่รอดของมนุษย์อย่างแท้จริง

การเรียนรู้ผ่านการหลีกเลี่ยงและการคงอยู่ของปัญหา

การหลีกเลี่ยงสถานการณ์ทางสังคมทำหน้าที่เป็นแรงเสริมทางลบ (negative reinforcement) ที่มีพลังสูง เนื่องจากทันทีที่บุคคลตัดสินใจไม่เข้าร่วมกิจกรรม ระดับความวิตกกังวลจะลดลงอย่างรวดเร็ว การลดลงของ ความทุกข์ทรมานนี้ทำให้สมองเรียนรู้ว่าการถอยออกจากสถานการณ์คือวิธีที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ จึงมีแนวโน้มที่จะเลือกหลีกเลี่ยงมากขึ้นเรื่อย ๆ (Mowrer, 1960) การหลีกเลี่ยงอาจปรากฏในรูปแบบที่ละเอียดอ่อน เช่น การนั่งอยู่เงียบ ๆ ในที่ประชุมโดยไม่แสดงความคิดเห็น หรือการใช้โทรศัพท์มือถือเป็นที่หลบหนีในสถานการณ์ ทางสังคม

ในระยะยาว การหลีกเลี่ยงสร้างผลกระทบเชิงโครงสร้างที่ร้ายแรงต่อระบบความคิดและพัฒนาการทางสังคม ประการแรก การไม่เผชิญหน้ากับสถานการณ์ทำให้บุคคลไม่มีโอกาสได้รับข้อมูลใหม่ที่อาจหักล้างความเชื่อเชิงลบ ประการที่สอง การหลีกเลี่ยงทำให้บุคคลขาดโอกาสฝึกฝนทักษะทางสังคม เช่น ทักษะการสนทนา การแสดงความคิดเห็น และการสร้างความสัมพันธ์ พฤติกรรมหลีกเลี่ยงจึงไม่ใช่เพียงการตอบสนองต่อความกลัว ชั่วคราว แต่กลายเป็นโครงสร้างการดำเนินชีวิตที่ยึดโยงกับความปลอดภัยมากกว่าการเติบโต

บริบทวัฒนธรรมไทยกับความกลัวต่อสายตาผู้อื่น

ในสังคมไทย ค่านิยมเรื่องความเกรงใจ การรักษาหน้า และการเคารพลำดับชั้นมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการกำหนดพฤติกรรมทางสังคมและการรับรู้เกี่ยวกับตนเองของบุคคล ความเกรงใจ ซึ่งหมายถึงการคำนึงถึง ความรู้สึกของผู้อื่นและหลีกเลี่ยงการสร้างความไม่

สบายใจ เป็นค่านิยมที่ส่งเสริมความกลมเกลียวในระดับหนึ่ง แต่ก็อาจทำให้บุคคลเก็บกดความต้องการของตนเองและหลีกเลี่ยงการแสดงออกที่อาจขัดแย้งกับผู้อื่น ความกลัว ในบริบทไทยจึงไม่ได้จำกัดอยู่ที่การถูกปฏิเสธส่วนบุคคลเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความกลัวที่จะทำให้ผู้อื่นเสียหน้า ความกลัวที่จะทำลายความกลมเกลียวของกลุ่ม และความกลัวที่จะถูกมองว่าไม่เคารพลำดับชั้น (สุพัตรา สุภาพ, 2536; Markus & Kitayama, 1991)

ระบบการศึกษาและครอบครัวไทยที่เน้นผลสัมฤทธิ์และการแข่งขันอาจเสริมสร้างแนวคิดแบบสมบูรณ์แบบนิยม (perfectionism) โดยไม่รู้ตัว เด็กที่เติบโตในสภาพแวดล้อมที่ให้รางวัลเฉพาะความสำเร็จและตำหนิความผิดพลาด อย่างรุนแรง อาจพัฒนาโครงสร้างความคิดที่ผูกคุณค่าของตนเองเข้ากับผลงานอย่างแยกไม่ออก เมื่อเผชิญสถานการณ์ สาธารณะ ความผิดพลาดเล็กน้อยจึงถูกตีความว่าเป็นภัยคุกคามต่ออัตลักษณ์ทั้งหมดของบุคคล ไม่ใช่เพียงเหตุการณ์ ที่สามารถแก้ไขหรือเรียนรู้ได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2544)

การเลี้ยงดูที่เน้นความสุภาพ การควบคุมอารมณ์ และการหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง ซึ่งเป็นรูปแบบที่พบได้ทั่วไป ในครอบครัวไทย ส่งผลให้เด็กเรียนรู้ที่จะยับยั้งการแสดงออกตั้งแต่วัยเยาว์ รูปแบบดังกล่าวอาจทำให้ บุคคลขาดทักษะในการสื่อสารความต้องการ ความคิดเห็นและอารมณ์ของตนอย่างมั่นใจและเปิดเผย ในระยะยาว อาจสร้างความขัดแย้งภายในระหว่าง "ความต้องการแสดงตัวตนและเป็นตัวของตัวเอง" กับ "ความกลัวที่จะสูญเสีย ความสัมพันธ์และการยอมรับจากกลุ่ม" ความขัดแย้งภายในดังกล่าวสะสมเป็นความตึงเครียดทางอารมณ์ ที่อาจแสดงออกในรูปแบบของความวิตกกังวลทางสังคมและความรู้สึกว่าต้อง "แสดง" ตลอดเวลา (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2544)

อภิปรายและแสดงทัศนะทางวิชาการ

จากการวิเคราะห์ผ่านกรอบทฤษฎีเชิงบูรณาการ 3 มิติ พบว่าอคติและความกลัวต่อการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เป็นผลลัพธ์ของกระบวนการหลายระดับที่เชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อน ตั้งแต่โครงสร้างความเชื่อภายใน ที่ก่อรูปตั้งแต่วัยเด็ก อคติในการตีความที่บิดเบือนการรับรู้ กลไกประสาทที่ตอบสนองต่อภัยคุกคามอย่างรวดเร็ว และอัตโนมัติ พฤติกรรมหลีกเลี่ยงที่ได้รับการเสริมแรงทางลบ ไปจนถึงบริบททางวัฒนธรรมที่กำหนดคุณค่า ของการยอมรับทางสังคม กระบวนการเหล่านี้มีปฏิสัมพันธ์อย่างซับซ้อน สร้างวงจรป้อนกลับที่เสริมแรงกันเอง

ข้อค้นพบที่สำคัญของการวิเคราะห์นี้คือ ความกลัวทางสังคมในบริบทไทยมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่าง จากบริบทตะวันตกอย่างมีนัยสำคัญ ในวัฒนธรรมตะวันตกที่เน้นอัตลักษณ์แบบอิสระ (independent self-construal) ความกลัวทางสังคมมักเกี่ยวข้องกับการถูกปฏิเสธส่วนบุคคล แต่ในบริบทไทยที่ให้ความสำคัญ กับอัตลักษณ์แบบพึ่งพากลุ่ม (interdependent self-construal) ความกลัวขยายไปสู่มิติที่กว้างกว่า รวมถึงความกังวลว่าจะทำให้กลุ่ม "เสียหน้า" และความกลัวที่จะทำลายความกลมเกลียวของกลุ่ม (Markus & Kitayama, 1991)

การทำความเข้าใจปรากฏการณ์นี้อย่างบูรณาการช่วยให้เห็นภาพรวมที่ชัดเจนว่าความกลัวทางสังคมไม่ได้เกิดจาก "ความอ่อนแอส่วนบุคคล" หรือ "ลักษณะนิสัยที่ต้องแก้ไข" หากแต่เป็นผลของระบบความคิด อารมณ์ ร่างกาย และสังคมที่ทำงานประสานกันอย่างซับซ้อน (ประเวศ วะสี, 2548) มุมมองเชิงบูรณาการนี้มีนัยสำคัญต่อ การออกแบบมาตรการช่วยเหลือเนื่องจากแสดงให้เห็นว่าการแก้ปัญหาความกลัวทางสังคมจำเป็นต้องดำเนินการ ในหลายระดับพร้อมกัน ทั้งในระดับบุคคล (การปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรม) ระดับสัมพันธภาพ (การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการแสดงออก) และระดับวัฒนธรรม (การพัฒนาบรรทัดฐานที่ยอมรับความแตกต่าง และความผิดพลาด)

ข้อจำกัดที่ควรตระหนักในการวิเคราะห์นี้มีหลายประการ ประการแรก เป็นการวิเคราะห์เชิงทฤษฎี ที่อาศัยการทบทวนวรรณกรรม จึงยังขาดข้อมูลเชิงประจักษ์จากการวิจัยภาคสนามในบริบทสังคมไทยโดยตรง ประการที่สอง กรอบทฤษฎีส่วนใหญ่พัฒนาจากบริบทตะวันตก จึงต้องพิจารณาความเหมาะสมทางวัฒนธรรม ในการนำไปประยุกต์ใช้อย่างรอบคอบ ประการที่สาม แหล่งอ้างอิงภาษาไทยบางรายการเป็นงานที่ตีพิมพ์ก่อน ค.ศ. 2000 ซึ่งอาจไม่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในยุคดิจิทัลอย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

จากการวิเคราะห์เชิงบูรณาการข้างต้น บทความนี้เสนอแนวทางการพัฒนามาตรการทางสังคมและวัฒนธรรม 3 ประการ ดังนี้

1. ควรพัฒนาและทดสอบโปรแกรมการเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์ (SEL) ที่บูรณาการแนวคิดการปรับเปลี่ยน อคติทางความคิด (cognitive restructuring) ให้เหมาะสมกับบริบทวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะการบูรณาการ ค่านิยมเรื่องความเกรงใจและความกลมเกลียวของกลุ่มเข้าในกระบวนการพัฒนา

2. ควรศึกษาผลของการสร้าง "พื้นที่ปลอดภัย" ในสถานศึกษาและสถานที่ทำงาน ที่เอื้อต่อการแสดงออก ทางอารมณ์และการเรียนรู้จากความผิดพลาด ต่อพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมของบุคคลในบริบท วัฒนธรรมไทย

3. ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods) เพื่อศึกษากลไกสำคัญ เช่น การหลีกเลี่ยง การทบทวนเหตุการณ์ซ้ำ (post-event processing) และอิทธิพลของการขัดเกลาทางสังคม ในครอบครัวไทยต่อการก่อรูปความเชื่อหลัก อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนามาตรการส่งเสริมสุขภาวะ ทางจิตที่สอดคล้องกับบริบทสังคมไทย

สรุป

อคติและความกลัวต่อการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากการทำงานร่วมกันของกระบวนการหลายระดับ ได้แก่ กระบวนการทางความคิด อารมณ์ ชีววิทยา และบริบททางวัฒนธรรม โดยเฉพาะ อย่างยิ่งในสังคมไทยที่ให้ความสำคัญกับความเกรงใจ การรักษาหน้า ลำดับชั้น และความกลมเกลียวของกลุ่ม ในระดับความคิด ความเชื่อหลักเชิงลบที่ก่อรูปตั้งแต่วัยเด็กนำไปสู่อคติทางความคิดหลายรูปแบบที่ทำให้สถานการณ์ ทางสังคมที่เป็นกลางถูกมองว่าเป็นภัยคุกคาม ในระดับชีววิทยา ระบบตรวจจับภัยคุกคามของสมองก่อให้เกิดปฏิกิริยาทางกายที่รวดเร็วและอัตโนมัติ ซึ่งเมื่อถูกตีความว่าเป็นสัญญาณของความผิดปกติ ยิ่งกระตุ้นความวิตกกังวล ให้ทวีความรุนแรง ในเชิงพฤติกรรม การหลีกเลี่ยงช่วยลดความกังวลในระยะสั้นแต่กลับทำให้ปัญหาคงอยู่ และทวีความรุนแรงในระยะยาว และในบริบทวัฒนธรรมไทย โครงสร้างแบบกลุ่มนิยมทำให้การประเมินจากผู้อื่น มีน้ำหนักสูงต่อการรับรู้คุณค่าของตนเอง

การทำความเข้าใจปรากฏการณ์นี้อย่างบูรณาการจะช่วยเปิดทางสู่การพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคมที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย การออกแบบมาตรการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องคำนึงถึงทุกมิติ ของปรากฏการณ์ ทั้งการปรับเปลี่ยนความคิดและความเชื่อในระดับบุคคล การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการแสดงออก และการพัฒนาบรรทัดฐานทางสังคมที่ยอมรับความหลากหลายและความไม่สมบูรณ์แบบ อันจะนำไปสู่การส่งเสริม สุขภาวะทางจิตของคนไทยอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2544). *การพัฒนาจิตลักษณะและพฤติกรรมของคนไทย*. สถาบันบัณฑิตพัฒน บริหารศาสตร์.

ประเวศ วะสี. (2548). *สังคมไทยกับการพัฒนา*. หมอชาวบ้าน.

สุพัตรา สุภาพ. (2536). *สังคมและวัฒนธรรมไทย*. ไทยวัฒนาพานิช.

Beck, A. T. (1976). *Cognitive therapy and the emotional disorders*. International Universities Press.

Clark, D. M., & Wells, A. (1995). A cognitive model of social phobia. In R. G. Heimberg, M. R. Liebowitz, D. A. Hope, & F. R. Schneier (Eds.), *Social phobia: Diagnosis, assessment, and treatment* (pp. 69-93). Guilford Press.

Gilovich, T., Medvec, V. H., & Savitsky, K. (2000). The spotlight effect in social judgment: An egocentric bias in estimates of the salience of one's own actions and appearance. *Journal of Personality and Social Psychology, 78*(2), 211-222. https://doi.org/10.1037/0022-3514.78.2.211

Heinrichs, N., Rapee, R. M., Alden, L. A., Bögels, S., Hofmann, S. G., Oh, K. J., & Sakano, Y. (2006). Cultural differences in perceived social norms and social anxiety. *Behaviour Research and Therapy, 44*(8), 1187-1197. https://doi.org/10.1016/j.brat.2005.09.006

Hofmann, S. G., Asnaani, A., & Hinton, D. E. (2010). Cultural aspects in social anxiety and social anxiety disorder. *Depression and Anxiety, 27*(12), 1117-1127. https://doi.org/10.1002/da.20759

Komin, S. (1991). *Psychology of the Thai people: Values and behavioral patterns*. Research Center, National Institute of Development Administration.

Leary, M. R., & Baumeister, R. F. (2000). The nature and function of self-esteem: Sociometer theory. In M. P. Zanna (Ed.), *Advances in experimental social psychology* (Vol. 32, pp. 1-62). Academic Press.

LeDoux, J. E. (2003). *The emotional brain: The mysterious underpinnings of emotional life*. Simon & Schuster.

Markus, H. R., & Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review, 98*(2), 224-253. https://doi.org/10.1037/0033-295X.98.2.224

Mowrer, O. H. (1960). *Learning theory and behavior*. Wiley.

Rapee, R. M., & Heimberg, R. G. (1997). A cognitive-behavioral model of anxiety in social phobia. *Behaviour Research and Therapy, 35*(8), 741-756. https://doi.org/10.1016/S0005-7967(97)00022-3

Stein, M. B., & Stein, D. J. (2008). Social anxiety disorder. *The Lancet, 371*(9618), 1115-1125. https://doi.org/10.1016/S0140-6736(08)60488-2

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

_**********_

1. นโยบายการตีพิมพ์ในการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่

วารสารการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่ เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีทางวิชาการสำหรับการเผยแพร่องค์ความรู้ งานวิจัย และบทความวิชาการในมิติการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่ ทั้งในเชิงแนวคิด ทฤษฎี วิธีวิจัย นโยบาย และการประยุกต์ใช้ในบริบทสังคมร่วมสมัย บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา **ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ เป็นราย 2 เดือน**

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์
ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน
ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน
ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคม – สิงหาคม
ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน – ตุลาคม
ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน – ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจารณ์หรือเสนอแนวคิดใหม่

3) บทความปริทัศน์และบทวิจารณ์หนังสือ (Book reviews) เป็นการวิจารณ์เพื่อสร้างสรรค์

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 - 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวนคำอยู่ที่ 300-350 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็น สากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ

2) บทนำ (Introduction) ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) ผลการวิจัย (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

5) อภิปรายผล (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) สรุป (Conclusion) /ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract)

2) บทนำ (Introduction)

3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ

4) สรุป (Conclusion)

5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

บทความปริทัศน์และบทวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) **ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ**

2) **ชื่อผู้เขียนและผู้ร่วมเขียนบทความ**

3) **สถาบันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ**

4) Corresponding Author's Email (**อีเมลผู้ติดต่อประสานบทความ**)

5) **ข้อมูลส่วนประกอบของหนังสือที่วิจารณ์ ดังนี้**

5.1 **ภาพปกหนังสือ**

5.2 **แปลจากหนังสือ**: .....

5.3 **ผู้เขียน**: .....

5.4 **ผู้แปล**: .....

5.5 **สำนักพิมพ์**: .....

5.6 **ปีที่พิมพ์**: .....

5.7 **จำนวนหน้า**: .....

6) **บทนำ** (Introduction)

7) **เนื้อเรื่อง** (Content)

8) **บทวิจารณ์**

9) **สรุป** (Conclusion)

10) **เอกสารอ้างอิง** (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้**วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA)** ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่างเช่น *การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้านและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนาคนสู่อุตสาหกรรมอนาคต เชื่อมโยงทรัพยากรบุคคล ความรอบรู้ นวัตกรรมทางความคิด และเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นหนึ่งเดียวกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม (ธนิต โสรัตน์, 2559)* โดยเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการอ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ /เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) พร้อมปีที่พิมพ์ ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย รูปเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตา ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอัตตาแล้วไซร้รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ” (วิ.ม. 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกสาวดี เชี่ยวชาญ, 2557)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (นิรมัย คุ้มรักษา และอัจจิมา ศิริพิบูลย์ผล, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งรายแรก แล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ทศพร คำผลศิริ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปีปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด) หรือหากเป็นแนวคิดทฤษฎี ก็ควรอ้างอิงเจ้าของแนวคิดทฤษฎี หรือบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Phathong, K., 2007)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลาง ตามด้วยนามสกุลของผู้แต่งรายที่สอง และตามด้วยอักษรย่อของชื่อภาษาอังกฤษ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Werker, J. F. & Desjardins, R. N, 2004)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Bloom, B. S., et al.)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.//สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อหนังสือ.//(ครั้งที่พิมพ์).//สถานที่พิมพ์/:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษฎา ผาทอง. (2548). ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).//ชื่อเรื่อง/(เลขหน้าที่อ้าง).//สถานที่พิมพ์/: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ชลิตา บัณฑุวงศ์. (2556 ข้าวและชาวนาไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลง ใน พจนก กาญจนจันทร (บรรณาธิการ), คน ข้าว นา ควาย ในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (หน้า 39-68). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร.//ปีที่/(ฉบับที่), /เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษฎา ผาทอง และคณะ. (2562). พระพุทธศาสนากับการเมือง. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทรรศน์, 3(2), 16-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ใน ชื่อสารานุกรม,/(เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง). สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทอาจพันธ์. (2537). หม้อคอควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมืองฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้น.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อหนังสือพิมพ์,/เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.//ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

พรไทย ศิริสาธิตกิจ. (2558). การพัฒนารูปแบบการปรับตัวของชาวนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นายมนัส ภาคภูมิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.//(วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).//ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.//(ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

ไชยศิริ ลีศิริกุล. (5 พ.ย. 2562). วิถีการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานข้าว. (พระมหาปรัชญ์ อัตถาพร, สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.//เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ฤทัยชนก จริงจิตร. (2555). กลยุทธ์ข้าวไทยบนฐาน AEC เพื่อก้าวสู่การเป็น Trading Nation เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก http://www.tpso.moc.go.th/sites/default/files/862-img.pdf

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562 . เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).//ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระบทสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจนุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. (2558). คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM) Promotion Manual (DSPM). เชียงใหม่: สยามพิมพ์นานา.

ประภัสสร ปรี่เอี่ยม และธรรมนูญ รวีผ่อง. (2554). ผลการส่งเสริมพัฒนาการ กล้ามเนื้อมัดเล็กสำหรับเด็กพัฒนาการช้าโดยพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษใน จังหวัดมหาสารคาม. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.

พระสุดรักษ์ วิสุทฺโธ และเดชชาติ ตรีทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 2(2), 8-13

พระสถาพร ปุณฺณนนฺโท (รำจวนจร) และคณะ. (2562). การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสา ของชุมชนวัดสระเกษ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 3(2), 16-31.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎกๆ 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานสาธารณสุขอ่างทอง. (2560). รายงานทารกน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ DSPMปีงบประมาณ 2560 (อินเตอร์เน็ต). เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2562 จาก http://atg.hdc.moph.go.th

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. (2563). ศิลปะการแห่งโนราห์. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phatthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.

Elizabet, B. (1990). Ecotourism: The Potentials and Pitfalls. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.

Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helpgiving practices and family-Centered care. Pediatr Nurs, 22(2), 334-337.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ของวารสารการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่ ได้ที่ https://so13.tci-thaijo.org/index.php/jdc/about/submissions เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : journal.jd.and.c@gmail.com

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่ หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสารลิ้งค์ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

[บทความวิจัยกรณีบทความภาษาไทย]

ชื่อบทความ (ไทย) XXXXXXXXXXXXX (20 pt) §§

ชื่อบทความ (อังกฤษ) XXXXXXXX(18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน[1] (ไทย) xxxxxxxxxxxx (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน[1] (อังกฤษ) xxxxxxxxxxxx (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด[1] xxxxxxxxxxxx (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด[1] (อังกฤษ) xxxxxxxxxxxx (12 pt)

Corresponding Author's Email: xxxxxxxxxxxx (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (250-300 คำ)

(16 pt)วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุประเภทของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด).....

.....

.....

คำสำคัญ: xxxxx, xxxxx, xxxxx (16 pt) (3-5 คำ)

Abstract (18 pt)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....

.....

Keywords: xxxxx, xxxxx, xxxxx (16 pt) (3-5 words)

---

§§ xxxx. (25xx). xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx. วารสารการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่, x(x), xx-xx.
xxxx. (20xx). xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx. Journal of social development and modern citizen, x(x), xx-xx.;
Website: https://so13.tci-thaijo.org/index.php/jdc

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ) .....

.....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ .....

.....

.....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา .....

.....

.....

4.สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ .....

.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (18 pt)

1. (16 pt) .....
2. (16 pt) .....
3. (16 pt) .....

สมมติฐานการวิจัย (18 pt) (ถ้ามี)

1. (16 pt) .....
2. (16 pt) .....
3. (16 pt) .....

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (18 pt)

1. (16 pt) .....
2. (16 pt) .....

สรุป (16 pt) .....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย, ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง, การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ, การเก็บรวบรวมข้อมูลการ

วิเคราะห์ข้อมูล.....

.....

ผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ.....

.....

.....

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

.....

.....

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

.....

.....

อภิปรายผล (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด.....

.....

.....

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

(16 pt) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กะทัดรัดได้ใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ ร่วมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

ตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การรักษาศีล 5 นำมาซึ่งการให้เกิดความรักและผูกพันต่อกันในหมู่สมาชิกในครอบครัว ชุมชนรู้สึกมั่นคง ปลอดภัยเมื่ออยู่ในครอบครัวที่รักษาศีล มั่นใจที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ร้ายแรงที่เกิดขึ้นในชีวิต เกิดการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันกันในชุมชน ที่สำคัญชาวบ้านเกิดรักสมานสามัคคีกันมากขึ้น ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย **1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้** ประกอบด้วย 1.1 ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย ควรส่งเสริมด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักศีล 5 โดยให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมตามวิถีพุทธ ตลอดถึงการส่งเสริมหน่วยอบรมประจำตำบล (อ.ป.ต.) ให้มีการเผยเพร่ในเชิงรุกให้มากขึ้น 1.2 ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วม ควรส่งเสริมการพัฒนาตามหลักศีล 5 โดยยึดแนวทางปฏิบัติในเชิงประจักษ์ด้านหลักเบญจศีล –เบญจธรรมตามวิถีชาวพุทธ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนในการระดมความคิด สติปัญญา และกำลัง เพื่อให้เห็นแนวทางในการพัฒนาที่หลากหลาย 1.3 ข้อเสนอแนะด้านการเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในมิติที่หลากหลาย เช่น การจัดนิทรรศการศีล 5 การมีศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามหลักศีล 5 การจัดประกวดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น 1.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรม ควรให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การแต่งกายผู้ชายเอาผ้าขาวม้าผูกเอว ผู้หญิงใส่ผ้าถุง ยิ้มง่ายทักทายไหว้กัน เป็นต้น 1.5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำชุมชนนำข่าวสารต่างๆ มาประชุมชาวบ้านมีผู้นำ

ท้องถิ่นที่คอยประสานงานหรือช่วยงานผู้นำชุมชน ติดภารกิจและจิตอาสาพัฒนาชุมชนเช่น อ.ส.ม. การเมืองการปกครองเน้นหลักประชาธิปไตยทุกคนได้แสดงความคิดเห็น ในการร่วมกันพัฒนาตนเองและส่วนรวม **2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป** จากประเด็นที่ค้นพบจากการวิจัยที่สำคัญ ทำให้เห็นถึงผลที่เกิดขึ้นจากการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ทั้งมาจากตัวแปรที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากประเด็นการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดถึงผลของการวิเคราะห์ข้อมูลในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล ฉะนั้น ประเด็นที่น่าจะนำมาทำการศึกษาคือเมื่อเราทราบแล้วว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของประชาชนแล้วนั้น ทีนี้สิ่งที่น่าจะทำการศึกษาวิจัยต่อไป คือการค้นหาเทคนิค วิธีการ หรือที่เรียกว่ากลยุทธ์ (strategy) เพื่อที่จะได้นำข้อค้นพบไปใช้กับหมู่บ้าน หน่วยงานต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมและก่อให้เกิดการพัฒนาตามสโลแกนที่ว่า “มีศีล มีสุข ปรองดอง สมานฉันท์ ชาวประชาอยู่เย็นเป็นสุข” สืบต่อไป

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีชื่อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง .....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt) APA Style .....

.....

.....

ตัวอย่าง

เกษฎา ผาทอง. (2564). *ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

ประภัสสร ปรี่เอี่ยม และธรรมนูญ รวีผ่อง. (2554). ผลการส่งเสริมพัฒนาการ กล้ามเนื้อมัดเล็กสำหรับเด็กพัฒนาการช้าโดยพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษใน จังหวัดมหาสารคาม. ใน *รายงานการวิจัย*. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.

พระสุดรักษ์ วิสุทฺโธ และเดชชาติ ตรีทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 2(2), 8-13

พระสถาพร ปุณฺณนนฺโท (รำจวนจร) และคณะ. (2562). การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสา ของชุมชนวัดสระเกษ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 3(2), 16-31.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2535). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎกำ 2500*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานสาธารณสุขอ่างทอง. (2560). *รายงานทารกน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ DSPMปีงบประมาณ 2560 (อินเตอร์เน็ต)*. เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2562 จาก http://atg.hdc.moph.go.th

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. (2563). *ศิลปะการแห่งโนราห์*. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phatthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.

Elizabet, B. (1990). *Ecotourism: The Potentials and Pitfalls*. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.

Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helpgiving practices and family-Centered care. *Pediatr Nurs*, 22(2), 334-337.

จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 8-12 หน้า
โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

[English Article]

Title (English)* (20 pt)

Author's name (English) XXXXXXXXXXX (14 points)[1]
Affair (English) XXXXXXXXXXXXXX (14 points)
Corresponding Author's Email: xxxxxxxxxxx (12 pt)

Abstract (18 pt)

(16 pt) .....
.....
.....

Keywords: xxxxx, xxxxx, xxxxx (16 pt) (3-5 words)

Introduction (18 pt)

(16 pt) .....
.....
.....

Objectives (18 pt)

1. (16 pt) .....
2. (16 pt) .....
3. (16 pt) .....

Literature Review (18 pt)

1. (16 pt) .....
2. (16 pt) .....
3. (16 pt) .....

Mothodology (18 pt)

---

* xxxx. (20xx). xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx. Journal of social development and modern citizen, x(x), xx-xx.; Website: https://so13.tci-thaijo.org/index.php/jdc

(16 pt) .....

.....

.....

Results (18 pt)

(16 pt) .....

.....

.....

Discussion (18 pt)

(16 pt) .....

.....

.....

Recommendation (18 pt)

(16 pt) .....

.....

.....

References (18 pt)

(16 pt) APA Style .....

.....

.....

The number of manuscripts should be between 8-12 pages.
Including tables, pictures, charts and reference documents.

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

[บทความวิชาการกรณีบทความภาษาไทย]

ชื่อบทความ (ไทย) XXXXXXXXXXXXX (20 pt) ***

ชื่อบทความ (อังกฤษ) XXXXXXXX(18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน[1] (ไทย) xxxxxxxxxxxx (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน[1] (อังกฤษ) xxxxxxxxxxx (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด[1] xxxxxxxxxxxx (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด[1] (อังกฤษ) xxxxxxxxxxx (12 pt)

Corresponding Author's Email: xxxxxxxxxxx (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (250-300 คำ)

(16 pt) .....

.....

คำสำคัญ: xxxxx, xxxxx, xxxxx (16 pt) (3-5 คำ)

Abstract (18 pt)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย .....

.....

.....

Keywords: xxxxx, xxxxx, xxxxx (16 pt) (3-5 words)

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

(16 pt) 1. ส่วนที่ 1 ความเป็นมาบริบท สภาพปัญหาของประเด็นที่ศึกษา/กรณีที่ศึกษา/กรณีพื้นที่ ประเด็นสำคัญการเขียนบทความทางวิชาการให้มีความน่าเชื่อถือจะต้องอ้างอิงเนื้อหาในบทความที่ได้เอาแนวคิดของผู้อื่นมาเป็นส่วนประกอบของบทความ .....

.....

.....

2. ส่วนที่ 2 หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เชิงวิชาการ แนวทางปฏิบัติ มาตรฐานการแก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริมพัฒนา (ใส่อ้างอิงและแนวคิดของผู้เขียนแทรกเข้าไปด้วย) .....

*** xxxx. (25xx). xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx. วารสารการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่, x(x), xx-xx.

xxxx. (20xx). xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx. Journal of social development and modern citizen, x(x), xx-xx.;

Website: https://so13.tci-thaijo.org/index.php/jdc

3. ส่วนที่ 3 แรงจูงใจที่อยากจะศึกษา เหตุผลความคาดหวัง คุณค่า ประโยชน์ ที่หวังได้จากการนำเสนอบทความให้แนวคิด แนวทางในการไปปรับใช้ในสังคมอย่างไร

เนื้อหา (18 pt)

(16 pt)

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

สรุป (18 pt)

(16 pt)

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt) APA Style

ตัวอย่าง

เกษฎา ผาทอง. (2564). *ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. ปทุมธานี:

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

ประภัสสร ปรี่เอี่ยม และธรรมนูญ รวีผ่อง. (2554). ผลการส่งเสริมพัฒนาการ กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กพัฒนาการช้าโดยพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษใน จังหวัดมหาสารคาม. ใน *รายงานการวิจัย*. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.

พระสุดรักษ์ วิสุทฺโธ และเดชชาติ ตรีทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 2(2), 8-13

พระสถาพร ปุณฺณนนฺโท (รำจวนจร) และคณะ. (2562). การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสา ของชุมชนวัดสระเกษ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 3(2), 16-31.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2535). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎกำ 2500*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานสาธารณสุขอ่างทอง. (2560). *รายงานทารกน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ DSPMปีงบประมาณ 2560 (อินเตอร์เน็ต)*. เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2562 จาก http://atg.hdc.moph.go.th

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. (2563). *ศิลปะการแห่งโนราห์*. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phatthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.

Elizabet, B. (1990). *Ecotourism: The Potentials and Pitfalls*. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.

Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helpgiving practices and family-Centered care. *Pediatr Nurs*, 22(2), 334-337.

จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 8-12 หน้า
โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความปริทัศน์และบทวิจารณ์หนังสือ

ชื่อบทความ (ไทย) XXXXXXXXXXXXX (20 pt) [†††]
ชื่อบทความ (อังกฤษ) XXXXXXXX(18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน[1] (ไทย) xxxxxxxxxxxx (14 pt)
ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน[1] (อังกฤษ) xxxxxxxxxxx (12 pt)
หน่วยงานต้นสังกัด[1] xxxxxxxxxxxx (ไทย) (14 pt)
หน่วยงานต้นสังกัด[1] (อังกฤษ) xxxxxxxxxxx (12 pt)
Corresponding Author's Email: xxxxxxxxxxx (12 pt)

(14 pt)
แปลจากหนังสือ:
ผู้เขียน:
ผู้แปล:
สำนักพิมพ์:
ปีที่พิมพ์:
จำนวนหน้า:

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

(16 pt) บริบท ความเป็นมา ของหนังสือหรือประเด็นที่ศึกษา.....

.....

.....

[†††] xxxx. (25xx). xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx. วารสารการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่, x(x), xx-xx.
xxxx. (20xx). xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx. Journal of social development and modern citizen, x(x), xx-xx.; Website: https://so13.tci-thaijo.org/index.php/jdc

เนื้อเรื่อง (18 pt)

(16 pt) องคประกอบของหนังสือหรือประเด็นที่ศึกษา บท หมวดหมู่ ลักษณะ ชนิด ประเภท วัตถุประสงค สาระ ประเด็น แงคิด มุมมอง ฯลฯ

บทวิจารณ์ (18 pt)

(16 pt) นำเสนอหลักการ แนวคิด ผานการวิเคราะห สังเคราะห วิจารณ ที่สะท้อนมุมมองเหตุผลความคาดหวัง ผลกระทบ สาระสำคัญ ตามหลักทฤษฎีเชิงวิชาการ พรอมเสนอแนะแนวทางเพื่อการแกไข การสงเสริมและพัฒนาตอยอด (อางอิงถามี)

จุดเด่น

จุดด้อย

สรุป (18 pt)

(16 pt) สรุปภาพรวมครอบคลุมผลการศึกษาที่นำเสนอ สะทอนคุณคา การนำไปใช ประโยชน เปนความเรียงไมใสเลขเปนขอมาตรา ไมเอียง ไมหนา ไมแทรกภาพโมเดล สะทอนคุณคาทางวิชาการ

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt) APA Style

จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 8-12 หน้า
โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

[English Article]

Title (English)* (20 pt)

Author's name (English) XXXXXXXXXX (14 points)[1]

Affair (English) XXXXXXXXXXXXX (14 points)[1]

Corresponding Author's Email: xxxxxxxxxxx (12 pt)

Abstract (18 pt)

(16 pt) .....

.....

.....

Keywords: xxxxx, xxxxx, xxxxx (16 pt) (3-5 words)

Introduction (18 pt)

(16 pt) .....

.....

.....

Body of Knowledge (18 pt)

(16 pt) .....

.....

.....

Conclusions (18 pt)

(16 pt) .....

.....

* xxxx. (20xx). xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx. Journal of social development and modern citizen, x(x), xx-xx.; Website: https://so13.tci-thaijo.org/index.php/jdc

References (18 pt)

(16 pt) APA Style .....

.....

.....

The number of manuscripts should be between 8-12 pages.
Including tables, pictures, charts and reference documents.

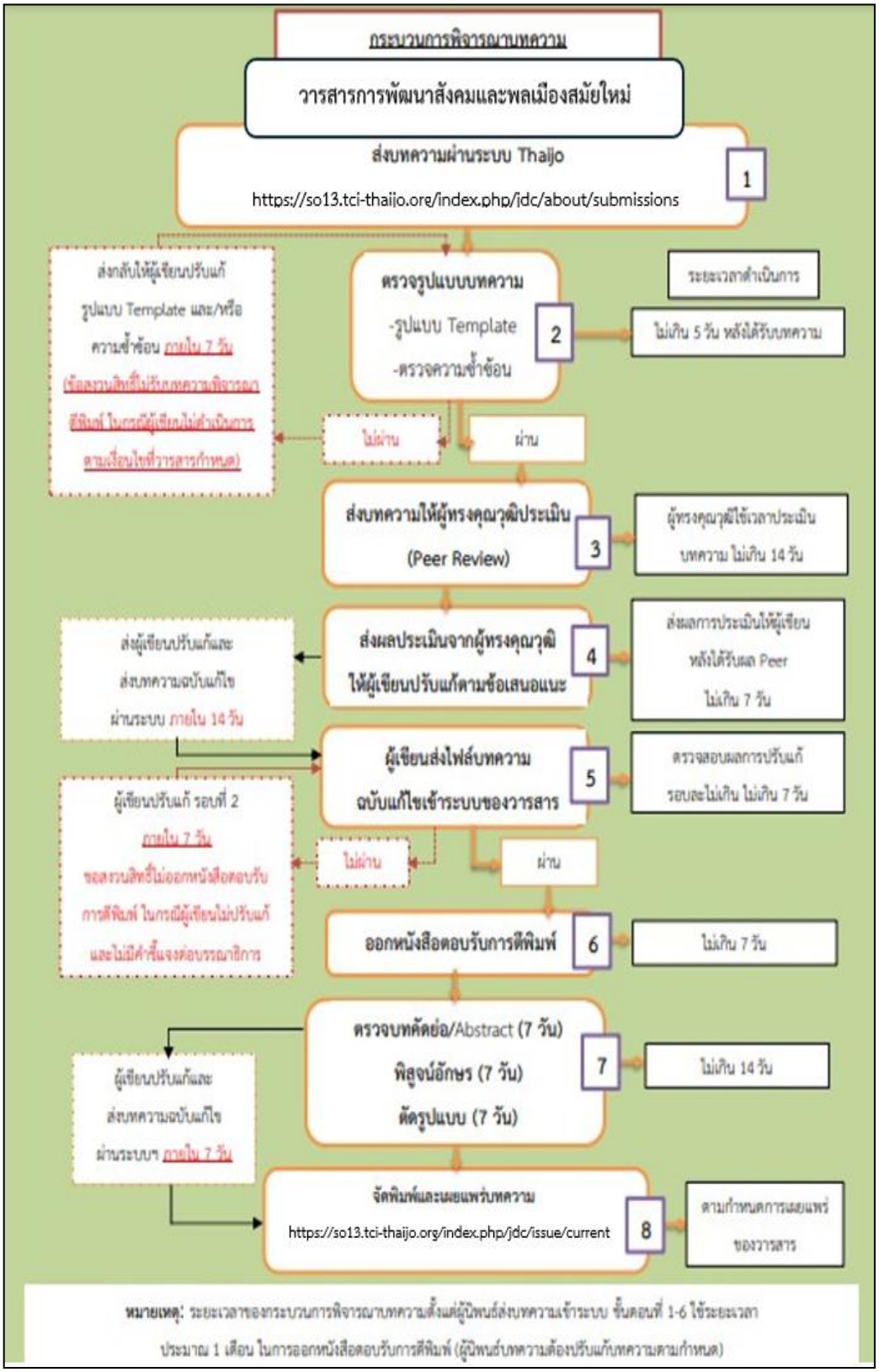
กระบวนการพิจารณาบทความ
วารสารการพัฒนาสังคมและพลเมืองสมัยใหม่
ส่งบทความผ่านระบบ Thaijo
https://so13.tci-thaijo.org/index.php/jdc/about/submissions
1
ตรวจรูปแบบบทความ
-รูปแบบ Template
-ตรวจความซ้ำซ้อน
2
ระยะเวลาดำเนินการ
ไม่เกิน 5 วัน หลังได้รับบทความ
ส่งกลับให้ผู้เขียนปรับแก้
รูปแบบ Template และ/หรือ
ความซ้ำซ้อน ภายใน 7 วัน
(ข้อสงวนสิทธิ์ไม่รับบทความพิจารณา
ตีพิมพ์ ในกรณีผู้เขียนไม่ดำเนินการ
ตามเงื่อนไขที่วารสารกำหนด)
ไม่ผ่าน
ผ่าน
ส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน
(Peer Review)
3
ผู้ทรงคุณวุฒิใช้เวลาประเมิน
บทความ ไม่เกิน 14 วัน
ส่งผลประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ
ให้ผู้เขียนปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ
4
ส่งผลการประเมินให้ผู้เขียน
หลังได้รับผล Peer
ไม่เกิน 7 วัน
ส่งผู้เขียนปรับแก้และ
ส่งบทความฉบับแก้ไข
ผ่านระบบ ภายใน 14 วัน
ผู้เขียนส่งไฟล์บทความ
ฉบับแก้ไขเข้าระบบของวารสาร
5
ตรวจสอบผลการปรับแก้
รอบละไม่เกิน ไม่เกิน 7 วัน
ผู้เขียนปรับแก้ รอบที่ 2
ภายใน 7 วัน
ขอสงวนสิทธิ์ไม่ออกหนังสือตอบรับ
การตีพิมพ์ ในกรณีผู้เขียนไม่ปรับแก้
และไม่มีคำชี้แจงต่อบรรณาธิการ
ไม่ผ่าน
ผ่าน
ออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์
6
ไม่เกิน 7 วัน
ตรวจบทคัดย่อ/Abstract (7 วัน)
พิสูจน์อักษร (7 วัน)
ตัดรูปแบบ (7 วัน)
7
ไม่เกิน 14 วัน
ผู้เขียนปรับแก้และ
ส่งบทความฉบับแก้ไข
ผ่านระบบฯ ภายใน 7 วัน
จัดพิมพ์และเผยแพร่บทความ
https://so13.tci-thaijo.org/index.php/jdc/issue/current
8
ตามกำหนดการเผยแพร่
ของวารสาร
หมายเหตุ: ระยะเวลาของกระบวนการพิจารณาบทความตั้งแต่ผู้นิพนธ์ส่งบทความเข้าระบบ ขั้นตอนที่ 1-6 ใช้ระยะเวลา
ประมาณ 1 เดือน ในการออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์ (ผู้นิพนธ์บทความต้องปรับแก้บทความตามกำหนด)